

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา
พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง
ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

ปริญญานิพนธ์

ของ

พิศดี มินศิริ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

153.152
พ 745 ป
ร.3

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา
พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง
ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

บทคัดย่อ
ของ
พิตดี มินศิริ

- 8 ก.ย. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2547

๒ 250082 ร.3

พิศดี มินศิริ. (2547). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง ใน สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัย และสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัวของ นักศึกษา ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพ ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา และค้นหาตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ นักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของ วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลางที่สังกัดในสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข 6 แห่ง มีจำนวนนักศึกษา 275 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม โดยใช้สถาบันการศึกษา เป็นหน่วยสุ่ม (Sampling unit) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรง จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับ อาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียน การสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มี ความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .833 โดยปัจจัยทั้ง 6 ตัวร่วมกัน อธิบายความแปรปรวนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 69.30

2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่าง นักศึกษา กับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูป คะแนนมาตรฐาน (β) ระหว่าง .118 - .359 โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อความ พร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามากที่สุด ($\beta = .359$) ปัจจัยที่ส่งผลรองลงมา คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างนัก ศึกษา กับเพื่อน ($\beta = .265, .191$ และ $.132$) ตามลำดับ ส่วนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลส่งผล

ต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนน้อยที่สุด ($\beta = .118$) สำหรับบรรยากาศการเรียนการสอนไม่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ของนักศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเข้าตัวแปรเป็นชุด (Blockwise) พบว่า ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 64.50 และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.80

VARIABLES CONTRIBUTING TO SELF – DIRECTED LEARNING READINESS
OF THE FIRST YEAR NURSING STUDENTS OF NURSING
COLLEGES IN THE CENTRAL NET – WORK REGION,
UNDER PHABOROMRAJCHANOK INSTITUTE,
MINISRY OF PUBLIC HEALTH

AN ABSTRACT
BY
PITSADEE MINSIRI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
May 2004

Pitsadee Minsiri. (2004). Variables Contributing to Self-Directed Learning Readiness of the First Year Nursing Students of Nursing Colleges in the Central Net-work Region, Under Phaboromrajchanok Institute, Ministry of Public health. Master thesis, M.Ed.(Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Chusri Wongrattana, Assist. Prof. Raweewan Panpanich.

The purposes of this research were 1) to study the relationship among personal variables (i.e., attitude toward nursing profession, future expectation and achievement motivation) ; learning environment variables (i.e., learning atmosphere, relationship between student and teachers, relationship between student and friends) and self-directed learning readiness, and 2) to find variables contributing to self-directed learning readiness. The samples were 275 first year nursing students in the academic 2003 of nursing colleges. The samples were selected by cluster random sampling. The instruments were questionnaires of self-directed learning readiness, attitude toward nursing profession, future expectation, achievement motivation, learning environment, relationship between student and teachers, relationship between student and friends. The data were analysed by multiple correlation and regression.

The results of the research were as follows:

1. The multiple correlation coefficient of personal variables ; learning environment variables and self-directed learning readiness was .833 that were statistically significant at .01 level. All of there could explain the variance of self-directed learning readiness at 69.30 percent.

2. Personal variables and learning environment variables contributed to self-directed learning readiness statistically significant at .01 level. The beta weight of factors contributed to self-directed learning readiness were achievement motivation, future expectation, relationship between student and friends, relationship between student and teachers, and attitude toward nursing profession were .359, .265, .191, .132 and .118 respectively except learning atmosphere.

The multiple regression analysis using blockwise method showed that personal variables which were attitude toward nursing profession, future expectation and achievement

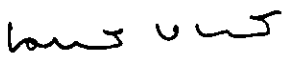
motivation could explain the variance of self-directed learning readiness at 64.50 percents. But learning environment variables were relationship between student and teachers and relationship between student and friends could explain the variance of self-directed learning readiness which increasing only 4.80 percents.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

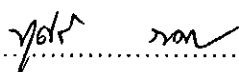
ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา
พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง
ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

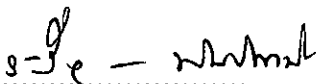
ของ
นางพิศดี มินศิริ

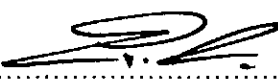
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

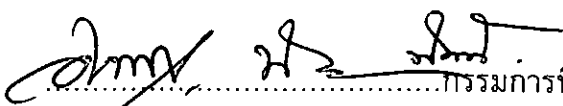

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 28 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ดังคะพิภพ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ เนื่องด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาและช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ดังตะพิภพ อาจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ ที่เป็นกรรมการในการสอบปริญญานิพนธ์ ให้คำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา อาจารย์ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธ์ และ ดร.กาญจนา จันทรไทย ที่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้กรุณามอบทุน บางส่วนสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัย คณาจารย์และนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่1 ของวิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ พี่ๆน้องๆอาจารย์ทุกท่าน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณชัยศิริ มินศิริ พี่ๆและน้องๆ รวมทั้งลูกๆ ที่คอยให้กำลังใจ และช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา-มารดา ผู้ให้ชีวิตและอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งคณาจารย์ผู้ให้วิชาความรู้แก่ผู้วิจัยทุกท่าน

พิศดี มินศิริ

สารบัญ

บทที่	หน้า
/1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	8
/ 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	10
ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	10
ความสำคัญของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	11
ลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	14
วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	18
การวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	24
เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล.....	26
ความหมายของเจตคติ.....	26
วิชาชีพพยาบาล.....	27
ความหมายและลักษณะของเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล.....	28
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	29
ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	29
ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	31
ลักษณะมุ่งอนาคต.....	34
ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต.....	36
ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต.....	37
สิ่งแวดล้อมทางการเรียน.....	38
บรรยากาศการเรียนการสอน.....	38
ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอน.....	38
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของบรรยากาศการเรียนการสอน.....	39
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	59
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
X 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
✓ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	86
สรุปผลการวิจัย.....	87
อภิปรายผล.....	88
ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก	
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	101
ภาคผนวก ข	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	103
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	120

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	60
2	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรด้านส่วนตัว ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา.....	80
3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้าน สิ่งแวดล้อมทางการเรียน กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา.....	81
4	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้าน สิ่งแวดล้อมทางการเรียนกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา.....	82
5	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาจากการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ.....	83
6	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา จากการเข้าตัวแปร เป็นชุด (Blockwise) โดยตัวแปรด้านส่วนตัวเป็น Block 1 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ทางการเรียนเป็น Block 2 และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Stepwise.....	84
7	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา จากการเข้าตัวแปร เป็นชุด (Blockwise) โดยตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนเป็น Block 1 ตัวแปรด้านส่วนตัวเป็น Block 2 และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Stepwise.....	85

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 วิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	61

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ทรงดำรัสว่า “ ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน แต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้ จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันหน้า ” แสดงให้เห็นว่าการศึกษาคือเป็นเรื่องที่สำคัญ และมีบทบาทอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนและสังคม การพัฒนาประเทศจึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพของคน ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข มองกว้าง คิดไกล เป็นผู้ใฝ่การเรียนรู้ รู้จักคิดและวิเคราะห์ ใช้เหตุและผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ และมุ่งสร้างสังคมที่เข้มแข็ง เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 เรื่องแนวการจัดการศึกษา มาตราที่ 22 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 6 และ 7 ได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษาโดยมุ่งปลูกฝังให้คนไทยมีลักษณะพึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 2 – 13)

ระบบการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ที่เหมาะสมกับสังคมในอนาคต ต้องเป็นระบบการศึกษาที่สามารถเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล ครอบครัว และชุมชน ส่งเสริมให้บุคคลมีความเข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ เพื่อศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปรับตัวได้กับสภาวะโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาในอนาคตว่า “ ชีวิตที่มีความสุข คือ ชีวิตที่มีการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกลมกลืนระหว่าง คน ชุมชน และสังคม ” (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. 2539 : 89) การเรียนรู้ของบุคคลส่วนมากมักเรียนรู้โดยรับมาจากการสอนโดยตรง แทนที่จะเรียนรู้ว่า จะเรียนอย่างไรจึงได้ความรู้ ทั้งนี้การเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยมีเหตุผล คือ ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกด้านข้อมูลสารสนเทศทำให้เกิดแนวความคิดในการศึกษาว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษานั้นไม่ใช่การถ่ายทอดความรู้ที่สะสมไว้แต่เพียงอย่างเดียว ในเมื่อความรู้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่มนุษย์เรียนรู้และสะสมไว้จะค่อย ๆ หดอายุ เสื่อมสภาพ สิ่งใดที่เรียนรู้ในวันนี้อาจใช้การไม่ได้ภายใน 5 – 10 ปี นอกจากนี้เทคโนโลยีการศึกษาที่ก้าวหน้าไปไกลมาก มีโครงการการศึกษาใหม่ ๆ เช่น การศึกษาในระบบมหาวิทยาลัยเปิด

การศึกษาทางไกลศูนย์วิทยบริการ (Learning resource center) ที่เรียนด้วยตนเอง นิสิตนักศึกษาจึงต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนโดยพึ่งตนเองสูง ผู้ที่เรียนโดยพึ่งตนเองจะเรียนอย่างมีจุดหมายเต็มไปด้วยแรงจูงใจ จึงเรียนได้ดีกว่า มากกว่า และนำไปใช้ประโยชน์ได้ดีกว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรอรับการสอนของผู้สอน (ทองจันทร์ หงส์ลดาธมภ์. 2531 : 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Directed Learning) ในอดีตได้ถูกจัดไว้เป็นเรื่องของการศึกษาผู้ใหญ่ แต่ความจริงสามารถนำมาใช้กับทุกกลุ่มอายุ ทุกวัฒนธรรม และทุกระดับการศึกษา จากอนุบาลถึงมหาวิทยาลัย จากการเรียนภาคค่ำถึงการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการ (On-the-Job Training) และการเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมทั่วไป (รุ่ง แก้วแดง. 2542 : 112)

ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดจากความคิดริเริ่มของบุคคลในเรื่องหนึ่งตามความต้องการและความสนใจของตนเอง มีการวางแผน วางจุดหมายในการเรียน โดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ตาม สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสามารถประเมินผลการเรียนนั้นได้ บุคคลที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่าบุคคลที่เป็นผู้รับหรือรอให้ผู้สอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ โดยจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดหมาย มีแรงจูงใจสูง มีความเป็นตัวของตัวเองเพิ่มขึ้น สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง กุกลีเอลมีโน (Guglielmino. 1977) ได้ศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองจะมีลักษณะดังนี้ (1) เปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ (2) มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (3) มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (4) มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง (5) มีความรักในการเรียน (6) มีความคิดสร้างสรรค์ (7) มองอนาคตในแง่ดี และ (8) มีความสามารถในการใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา

การจัดการศึกษาทางการพยาบาลก็เช่นเดียวกันที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองและใฝ่รู้ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ฉบับปรับปรุง ปี 2537 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรระบุไว้ว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนี้แล้ว ผู้สำเร็จการศึกษาจะมีความสามารถในการเฝ้าหาความรู้ พัฒนาตนเองและวิชาชีพ ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2545 ยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสมรรถนะสากลว่า ผู้สำเร็จหลักสูตรต้องใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในอนาคต ทอมป์สัน (Thompson. 1993 : 34) ได้กล่าวว่า วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ไม่อยู่นิ่ง ศาสตร์และองค์ความรู้ทางการพยาบาลมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จากความเจริญที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้ความต้องการการบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพและทันสมัยเพิ่มขึ้น เป้าหมายทางการศึกษาพยาบาลอย่างหนึ่งจึงมุ่งหวังที่จะเตรียมนักศึกษาพยาบาลให้มีทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษาพยาบาลก็คือ จะต้องพยายามส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ เจตคติต่อวิชาชีพ ก็เป็นเรื่องสำคัญเพราะเจตคติจะมีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคล ผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพจะมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาเล่าเรียน และสนใจที่จะพัฒนาการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ (นฤมล เกื่อนมา. 2539 ; อ้างอิงจาก พัฒนวิดี เสรินทวัฒน์ และจริยวัฒน์ คมพยัคฆ์. 2531) และ

Bloom (นฤมล เกื่อนมา.2539 ; อ้างอิงจาก Bloom.1976) กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีว ผู้เรียนก็จะเรียนด้วยความสนใจ และกระตือรือร้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นความปรารถนาหรือความพยายามที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุถึงผลสำเร็จในงาน โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก หรือย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามหาวิธีการต่างๆในการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (ปริยาภรณ์ เพ็ญสุขใจ. 2542 : 10) ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กิลฟอร์ด (ณรงค์ เต็มสันเทียะ.2535 : 38 ; อ้างอิงจาก Guildford.1959 : 437-439) ได้ศึกษาและกล่าวถึงไว้ว่า ควรมีลักษณะดังนี้ 1) มีความทะเยอทะยาน มีความปรารถนาที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จ 2) มีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จ 3) มีความอดทนเต็มใจที่จะลำบากแม้จะยากเย็นเพียงใดก็ตาม เพื่อบริหารจัดการให้สำเร็จถึงแม้ว่าจะเสียเวลานาน นอกจากนี้สิ่งที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียน ก็คือถึงลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนของผู้เรียน มิเชล และ กิลลิแกน (Mischel & Gilligan. 1964 : 375-417) ได้ศึกษาพบว่า ลักษณะของการมุ่งอนาคตเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ซึ่งส่งผลต่อความเจริญงอกงามของตนเองและประเทศชาติ ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศชาติ และจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ อีกปัจจัย คือ สิ่งแวดล้อมทางการเรียน โดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลซึ่งส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ภายในวิทยาลัย ตั้งแต่เรื่องเรียนจนกระทั่งเรื่องการพักอาศัยภายในหอพักของวิทยาลัย การใช้ชีวิตประจำวันของนักศึกษาจึงต้องมีสัมพันธภาพทั้งกับเพื่อนและอาจารย์ ซึ่งแสดงว่าบุคคลสามารถปรับเปลี่ยนและสร้างพฤติกรรมใหม่ตามสภาพแวดล้อม (ยุวดี ทรัพย์ประเสริฐ. 2544 : 3 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1978 : 350)

ในการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตนั้นได้เน้นให้จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งมุ่งหวังที่จะพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์และจะส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการใฝ่รู้โดยมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา และพัฒนาให้นักศึกษาสำเร็จไปเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต

✓ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลางในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลางในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ✓

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาล ให้ความสนใจและส่งเสริมปัจจัยด้านส่วนตัวซึ่งมีอยู่ในตัวของนักศึกษาเอง ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีเพิ่มขึ้น โดยนำปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกตัวนักศึกษา ได้แก่ บรรยากาศทางการเรียน การสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ไปใช้วางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ รวมทั้งสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของวิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 10 แห่ง มีนักศึกษาทั้งหมด จำนวน 499 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2546 ของวิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 6 แห่ง จำนวนนักศึกษา 275 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่

1.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่

1.1.1 เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล

1.1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.3 ลักษณะมุ่งอนาคต

1.2 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่

1.2.1 บรรยากาศการเรียนการสอน

1.2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

1.2.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาพยาบาลที่แสดงออกถึงความสนใจ กระตือรือร้น รู้จักเลือก รู้จักตัดสินใจ และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยประเมินจากแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของกุกลิเอลมิโน (Guglielmino.1977) ประกอบด้วยลักษณะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 8 ด้าน คือ

1.1 การเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ (Openness to learning opportunities) หมายถึง การมีลักษณะเป็นผู้รักความก้าวหน้า สนใจในการเรียนรู้ มีความปรารถนาที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่เมื่อมีโอกาส โดยถือว่าการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต สามารถบังคับตนเองให้กระทำในสิ่งที่คิดว่าควรจะได้ทำได้ ยินดีต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น พอใจที่จะได้เป็นผู้ที่คิดริเริ่มและยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง

1.2 มโนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self-concept as an effective learner) หมายถึง ความมั่นใจในการเรียนรู้ของตนเอง มีระเบียบวินัยในการเรียนรู้ว่าตนเองต้องการเรียนรู้อะไร รู้ว่าตนเองจะแสวงหาความรู้ได้อย่างไร และมีความอยากรู้อยากเห็น เชื่อว่าการทำความเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ไม่เป็นเรื่องยาก และเชื่อว่าตนเองสามารถจัดเวลาเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

1.3 การเรียนแบบริเริ่มและอิสระ (Initiative and independence in learning) หมายถึง การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยตนเองได้ดี สามารถคิดค้นวิธีการต่างๆได้หลายแบบสำหรับการเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และเชื่อมั่นว่าจะทำงานนั้นได้ดี เป็นผู้นำกลุ่มในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ชอบเปลี่ยนแปลงวิธีการในการทำงานอยู่เสมอ รู้แหล่งที่จะใช้ในการศึกษาหาความรู้ และสามารถวางแผนการทำงานได้

1.4 ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน (Informed acceptance of responsibility for one's own learning) หมายถึง ความเต็มใจเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจถึงแม้จะยาก ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรเรียนอะไรและจะเรียนอย่างไร มีความรับผิดชอบเพื่อให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถที่จะตัดสินใจความก้าวหน้าในเรื่องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนของตนเองได้

1.5 ความรักในการเรียนรู้ (Love of learning) หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รักและใส่ใจในการเรียนรู้อยู่เสมอ มีความชื่นชอบผู้ที่รักการเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และเห็นว่าการสอบไม่ใช่เรื่องสำคัญ แต่ความเข้าใจต่อเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่า มีความสนุกสนานกับการแสวงหาความรู้ มีความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.6 ความคิดสร้างสรรค์ (Creative) หมายถึง การเป็นผู้ที่ชอบลองทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ชอบสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีการท้าทาย สามารถคิดหาวิธีใหม่ๆและหลากหลายในการแก้ปัญหา และสามารถนำความคิดไปปฏิบัติให้เกิดผลได้

1.7 การมองอนาคตในแง่ดี (Positive orientation to the future) หมายถึง มีความพยายามเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับเป้าหมายระยะยาวที่ตั้งไว้ มีความคิดว่าการเรียนรู้ทำให้เกิดความก้าวหน้า และเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดชีวิต มีความสุขในการคิดถึงอนาคต และมองว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย ไม่ใช่อุปสรรค

1.8 ความสามารถในการใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา (Ability to use basic study skills and problem-solving skills) หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้อง และทักษะการสังเกต การตั้งปัญหา การตั้งสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลข้อมูล มาใช้ในการค้นหาข้อมูล จัดทำโครงงานและสามารถคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง

2. ปัจจัยบางประการ หมายถึง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1. ตัวแปรด้านส่วนตัว

2.1.1 เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ชอบหรือไม่ชอบของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อวิชาชีพพยาบาล และแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความรู้สึกของนักศึกษา

2.1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะของนักศึกษาที่มีความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในการเรียน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามหาวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหา เพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จ ต้องการอิสระในการทำงานและการแสดงออก ต้องการชัยชนะในการแข่งขัน มุ่งมั่นที่จะทำให้ดีเลิศ มีความสบายใจเมื่อพบความสำเร็จ และวิตกกังวลเมื่อพบความล้มเหลว

2.1.3 ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการคาดการณ์การวางแผนการตามความต้องการของนักศึกษาเองอย่างรอบคอบ มีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรคโดยมุ่งที่จะให้เกิดความสำเร็จทางการเรียนในอนาคต

2.2 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน หมายถึง สภาพการณ์ทางการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนที่มีผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการณ์ทางการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนที่มีผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ได้แก่ วิธีการสอนของครู ที่ทำให้การเรียนน่าสนใจ ความตั้งใจในการสอน การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและซักถาม การใช้สื่อประกอบการสอนของครู และสอนครอบคลุมเนื้อหาวิชา ขนาดของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษา การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียน

ความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน ปริมาณของสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน เมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์และนักศึกษา ความทันสมัย และคุณภาพการใช้งาน

2.2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ หมายถึง พฤติกรรมที่อาจารย์และนักศึกษาปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยอาจารย์ให้ความสนใจต่อนักศึกษา ให้ความรักและเอาใจใส่ ให้ความเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะแก่นักศึกษาทั้งในด้านส่วนตัวและด้านการเรียนเมื่อนักศึกษาขอคำปรึกษา นักศึกษาให้ความเคารพเชื่อฟังอาจารย์ ตั้งใจและสนใจกระทำในสิ่งที่อาจารย์อบรมสั่งสอน และซักถามอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัยด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

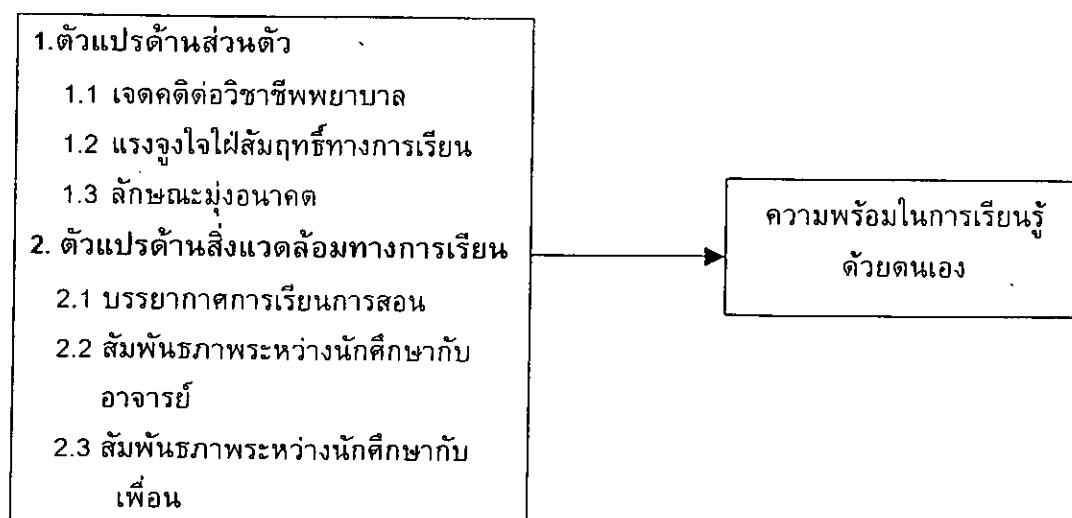
2.2.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาและเพื่อนปฏิบัติต่อกันด้านการเรียนและด้านส่วนตัวทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีความหวังโย ใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนด้วยความรักและสามัคคี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา คือ ตัวแปรอิสระด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งปัจจัยด้านส่วนตัวเป็นปัจจัยที่มีอยู่ในตัวของนักศึกษาเอง และตัวแปรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศทางการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ซึ่งปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมปัจจัยด้านส่วนตัวของนักศึกษาทำให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงใช้การวิเคราะห์แบบ Blockwise ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยบางประการด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลางในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

2. ปัจจัยด้านส่วนตัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนส่งผลต่อความความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลางในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอเสนอเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 1.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 1.2 ความสำคัญของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 1.3 ลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 1.4 วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 1.5 การวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล
 - 2.1 ความหมายของเจตคติ
 - 2.2 วิชาชีพพยาบาล
 - 2.3 ความหมายและลักษณะของเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล
3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.2 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
4. ลักษณะมุ่งอนาคต
 - 4.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 4.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 4.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต
5. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน
 - 5.1 บรรยากาศการเรียนการสอน
 - 5.1.1 ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอน
 - 5.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของบรรยากาศการเรียนการสอน
 - 5.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
 - 5.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยในประเทศ

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดิกสัน (Dixon.1995 : 1789-A) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแต่ละคนวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ริเริ่มและตั้งเป้าหมายในการเรียน เลือกแหล่งความรู้ เลือกแหล่งสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยอาจได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือไม่ก็ได้

โนลส์ (Knowles.1975 : 18) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนคิดริเริ่มการเรียนรู้เองโดยการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนของตน วางแผนการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งทรัพยากรความรู้ เลือกใช้ทฤษฎีวิธีการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนของตน โดยจะได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม

สเคเกอร์ (Skager.1978 : 133) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ส่วนบุคคล ผู้เรียนมีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะ ความสามารถในการวางแผน การบริหารจัดการ และการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งที่เป็นบุคคลและในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีการเรียนแบบร่วมมือกัน

สมิธ (Smith.1982 : 22) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการดำเนินการเรียนของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จ โดยผู้เรียนจะทำการควบคุมการเรียนรู้ทั้งหมด เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องใช้ทักษะในการตัดสินใจว่าจะเรียนอะไร จะเรียนเมื่อไร จะเรียนอย่างไร และเรียนที่ไหน เพื่อเป็นการวางวัตถุประสงค์ แสวงหาแหล่งการเรียนรู้ เลือกและใช้วิธีต่าง ๆ ในการเรียนรู้ รวมถึงการฟันฝ่าอุปสรรคของแต่ละบุคคล การมีกำลังใจ การประเมินความก้าวหน้า และการประเมินผล

บรูคฟิลด์ (Brookfield.1985 : 61) สรุปการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การแสวงหาความรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน ควบคุมกิจกรรมการเรียนของตนในด้านเนื้อหาและวิธีการเรียน โดยอาจขอความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดและใช้หนังสือประกอบการเรียนหรือบทความต่าง ๆ จากบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเลือกวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บัวชาร์ด (Bouchard.1994 : 129) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการเรียนที่ผู้เรียนบริหารตนเองหรือเป็นกระบวนการจูงใจตนเองให้เรียนโดยปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียน และปรับปรุงการเรียนของตน

ทองจันทร์ หงส์ลัดารมภ์ (2531 : 2) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มแสวงหาองค์ประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจะอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ตาม องค์ประกอบดังกล่าวได้แก่ 1) การหาความจำเป็นของการเรียนรู้ของตน 2) การตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ 3) การแสวงหาแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวัสดุและเป็นบุคคล 4) การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ของตน

สุรกุล เจนอบรม (2532 : 59) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่บุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้ โดยจะมีผู้ช่วยเหลือหรือไม่ก็ตาม และบุคคลนั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดว่าต้องการเรียนอะไร เรียนไปทำไม และควรจะรู้ถึงความต้องการของตนเอง เลือกวิธีการเรียนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ สามารถค้นหาแหล่งข้อมูลความรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้

สมคิด อิศระวัฒน์ (2538 : 6) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการดำเนินการที่ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในการอยากรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใด ทำการวางแผนการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ด้วยตนเองไปจนจบกระบวนการการเรียนรู้

พรจันทร์ สุวรรณชาติ (2540 : 70) ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไว้ว่าหมายถึง กระบวนการที่บุคคลช่วยเหลือตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการของตนเองว่าต้องการเรียนรู้อะไร แล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ หาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ที่อาจเป็นสิ่งมีชีวิตหรือวัตถุก็ได้ เลือกสรรการดำเนินการ กลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองว่าจะเรียนอย่างไร ผู้เรียนต้องจัดสรรเวลา บริหารเวลาของตน

คณาพร คมสัน (2540 : 36) กล่าวให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า หมายถึง การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ควบคุมการเรียน และปรับปรุงการเรียนของตนเอง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ผู้เรียนวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ที่จะพัฒนาทักษะการเรียน วางแผนการเรียนรู้ โดยเลือกและออกแบบยุทธวิธีการเรียนที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายโดยดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมมือกับผู้อื่นก็ได้

พัชรี มะแสงสม (2544 : 10) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการใช้ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความตระหนักและรับผิดชอบต่อการเรียนของตน และประเมินผลด้วยตนเอง โดยอาจปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากครูผู้สอนหรือบุคคลอื่นก็ได้

จากความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองที่กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่บุคคลวิเคราะห์ตนเองว่าต้องการเรียนรู้อะไร มีการริเริ่ม วางแผนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งทรัพยากรความรู้ บริหารจัดการ ควบคุมตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จ และมีการประเมินผลการเรียนของตน โดยการเรียนรู้อาจจะได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นก็ตาม

1.2 ความสำคัญของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริมให้มีในตัวผู้เรียนไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม โดยเฉพาะปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความรู้ต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นเป็นอันมาก ดูเหมือนว่าสิ่งที่มนุษย์ต้องรู้ ต้องศึกษาได้

ทวีจำนวนเพิ่มขึ้นตามความเจริญที่รุดหน้าไป การเรียนรู้เฉพาะในสถาบันการศึกษานั้นไม่อาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนจะศึกษาหาความรู้ได้ครบทั้งหมด นักการศึกษาต่อเนื่องและนักการศึกษาผู้ใหญ่ต่างยอมรับว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามที่คุณเรียนมีความต้องการจะเรียน เพราะเมื่อใดก็ตามที่คุณเรียนมีใจใฝ่เรียนตามที่คุณต้องการ ก็จะศึกษาต่อเนื่องโดยไม่มีใครต้องบอกและยังเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้ไม่สิ้นสุด นอกจากนี้ เหตุผลทางวิชาการด้านจิตวิทยาการศึกษา ยังสนับสนุนอย่างชัดเจนว่า ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างมีจุดหมายหมายเต็มไป ด้วยแรงจูงใจทำให้เรียนได้ดีกว่ามากกว่าจำได้นานมากกว่า และนำไปใช้ประโยชน์ได้ดีกว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรับการสอนจากผู้สอน อย่างไรก็ตาม ความรู้หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เรียนเรียนรู้และสะสมไว้จะค่อย ๆ หดอายุเสื่อมสภาพ สิ่งใดที่เรียนรู้ในวันนี้ อาจใช้การไม่ได้ภายใน 5 - 10 ปี เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในทุกๆ ด้าน จุดมุ่งหมายของการศึกษาจึงควรเน้นทักษะการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนมากกว่าเน้นให้ผู้เรียนจำความรู้ เพื่อจะได้แสวงหาความรู้ใหม่ให้เท่าทันโลก (ทองจันทร์ หงส์ลดาธมภ์. 2531 : 1) ✓

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2530 : 44-45) กล่าวถึงเหตุผลของการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนมีอิสระภาพในด้านการคิดและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ไว้ว่า วิชาการและความรู้ต่างๆ ในโลกปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นคำจำกัดความของการศึกษาจะต้องไม่เพียงแค่เพียงการถ่ายทอดหรือส่งผ่านความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียนเท่านั้น จุดประสงค์หลักของการศึกษาจะต้องเป็นการพัฒนาทักษะของการแสวงหาความรู้ ผู้ที่มีการศึกษาจะต้องมีใช้ผู้ที่มีแต่ความรู้พื้นฐานทางวิชาการหรือวิชาชีพเท่านั้น แต่จะต้องมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างชำนาญชาญไปตลอดชีวิต

1. การศึกษาไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นเฉพาะในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น เพราะการเรียนรู้ในชีวิตคนเราจะต้องเรียนจากสิ่งที่เราทำ ทุกประสบการณ์ของเราคือประสบการณ์การเรียนรู้ ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตของเราคือแหล่งความรู้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นจากโรงเรียน ร้านค้า หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เพื่อน พ่อ แม่ พี่ น้อง เพราะการเรียนรู้หมายถึงการรู้จักใช้ประโยชน์ของทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นในหรือนอกสถาบันการศึกษาเป็นไปเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตใจของแต่ละบุคคล

2. การศึกษาจะต้องไม่จำกัดอยู่เฉพาะในวัยเด็กเท่านั้น การศึกษาคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต สิ่งที่เราเรียนตอนเด็ก ๆ ควรจะเป็นทักษะของการแสวงหาความรู้ การใช้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดและคุณค่าที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตที่มีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

3. การเรียนรู้ในแบบที่ผู้เรียนมีอิสระภาพและชี้นำตัวเอง สอดคล้องกับกระบวนการจิตวิทยาธรรมชาติของมนุษย์ คือ มนุษย์มีความต้องการในส่วนลึกที่จะเป็นอิสระชี้นำตัวเอง และสิ่งหนึ่งที่เป็นธรรมชาติของการบรรลุภาวะของบุคคล คือ ความสามารถในการรับผิดชอบชีวิตของตนเองและการชี้นำตัวเองได้มากขึ้น

4. การที่ผู้เรียนมีส่วนในการเลือกเรียนสิ่งที่ต้องการเรียนและมีส่วนในการกำหนดวิธีเรียนเอง ย่อมจะต้องเรียนได้ดีและเรียนรู้ได้มากกว่าผู้ที่ต้องเรียนในแบบที่ถูกกำหนดให้เรียน

คือผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการเรียนรู้ และสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้มากกว่า

4. การเรียนการสอนแบบเน้นให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง รู้จักตัดสินใจและมีความรับผิดชอบในตัวเองอันเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษา

โนลส์ (Knowles. 1975 : 14-17) กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองว่ามีความสำคัญ 4 ประการ คือ

ประการที่ 1 บุคคลที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่า บุคคลที่เป็นเพียงผู้รับหรือรอให้ผู้สอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ บุคคลที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย และมีแรงจูงใจสูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่า บุคคลที่รอรับการสอนแต่อย่างเดียว

ประการที่ 2 การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสอดคล้องกับกระบวนการทางธรรมชาติของจิตวิทยาพัฒนาการ เมื่อแรกเกิดบุคคลต้องพึ่งผู้อื่น จำเป็นต้องมีบิดามารดาปกป้องและตัดสินใจแทน แต่เมื่อบุคคลเติบโตขึ้นมีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นจะค่อย ๆ พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งผู้อื่น ไม่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมหรือกำกับของผู้อื่น จะมีความเป็นตัวของตัวเองเพิ่มขึ้น สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง และชี้นำตนเองได้

ประการที่ 3 มีนวัตกรรมทางการศึกษาเพิ่มขึ้นมาก เช่น มีหลักสูตรใหม่ ห้องเรียนแบบเปิดศูนย์วิทยบริการ การศึกษาอย่างอิสระ โปรแกรมการเรียนที่จัดสำหรับบุคคลภายนอก การศึกษาระบบมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น รูปแบบของนวัตกรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียนที่จะต้องเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ประการที่ 4 ความเปลี่ยนแปลงของโลกหลาย ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ในการศึกษา ได้แก่

4.1) ความรู้ต่างๆ ที่มนุษย์ต้องรู้ และสะสมไว้จะค่อย ๆ ล้าสมัยและหมดไปภายในเวลา 10 ปี หรือน้อยกว่า ดังนั้น จึงต้องพัฒนาทักษะดังกล่าวเมื่อบุคคลจบการศึกษาไปแล้วก็ยังสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ใหม่เท่าทันโลก

4.2) ความหมายของ " การเรียนรู้ " หมายถึง การที่ผู้เรียนเริ่มเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน เช่น เรียนรู้จากบิดา มารดา เพื่อน ครู สถาบันต่างๆ หรือจากสื่อมวลชน เป็นต้น นั่นก็คือ การเรียนรู้จะเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต และบุคคลสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

4.3) การเรียนรู้ด้วยตนเอง จะไม่จำกัดอายุผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาสดังกล่าวที่จะตัดสินใจเลือกเรียนตามความสนใจและความต้องการที่จะเรียนรู้ ผู้เรียนที่อยู่ในวัยเยาว์ควรเน้นทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อจะได้ใช้ทักษะนี้ในการแสวงหาความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้ก้าวทันกับวิทยาการใหม่ๆ ความรู้ทางด้านพยาบาลก็เช่นเดียวกันที่มีการพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นผลให้ครูพยาบาลต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ ความสามารถพร้อมทั้งรู้จักการแสวงหาความรู้ และข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ทันเหตุการณ์ได้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไปในอนาคต และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

1.3 ลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

พัชรี พลาวงค์ (2526 : 84-85) อธิบายว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองมีลักษณะ ดังนี้

1. Availability วิธีเรียนชนิดนี้ จะเรียนเมื่อไร ที่ไหน ก็ได้ตามความพอใจโดยเลือกเรียนตามเวลาที่ผู้เรียนว่าง ทำให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างจากการฟังคำบรรยายซึ่งเป็นการกำหนดเวลาและสถานที่ที่แน่นอน อาจจะไม่เหมาะสมกับผู้เรียนบางคน ทำให้การเรียนล้มเหลวได้

2. Self-Paced เมื่อผู้เรียนเลือกสถานที่ได้ตามความพอใจแล้ว ผู้เรียนจะใช้เวลาในการทำความเข้าใจบทเรียนได้เต็มที่ บางคนอาจใช้เวลา 1 ชั่วโมงต่อหนึ่งบทเรียน บางคนอาจใช้เวลา 5 ชั่วโมงก็ได้ แต่ประสิทธิภาพเท่ากัน คือ เข้าใจทั้งบทเรียน เนื่องจากความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนแต่ละคนย่อมไม่เท่ากัน

3. Objectives แบบเรียนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง ต้องบอกวัตถุประสงค์ในแต่ละบทไว้ให้ชัดเจน เพราะถ้าผู้เรียนสามารถตอบคำถามของวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมด แสดงว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนนั้น ๆ

4. Interaction การมีปฏิสัมพันธ์กันในขณะเรียน ช่วยให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน โดยผู้สอนอาจชี้แนะหรือให้การศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนกิจกรรมการเรียน

5. Tutor Help ผู้สอนมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

6. Test as Learning Situation ในบทเรียนหนึ่ง ๆ จะมีแบบทดสอบซึ่งใช้เป็นเครื่องมือตามวัตถุประสงค์ ไม่ใช่การประเมินผลการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสอบได้หรือตก หรือในภาคปฏิบัติอาจใช้วิธีทดสอบเป็นรายบุคคล

7. การเลือกวิธีเรียน ผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีเรียนแบบที่ชอบ ฉะนั้นผู้เรียนสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง ขณะเดียวกันผู้เรียนก็มีอิสระในการเลือกเรียนบทเรียนก่อนหลังได้ตามความพอใจ

สมคิด อิศระวัฒน์ (2532 : 76) เชื่อว่า การที่บุคคลมีพฤติกรรมเรียนแบบ “ เรียนรู้ด้วยตนเอง ” (Self-directed learning) แล้วจะนำไปสู่การเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ตลอดชีวิต (Lifelong learner) การเรียนรู้ด้วยตนเองควรมีลักษณะ ดังนี้

1. สมัครใจที่จะเรียนด้วยตนเอง (Voluntarily to learn) มิได้เกิดจากการบังคับ แต่มีเจตนาที่จะเรียนด้วยความอยากรู้

2. ตนเป็นแหล่งข้อมูลของตน (Self-resourceful) นั่นคือ ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่า สิ่งที่ตนจะเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดการการเปลี่ยนแปลงต่างๆด้วยตนเอง (manager of change) ผู้เรียนต้องตระหนักในความสามารถของตนเอง ตัดสินใจได้ มีการรับผิดชอบต่อหน้าที่ และบทบาทในการเป็นผู้เรียนรู้ที่ดี

3. ผู้เรียนต้องรู้ “ วิธีที่จะเรียน ” (Know how to learn) นั่นคือ ผู้เรียนควรทราบขั้นตอนการเรียนรู้ของตน รู้ว่าตนจะไปสู่จุดที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร

ละเอียด แจ่มจันทร์ (2540 : 1) สรุปลักษณะผู้เรียนที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ 8 ข้อ ดังนี้

1. ผู้เรียนรู้ว่าจะเรียนอะไร จากใคร และจากที่ไหน
2. สามารถแสวงหาแหล่งความรู้ หรือเข้าถึงข้อมูลที่ตนเองต้องการได้
3. วิจัยและคัดสรรได้ว่าสารสนเทศต่างๆ ที่ได้มานั้นมีค่าต่อการเรียนรู้
4. อุดหนุน มีทักษะในการเข้าถึงเรื่องยากๆ
5. สามารถถ่ายทอดความรู้ สื่อความได้ดี และมีแนวคิดในการแก้ปัญหา
6. ใช้คำถามเป็น
7. นำความรู้มาใช้ในแก้ปัญหาได้
8. ให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงานและสามารถทำงานกลุ่มได้ดี

รุ่ง แก้วแดง (2542 : 113-114) กล่าวว่า ผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง จะมีลักษณะ ดังนี้

1. มีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยหรือประเมินความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง อาจจะโดยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้
2. เลือกแหล่งที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการเรียนรู้และถ้าจำเป็นก็อาจหามาตรการอื่นในการเรียนที่ไม่ต้องเรียนรู้เองก็ได้
3. รู้จักพัฒนาเกณฑ์ที่ประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นหาคำตอบและการให้เหตุผล
4. รู้จักถามเหตุผลของการมีกฎระเบียบ กระบวนการ หลักการ และข้อสมมติฐานที่ยอมรับได้โดยปริยาย
5. ปฏิเสธที่จะเห็นด้วยหรือปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้อื่น (ครูหรือผู้ฝึก) ต้องการ ถ้าเห็นว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้
6. ตระหนักในทางเลือกทั้งโดยยุทธศาสตร์การศึกษา และการแปลความหมาย เลือกทางเลือกที่สอดคล้องกับแนวความคิด และวัตถุประสงค์ของตนเองอย่างมีเหตุผล
7. ทบทวนกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในฐานะเป็นพัฒนาการทางความรู้และสังคม และสามารถปรับยุทธศาสตร์ของตนเองเพื่อเสริมศักยภาพในการเรียนรู้
8. มองเป้าหมาย นโยบาย และแผน อย่างอิสระ โดยปราศจากแรงกดดันจากผู้อื่น

9. พัฒนาความเข้าใจในความเป็นไปต่างๆ จนสามารถอธิบายกับผู้อื่นได้

10. สร้างกรอบแนวความคิดได้ชัดเจนอย่างอิสระ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแนวความคิดเมื่อมีเหตุผล

11. สามารถแสวงหาความรู้ได้เองด้วยความกระตือรือร้นอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่พึ่งการเสริมแรงหรือรางวัลจากผู้อื่น

12. ระบุค่านิยมส่วนตัวและความสนใจของตัวเองได้

13. เต็มใจและสามารถยอมรับแนวความคิดอื่นที่ถูกต้อง และเผชิญกับการต่อต้านอุปสรรค รวมทั้งการวิจารณ์เป้าหมายของตนเองโดยปราศจากโทสะ

14. สามารถประเมินข้อบกพร่องและข้อจำกัดของตนเองในฐานะผู้เรียนได้

โนลส์ (Knowles. 1975 : 61) ได้สรุปลักษณะของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเองเป็น 9 ประการ ดังนี้

1. มีความเข้าใจในความแตกต่างด้านความคิด มีทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ นั่นคือ รู้ความแตกต่างระหว่างการเรียนการสอนที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ขึ้นกับใคร และเป็นคนที่สามารถนำตนเองได้

3. มีความสามารถที่จะสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ได้ดี เพื่อที่จะใช้บุคคลเหล่านั้นเป็นเหมือนสิ่งสะท้อนให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง การเรียนรู้และการช่วยเหลือบุคคลอื่น และการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลเหล่านั้น

4. มีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง โดยความช่วยเหลือจากผู้อื่น

5. มีความสามารถในการแปลความต้องการทางการเรียนออกมาเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ในรูปแบบที่อาจจะทำให้การประเมินผลสำเร็จนั้นเป็นไปได้

6. มีความสามารถในการโยนโยนความสัมพันธ์กับผู้สอน ใช้ประโยชน์จากผู้สอนในการทำให้ง่ายขึ้น และเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือหรือที่ปรึกษา

7. มีความสามารถในการหาแหล่งความรู้ที่เป็นตัวบุคคล และแหล่งวิทยาการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

8. มีความสามารถในการเลือกแผนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการและมีความคิดริเริ่มในการวางแผนนโยบายอย่างมีทักษะความชำนาญ

9. มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำผลของข้อค้นพบต่างๆ ไปใช้อย่างเหมาะสม

กุกลิเอลมีโน (Guglielmino. 1977 : 34) กล่าวถึงลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า จะต้องอาศัยเงื่อนไขของการจัดสภาพการเรียนซึ่งเกิดขึ้นได้ในสถานการณ์หลายอย่าง โดยอาจพิจารณาได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะที่เป็นการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ด้วยตนเองเกิดขึ้นได้ทั้งในชั้นเรียนที่มีครูเป็นผู้นำในการเรียน และผู้เรียนวางแผนกำหนดโครงการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ลักษณะที่เป็นบุคลิกลักษณะของผู้เรียนซึ่งประกอบขึ้นด้วยเจตคติ ค่านิยมและความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้สูงสุดเมื่อมีการจัดสภาพการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกัน ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นบุคลิกลักษณะที่ซับซ้อนของแต่ละบุคคลที่ไม่เท่ากัน

สเคเจอร์ (Skager. 1978 : 116-117) กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรมีลักษณะ 7 ประการ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่ยอมรับตนเอง (Self-acceptance) มีทัศนคติต่อตนเองในด้านการเป็นผู้เรียน หรือมีทัศนคติในเชิงบวกต่อตนเอง

2. เป็นผู้ที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่มีการวางแผน (Planfulness) คือ รู้ความต้องการในการเรียนของตน กำหนดจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการที่ตั้งไว้ วางแผนการเรียนรู้ที่ช่วยให้การเรียนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจอยู่ในต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยปราศจากสิ่งที่ควบคุมจากภายนอก เช่น รางวัล การถูกตำหนิ การลงโทษ การขึ้นชอการเรียนรู้อยู่ภายนอกสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีรูปแบบ และเพื่อที่จะเลื่อนกำหนดหรือดำเนินต่อไปได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้

4. มีการประเมินตนเอง (Internal evaluation) ผู้เรียนที่มีการนำตนเองสามารถที่จะประเมินตนเอง หรือยอมรับการที่ผู้อื่นประเมินตนเองก็ได้ ซึ่งผู้เรียนจะยอมรับการประเมินภายนอกว่าถูกต้องก็ต่อเมื่อผู้ประเมินมีความคิดอย่างอิสระ และการประเมินสอดคล้องกับสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏจริงในขณะนั้น

5. เปิดโอกาสต่อประสบการณ์ (Openness to experience) ผู้เรียนที่เปิดโอกาสต่อการเปิดประสบการณ์ในกิจกรรมหลายรูปแบบ สะท้อนให้เห็นการกำหนดการเรียนรู้ และการวางแผน โดยอาจจะมีความรู้หรือไม่ได้ในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใหม่ๆ มีความใคร่รู้ มีความอดทนต่อปัญหาที่ยังสงสัย ขึ้นชอต่อสิ่งที่ซับซ้อน เข้าร่วมกิจกรรมใหม่ๆ และเป็นการเปิดโอกาสต่อประสบการณ์

6. มีความยืดหยุ่น (Flexibility) มีความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ มีความยินดีที่จะเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย หรือวิธีการเรียน และใช้ระบบเข้าถึงปัญหา ใช้วิธีสำรวจตรวจสอบ ลองผิดลองถูก ซึ่งไม่ได้แสดงให้เห็นถึงการขาดความตั้งใจในการเรียนรู้ ความล้มเหลวจะนำมาปรับปรุง ไม่ใช้การถอยหนี

7. การเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ผู้เรียนจะผูกพันกับวิธีการเรียนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ภายใต้บริบทแวดล้อมที่เฉพาะอย่าง ผู้เรียนสามารถจัดการปัญหากับเวลาที่กำหนด โดยจะพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ว่ามีคุณค่า และยอมรับได้แค่ไหน อย่างไรก็ตาม การเป็นตัวของตัวเองจะกระทำโดยตัวผู้เรียนเองเป็นสิ่งที่สังคมสามารถยอมรับได้

ทัฟ และโนลส์ (Caffarella. 1983 : 7 ; citing : Tough and Knowles. 1975) กล่าวถึงทักษะพื้นฐานที่การเรียนรู้ด้วยตนเองจำเป็นต้องมี 11 ประการ ได้แก่

1. มีความสามารถในการตัดสินใจว่าจะเรียนเพื่อรับความรู้หรือทักษะอะไร

2. มีความสามารถในการวินิจฉัยความจำเป็นในการเรียนรู้ตามสภาพที่เป็นจริง อาจโดยความช่วยเหลือจากครูและเพื่อน
3. มีความสามารถในการแปลความจำเป็นของการเรียนรู้ มาเป็นวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบที่เป็นไปได้ในการประเมินความสำเร็จ
4. มีความสามารถที่จะเชื่อมโยงกับครู หรือผู้อำนวยการความสะดวก ผู้ช่วยเหลือ หรือที่ปรึกษา และมีความคิดริเริ่มในการใช้ประโยชน์แหล่งความรู้ดังกล่าว
5. มีความสามารถที่จะเชื่อมโยงกับเพื่อนให้เขาช่วยเหลือในฐานะที่เป็นแหล่งความรู้
6. มีความสามารถในการชี้แจงแหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล และวัสดุที่เหมาะสมในแต่ละประเภทของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป
7. มีความสามารถในการเลือกใช้ทักษะยุทธวิธีอย่างมีประสิทธิภาพและด้วยความคิดริเริ่ม
8. มีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้ให้เป็นประโยชน์เพื่อให้ได้รับความรู้และทักษะ
9. มีความสามารถในการประเมินเกี่ยวกับความก้าวหน้าของงานตนเอง และให้ได้ข้อมูลย้อนกลับแก่คนอื่น
10. มีความสามารถในการสืบสวนและรับมือกับอุปสรรคการเรียนรู้
11. มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจขึ้นมาใหม่สำหรับการเรียนรู้เมื่อขาดแรงจูงใจ

1.4 วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากคำจำกัดความ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่นักการศึกษาได้อธิบายไว้นั้น แสดงถึงวิธีการเรียนที่เป็นระบบมีขั้นตอน สมคิด อิศระวัฒน์ (2538 : 15) กล่าวว่า วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ต้องการ คือ วิธีการที่ตนมีส่วนร่วมและทำด้วยตนเอง

สุรกุล เจนอบรม (2532 : 61) แนะนำวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. สำรวจตนเอง เป็นการทำความรู้จักและสำรวจว่าตนสนใจเรื่องใดมากที่สุด มีความสามารถเฉพาะด้านใด สนใจอะไรบ้าง ตลอดเวลาที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในการเรียนมากน้อยเพียงใด มีความพอใจจะเรียนอย่างไร ด้วยวิธีใด

2. ทำสมุดบันทึกส่วนตัว เพื่อใช้บันทึกข้อมูล ความคิด เรื่องราวต่างๆ ที่ได้เรียนรู้หรือเกิดขึ้นในสมองเรา สมุดนี้จะช่วยเก็บสะสมความคิดที่ละเอียดละน้อยเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมให้กว้างไกลออกไป

3. กำหนดโครงการที่จะเรียนจากสมุดบันทึก และจากการสำรวจตนเอง นำมาขยายเป็นโครงการ แผนการเรียน จะเรียนอย่างไร โดยพิจารณาว่าความรู้ที่ต้องการแสวงหานั้น ช่วยให้เราถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เกิดความพอใจ ความสนุกสนานที่จะได้เรียนวิชานี้หรือเปล่า ประหยัดเงินและเวลามากน้อยเพียงไหน

4. สร้างห้องสมุดของตนเอง หมายถึง การรวบรวมรายชื่อ ข้อมูล แหล่งความรู้ต่างๆ หนังสือที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ตรงกับความสนใจ เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้า

5. ค้นหาแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนนั้น เช่น ผู้รู้ ผู้ชำนาญการในอาชีพต่างๆ ห้องสมุด สมาคม เป็นต้น ซึ่งแหล่งความรู้เหล่านี้จะเป็นแหล่งสำคัญในการค้นคว้า

6. หาเพื่อนร่วมเรียน เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้กันขึ้น

7. การเลือกเรียนวิชาต่างๆที่สนใจ ซึ่งอาจจะเลือกเรียนจากสถานศึกษาที่เปิดสอนเวลาเย็นหรือวันหยุด หรือเรียนทางวิทยุโทรทัศน์ ไปรษณีย์ จากมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น โดยที่ลักษณะของการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียน

8. การเรียนรู้จากการฝึกและปฏิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์

เพนแลนด์ (สมคิด อิศระวัฒน์. 2538 : 5 ; อ้างอิงจาก Penland. 1979) พบว่า วิธีการเรียนด้วยตนเองที่นำมาใช้ในการเรียน และเป็นวิธีที่ดีที่สุด คือ การสังเกต การอ่าน การพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ การถามคำถาม การฟัง การลองผิดลองถูก

สมคิด อิศระวัฒน์ (2532 : 78) อธิบายว่า สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเมื่อฝึกผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง มีดังนี้

1. ผู้เรียนส่วนหนึ่งอาจไม่รู้ว่าตนกำลังเรียนอยู่ คนเหล่านี้คิดว่าการเรียนรู้ คือ สิ่งที่เขาต้องทำเมื่ออยู่ในโรงเรียน เรียนจากห้องเรียนเท่านั้น

2. ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตนมีวิธีการเรียนรู้อย่างไร ไม่ได้ตระหนักถึงขั้นตอนของการเรียนรู้ (learning process) และรวมไปถึงวิธีการเรียนของแต่ละคน

3. ความสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนแต่ละคนมีไม่เท่ากัน ผู้ที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกต่อการเรียน ต้องมีความเข้าใจว่าเมื่อใดตนควรเข้าไปช่วยเหลือ

4. บทบาทของบุคคลแต่ละคนที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มจะต่างกัน

5. แนวโน้มการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้มากถ้าผู้เรียนได้เรียนอย่างเป็นส่วนตัว (self-directed way)

6. การเรียนรู้ด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องเรียนคนเดียว อาจจะสอบถามหรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ในบางกรณีอาจทำงานร่วมกับผู้อื่น แต่ผู้เรียนควรมีความรู้สึกว่าตนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง (independent learner) เรื่องของการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเรื่องภายในจิตใต้สำนึกของผู้เรียน เป็นการเปลี่ยนแปลงภายในตัวผู้เรียนมากกว่าเป็นการจัดการภายนอก วิธีการที่บุคคลเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงามในระดับดี

7. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากถ้าจัดในสถาบันการศึกษาต่างๆ เพราะตามธรรมชาติของสถาบันเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ต้องเป็นต้องทำไว้ก่อน การดำเนินการฝึกผู้เรียนให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น จึงต้องปรับระบบอื่นให้สอดคล้องด้วย เช่น การวัดผล การจัดชั้นเรียน ตารางการเรียน เป็นต้น

8. วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุด แต่เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและในสถานการณ์บางอย่างเท่านั้น

โนลส์ (Knowles. 1975 : 9-13) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่เป็นบทบาทของผู้เรียนไว้ ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (Setting a climate)

1.1 ผู้เรียนต้องสร้างความรู้สึกที่ผู้สอนมีความห่วงใย เอื้ออาทรต่อผู้เรียนอย่างจริงใจ และสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ แม้ว่าผู้สอนจะไม่เคยรู้จักผู้เรียนมาก่อนก็ตาม

1.2 ผู้เรียนและผู้สอนต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน และรับรู้ที่ผู้สอนยอมรับประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ขณะเดียวกันผู้เรียนต้องยอมรับความสามารถของผู้เรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3 มีปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมอย่างอิสระต่อการเรียนรู้กับผู้อื่น มีความกระตือรือร้นอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถเผชิญหน้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นได้

1.4 เข้าใจบทบาทของผู้สอนว่าเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ช่วยเหลือ หรือผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ พร้อมทั้งเข้าใจบทบาทของตนเองว่าเป็นผู้กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และมีความรับผิดชอบ

1.5 มีความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปิดใจกว้างสำหรับการเรียนรู้และเรียนรู้อย่างจริงจัง

2. การวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ (Diagnosis needs for learning) ผู้เรียนจะต้องสำรวจความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง และระบุความต้องการนั้น เพื่อเลือกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนการเรียนรู้

3. การวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan) ผู้เรียนต้องวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบ่งเป็น 4 ระยะ

3.1 ระยะเริ่มแรก เน้นความจำเป็น วัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 ระยะวางแผน เน้นการระบุแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และเกณฑ์ของความสำเร็จ

3.3 ระยะปฏิบัติการ เน้นการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความรู้และบันทึกความก้าวหน้าของการเรียน

3.4 ระยะประเมินผล เป็นการประเมินจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร

นอกจากนี้ผู้สอนก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวความคิดของตนเองว่า ผู้สอนเป็นผู้อำนวยการความสะดวก หรือเป็นผู้เอื้อประโยชน์ของการเรียนรู้ และผู้สอนควรพัฒนาทักษะในการสอนการเรียนรู้ด้วยตนเองแก่ผู้เรียนให้สำเร็จด้วยกระบวนการศึกษาแบบผู้ใหญ่ 7 ข้อ ซึ่งในแต่ละข้อโนลส์ (Knowles. 1975 : 34-37) ได้ตั้งคำถามเพื่อความสะดวกต่อการเตรียมบทบาทของผู้สอนดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (Climate setting)

- 1.1 ผู้สอนจะอย่างไร ให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกัน เป็นแหล่งความรู้ซึ่งกันและกัน
- 1.2 ผู้สอนจะอย่างไร จึงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้สอนจะอย่างไรจึงจะเตรียมผู้เรียนให้มีประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การฝึก

ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 ผู้สอนจะอย่างไร จึงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทผู้สอนว่าเป็นผู้อำนวยการความสะดวก และเป็นแหล่งความรู้ของผู้เรียน มีความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนจะมีความรู้สึกที่ดีเมื่อมีกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน

1.5 ผู้สอนจะอย่างไร จึงสามารถแสดงตนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อถือ

1.6 ผู้สอนจะอย่างไร จึงสามารถเตรียมผู้เรียนให้มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน

1.7 ผู้สอนจะอย่างไร จึงสามารถสร้างบรรยากาศการประทับประคอง และการดูแลอย่างเข้มงวด

2. การวางแผน (Planning)

2.1 ผู้สอนจะตัดสินใจเลือกวิธีการสอนอย่างไร และผู้สอนจะนำเสนอวิธีการเหล่านั้นให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเลือกได้อย่างไร

2.2 ผู้สอนจะยึดพื้นฐานทางจริยธรรมข้อใดมาใช้ในการตัดสินใจ และทำอย่างไรที่จะอธิบาย หรือนำผู้เรียนให้ใช้หรือไม่ใช้ทางเลือกนั้น

2.3 ผู้สอนจะใช้วิธีใด นำผู้เรียนไปสู่กระบวนการตัดสินใจ การลงมติโดยกลุ่มใหญ่ และเป็นตัวแทนรับผิดชอบในกลุ่มย่อย

3. การวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ (Diagnosis needs for learning)

3.1 ผู้สอนจะสร้างรูปแบบความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างไร

3.2 ผู้สอนจะประเมินความแตกต่างของระดับการพัฒนาของผู้เรียนกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ให้เป็นไปตามจริง และเกิดการสร้างสรรค์ได้อย่างไร

4. การตั้งเป้าหมาย (Setting goals)

4.1 ผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายทอดความต้องการการเรียนรู้เป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน มีความเป็นไปได้และจะสามารถประเมินผลได้อย่างไร

4.2 ผู้สอนจะให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างไร

5. การออกแบบแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan)

5.1 ผู้สอนจะออกแบบแผนการเรียนรู้ตามแนวทางใด

5.2 ผู้สอนจะให้การช่วยเหลือผู้เรียนอย่างไร ต่อการออกแบบแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5.3 ผู้สอนจะอย่างไร ให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งความรู้และกลยุทธ์ในการใช้แหล่งความรู้

6. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (Engaging in learning activities)

6.1 ผู้สอนต้องรับผิดชอบกิจกรรมการเรียนรู้ใดที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง

6.2 ผู้สอนจะปฏิบัติอย่างไร ตอบบทบาทการเป็นที่ปรึกษาและเป็นแหล่งความรู้ของผู้เรียน

6.3 ความรับผิดชอบของผู้เรียนในการประกันคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้ คืออะไร

7. การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ (Evaluation learning outcome)

7.1 บทบาทของผู้สอนในการป้อนข้อมูลให้ผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ การประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน คืออะไร

7.2 ผู้สอนใช้เกณฑ์อะไรตัดสินเครื่องมือประเมินว่าเหมาะสมต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้

7.3 ผู้สอนแสดงผลการตัดสินใจอย่างไรที่ช่วยเพิ่มอัตมโนทัศน์และการนำตนเองของผู้เรียน

แคนดี้ (Candy .1991 : 322-337) ได้เสนอวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. สร้างการใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน โดยดูว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนที่ได้เรียนมาแล้วโดยใช้แผนที่ความคิด (Concept map)

2. การกระตุ้นให้มีการเรียนรู้อย่างลึก

3. ให้ผู้เรียนตั้งคำถามมากขึ้น

4. การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5. การเพิ่มพูนทักษะการอ่าน

6. การติดตามเพื่อเพิ่มความเข้าใจ

7. สร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2530 : 47-51) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของครูผู้สอน และบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

หน้าที่สำคัญของครูผู้สอน (Facilitator) ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระภาพในด้านความคิดเป็นตัวของตัวเอง รู้จักคิดตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ และเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่

1. ช่วยให้การเข้าถึงความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียน (The diagnostic function) โดยพิจารณาถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้ เช่น ความสามารถของผู้เรียน ความสามารถของผู้สอน เวลาที่ใช้เรียน อุปกรณ์ในการสอน ฯลฯ

2. ช่วยผู้เรียนวางแผนการศึกษา เพื่อที่จะบรรลุถึงความรู้และทักษะที่ผู้เรียนต้องการ (The planning function)

3. ร่วมมือกับผู้เรียนสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (The motivational function)

4. ร่วมมือและช่วยเหลือผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อบรรลุถึงความรู้และทักษะที่ต้องการ (The methodological function)

5. เป็นผู้ชี้แนะ บริการ แหล่งวิชา และจัดสื่อการสอนต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (The resource function)

6. ช่วยผู้เรียนในการประเมินผลว่าบรรลุถึงความรู้ และทักษะที่ผู้เรียนต้องการมากน้อยเพียงไร (The evaluative function) โดยผู้สอนและผู้เรียนอาจมีการพูดคุยกันว่า ผู้เรียนมีความสามารถอยู่ในระดับใด มีความพอใจในความสามารถของตนเองมากน้อยเพียงใด และยังคงต้องการมีประสบการณ์ด้านใดเพิ่มเติม เป็นต้น

บรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. บรรยากาศอบอุ่น เป็นมิตร
2. บรรยากาศแห่งความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ทั้งในระหว่างผู้เรียนเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
3. บรรยากาศซึ่งเอื้อต่อการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

4. บรรยากาศที่ทุกคนเข้าใจชัดเจนและเชื่อมั่นในบทบาทของตนเอง โดยผู้สอนจะทำหน้าที่เพียงผู้ชี้แนะหรือผู้ช่วยเหลือ ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้รู้ ซึ่งกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาต้องการและตามความสามารถของเขาเอง ทั้งนี้โดยมีปัญหาและประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นที่มาของข้อมูล ความจริง การเรียนรู้และความคิดริเริ่มต่างๆ

5. บรรยากาศของความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ผู้สอนสามารถเปิดเผยและแสดงความจริงใจต่อผู้เรียนในเรื่องจินตนาการและอคติทั้งปวงที่มี ผู้เรียนก็ควรเป็นผู้เปิดใจกว้างและพร้อมที่จะศึกษาอย่างจริงจังถึงแนวคิดและข้อชี้แจงของผู้สอน แต่ก็ต้องกล้าที่จะทดสอบทุกอย่างกับค่านิยม แนวคิด และประสบการณ์ของตนเอง สุดท้ายต้องพร้อมที่จะปฏิเสธสิ่งที่พิจารณาแล้วว่าไม่มีคุณค่าหรือไม่เป็นที่ต้องการ และนำสิ่งที่ตนยอมรับไปปรับใช้ในโอกาสที่เหมาะสมต่อไป

กล่าวโดยสรุป วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีที่ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการของตนเองว่าต้องการเรียนรู้อะไร จากนั้นวางแผนและกำหนดเป้าหมาย เลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง แสวงหาแหล่งความรู้ทั้งจากบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ เช่น ตำรา วารสาร งานวิจัย เป็นต้น ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ของตน

1.5 การวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กลุกลีเอลมีโน (Guglielmino. 1977 : 6467-A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale พบว่าลักษณะความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning Readiness Scale ที่เรียกย่อๆ ว่า SDLRS) จากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 14 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เริ่มต้นด้วยให้กลุ่มตัวอย่างระบอบองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงความสามารถ เจตคติ และบุคลิกส่วนตัวที่สำคัญ แล้วนำองค์ประกอบที่ได้จากการสำรวจมาประเมิน นำมาเป็นข้อมูลสำหรับการสร้าง SDLRS (Self-Directed Learning Readiness Scale) แบบวัดนี้สร้างขึ้นในลักษณะให้ตอบคำถามเกี่ยวกับตนเองพร้อมกับตัวเลือกลักษณะมาตราประมาณค่า (Likert-type item) จำนวน 41 ข้อ หลังจากได้แก้ไขปรับปรุงหัวข้อต่างๆ แล้ว ได้นำเครื่องมือนี้ให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 307 คน ในรัฐจอร์เจีย คานาดา และรัฐเวอร์จิเนีย ตอบแบบวัด นำคำตอบมาวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) และวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) แล้วคัดเลือกข้อความต่างๆ เพื่อการแก้ไขและประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบวัด ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.87 จากการวิเคราะห์องค์ประกอบลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองมี 8 องค์ประกอบคือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ อัตมโนทัศน์ในด้านการเป็นผู้เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมองโลกในแง่ดี ความสามารถในการใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา

นรินทร์ บุญชู (2532 : 41-42) ได้นำแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง SDLRS ของ Guglielmino มาดัดแปลงเป็นภาษาไทยและปรับปรุงใหม่เนื่องจากแบบวัดดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นสำหรับกลุ่มคนในวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งมีความแตกต่างกับวัฒนธรรมตะวันออก โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทย ได้แบบวัดซึ่งมีความเชื่อมั่น 0.84 โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน ซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดองค์ประกอบใหม่ นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) สกัดตัวประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ (Principle axes method) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบอโรทอนอลด้วยวิธีแวนริเมกซ์ (Varimax orthogonal rotation) ได้องค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 8 ด้าน คล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ Guglielmino ที่ประกอบด้วย

1. การเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ (Openness to learning opportunities) มีลักษณะเป็นผู้รักความก้าวหน้า ใฝ่สร้างอนาคต สามารถบังคับตนเองให้กระทำในสิ่งที่คิดว่าควรจะได้ ยินดีต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ยิ่งเรียนรู้มากยิ่งรู้สึกว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งดี ในโลกส่วนตัวที่แน่นแฟ้น การเรียนรู้เป็นเรื่องสนุก ต้องการการเรียนรู้ให้มากขึ้นเพื่อจะได้เป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง เชื่อว่าไม่มีใครแก่เกินเรียน ถือว่าการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิต ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หลายอย่างในแต่ละปี และคิดว่าผู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอก็ผู้น่า

2. มโนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self-concept as an effective learner) คือ เป็นผู้ต้องการเรียนรู้ ปรารถนาจะให้มีความรู้มาก ๆ ที่จะเรียนในแต่ละวัน ถ้าตัดสินใจที่จะเรียนรู้จะไรก็ตาม สามารถหาเวลาเรียนได้เสมอไม่ว่าจะมีภารกิจยุ่งยากเพียงใด ไม่มีปัญหาในการอ่าน ทราบดีว่าเมื่อไรที่จะเรียนรู้ในเรื่องใดสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียนกับเป้าหมายระยะยาวที่ตั้งไว้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้เกือบทุกเรื่องที่ต้องการจะเรียนรู้ มีความสนุกในการค้นหาคำตอบสำหรับคำถามต่างๆ ชอบทดลองเรียนสิ่งใหม่ๆ สามารถคิดค้นวิธีการแปลกๆ ใหม่ๆ ที่จะทำสิ่งต่างๆ และชอบสำรวจตรวจสอบปัญหาต่างๆ

3. มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Initiative and Independence in learning) คือ เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ดี สามารถคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ได้หลายแบบสำหรับการเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ ยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง เป็นผู้นำกลุ่มในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพทั้งในชั้นเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง (Informed acceptance of responsibility for one's own learning) คือ เป็นผู้ที่ทราบว่าตนเองต้องการเรียนอะไร ถ้ามีสิ่งที่ต้องการเรียนรู้จะหาทางเรียนรู้ให้ได้ เข้าใจบทบาทของตนเองได้ดีว่าตนเป็นใคร อยู่ในฐานะอะไร และกำลังทำอะไร ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรเรียนอะไรและจะเรียนอย่างไร เมื่อต้องเรียนสิ่งที่ยากก็ไม่วอกแวกถ้าเป็นเรื่องที่ตนสนใจ และสามารถบอกได้ว่าตนมีความถนัดในเรื่องใด

5. ความรักในการเรียนรู้ (Love of learning) คือ การเป็นผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รักและใส่ใจในการเรียนรู้อยู่เสมอ มีความชื่นชมผู้ที่รักการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ชอบแก้ปัญหาที่มีแง่คิดหลายๆทาง เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และเห็นว่าการสอบไม่ใช่ประเด็นสำคัญหากแต่ความเข้าใจต่อเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่า

6. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative) คือ เป็นผู้ที่รู้จักตัวเองดีพอในการเรียน ไม่ต้องการให้ผู้สอนบอกทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อประสบกับปัญหาที่ไม่เข้าใจไม่หลีกเลี่ยงไปจากสิ่งนั้น สามารถทำงานตามลำพังได้ดี โดยสามารถนำความคิดไปปฏิบัติให้เกิดผลได้

7. การมองอนาคตในแง่ดี (Positive orientation to the future) คือ เป็นผู้ที่ชอบสถานการณ์การเรียนที่มีการท้าทาย ชอบแก้ปัญหาที่มีคำตอบถูกต้องมากกว่า 1 คำตอบ มีความพยายามเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับเป้าหมายระยะยาวที่ตั้งไว้ และคิดว่าห้องสมุดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการศึกษา

8. ความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา (Ability to use basic study skills and problem - solving skills) คือ เป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจในการศึกษาเรื่องใหม่ๆ ทราบแหล่งข้อมูลที่ต้องการค้นหา มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างมาก มีทักษะการฟัง การอ่าน การเขียน การจำ รู้จักวิธีการเรียน และเห็นว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย

2. เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล

2.1 ความหมายของเจตคติ

“ เจตคติ ” มาจากภาษาอังกฤษว่า “ Attitude ” ซึ่งมาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม คำนี้มีผู้ใช้คำอื่นๆ ในความหมายเดียวกันอีก เช่น ทศนคติ เป็นต้น

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านให้คำจำกัดความคำว่า เจตคติ ดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 49) ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติ คือ ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น รักเกลียด หรือกลัว หรือไม่พอใจต่อสิ่งนั้นๆ

กิลฟอร์ด (Guiford. 1975 : 456-457) กล่าวว่า เจตคติ คือ การที่บุคคลมีความโน้มเอียงในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สนับสนุนหรือไม่สนับสนุนต่อการกระทำในสังคม หรือสิ่งที่มีอยู่ในสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง

อนาสตาซิ (Anatasi. 1976 : 3) ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึงความโน้มเอียงที่จะแสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งของต่างๆ เช่น เชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือสถาบันต่างๆ เป็นต้น เจตคติไม่สามารถเห็นได้โดยตรง แต่สามารถสรุปจากพฤติกรรมภายนอก ทั้งที่ต้องใช้ภาษาและไม่ต้องใช้ภาษา

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 14) สรุปความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติ คือ ความคิดเห็นซึ่งถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ (Emotion) ซึ่งทำให้บุคคลพร้อมที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติจะมีบทบาทในการช่วยให้เราได้ปรับปรุงตนเอง ป้องกันตนเองให้แสดงออกถึงค่านิยมต่างๆ และช่วยให้บุคคลเข้าใจโลกที่อยู่รอบตัวเรา ประสบการณ์เดิมของบุคคลช่วยในการเกิดเจตคติ และเป็นตัวกำหนดเจตคติของบุคคล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539 : 208) กล่าวว่า เจตคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อฝังใจของเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด มักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คน เหตุการณ์ในสังคม เราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้ นั้น และมีผลต่อความคิดและปฏิกิริยาในใจของเรา ดังนั้นเจตคติจึงเป็นทั้งพฤติกรรมภายนอกที่อาจสังเกตได้ หรือพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยง่าย แต่มีความโน้มเอียงที่จะเป็นพฤติกรรมภายในมากกว่าพฤติกรรมภายนอก

สุรางค์ โค้วตระกูล (2541 : 366) กล่าวว่า เจตคติเป็นอัสมาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด เจตคติอาจเป็นทางบวก หรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติลบก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า เจตคติหมายถึง การที่ความคิดเห็นของบุคคลถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ทำให้เกิดการรับรู้และมีความโน้มเอียงที่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดในลักษณะที่เห็น

ด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งเป็นได้ทั้งด้านบวกและลบ เจตคติเป็นสิ่งที่วัดโดยตรงไม่ได้ แต่สามารถวัดได้โดยความคิดเห็นของบุคคล

2.2 วิชาชีพพยาบาล

วิชาชีพ (Profession) หมายถึง อาชีพที่มีลักษณะครบถ้วน 6 ประการ ได้แก่ เป็นบริการที่จำเป็นต่อสังคม ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการประกอบวิชาชีพ ได้รับการศึกษาให้มีความรู้ในศาสตร์แห่งวิชาชีพนั้นเป็นเวลานานเพียงพอ มีเสรีภาพในการให้บริการแก่สังคม มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และมือนักวิชาชีพถูกต้องตามกฎหมาย (รัตนา ทองสวัสดิ์. 2539 : 4-9)

วิชาชีพพยาบาลต้องมีลักษณะครบถ้วน 6 ประการ ดังนี้

1. เป็นบริการที่จำเป็นต่อสังคม วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชนหรือสังคมมาตั้งแต่อดีตก่อนพุทธกาล การพยาบาลเกิดขึ้นเพราะเป็นกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิต เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ เกิด แก่ เจ็บ และตาย ในการผลิตบุคลากรทางการพยาบาล จึงเน้นให้มีความรับผิดชอบต่อการให้บริการแก่สังคม

2. ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการประกอบวิชาชีพ ด้วยวิธีการดังนี้

2.1 มีการใช้องค์ความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมในการตัดสินใจ หรือให้เหตุผลที่จะตัดสินใจให้เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

2.2 มีความรู้เฉพาะทางการพยาบาล จะใช้ความรู้ความชำนาญเฉพาะทาง โดยการสร้างความรู้เฉพาะทางจากการศึกษาในหลักสูตรสำหรับพยาบาลวิชาชีพ

2.3 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้กระบวนการคิดด้านตรรกวิทยาอย่างมีเหตุผล

3. มีระยะเวลาในการศึกษาศาสตร์แห่งวิชาชีพนั้นเป็นเวลานานเพียงพอ การศึกษาวิชาชีพพยาบาลเป็นการศึกษาเฉพาะทาง ซึ่งต้องศึกษาทางนามธรรมและฝึกปฏิบัติทางรูปธรรม จึงต้องอาศัยระยะเวลานานพอที่จะสร้างความรู้ ความสามารถ เจตคติ ความเชี่ยวชาญ หรือทักษะให้เกิดแก่ผู้เรียน

4. มีเสรีภาพในการให้บริการแก่สังคม หรือมีเสรีภาพในการพยาบาล

5. มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ วิชาชีพพยาบาลมิได้สร้างความรู้และทักษะให้เกิดแก่พยาบาลเท่านั้น ยังสร้างให้เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดี โดยเน้นการทำสิ่งที่ดี เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น มีความยุติธรรม และมีความซื่อสัตย์

6. มือนักวิชาชีพถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งช่วยในการควบคุมการรักษาจริยธรรมของสมาชิกให้ถูกต้องตามหลักมนุษยธรรมด้วย

นอกจากนี้ วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยจะนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ ในการให้บริการทางด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้ป่วยและประชาชนทั่วไป อีกทั้งสังคมมีความคาดหวังต่อวิชาชีพพยาบาลสูง โดยคาดหวังที่จะให้พยาบาลมีคุณลักษณะเฉพาะ ได้แก่ เป็นผู้เสียสละ อุตุน ยิ้มแย้ม แจ่มใส เมตตา เข้าใจอารมณ์ของผู้ป่วย

2.3 ความหมายและลักษณะของเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล

ลดาพร บุญฤทธิ์ (รุจิรัตน์ มณีศรี. 2544 ; อ้างอิงจากลดาพร บุญฤทธิ์. 2538) กล่าวว่า เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง ความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดที่เห็นคุณค่าและมีแนวโน้มที่จะกระทำของบุคคลที่มีต่อคุณลักษณะสำคัญในการปฏิบัติการพยาบาล อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม โดยมีทิศทางบวก ลบ หรือกลาง

เจตคติของบุคคลที่เข้ามาในวิชาชีพการพยาบาล จำแนกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 192-193) คือ

ประเภทที่ 1 กลุ่มบุคคลที่เข้ามาในวิชาชีพการพยาบาลโดยที่ตนเองมีความรู้สึกไม่ชอบวิชาชีพนี้ แต่พ่อแม่ผู้ปกครองชอบและสนับสนุนให้เข้าศึกษาหรือบางรายอาจบังคับให้บุตรหลานเข้ามาเรียน โดยที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของวิชาชีพ แต่ผู้เข้าศึกษาเองไม่ชอบและมีเจตคติไม่ดีต่อวิชาชีพโดยส่วนตัว บุคคลกลุ่มนี้จะมีความรู้สึกฝืนใจ ขาดแรงจูงใจและขาดความสุขในการทำงานหรือเรียน ซึ่งจะมีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลนั้นด้วย กล่าวคือ จะกลายเป็นบุคคลที่ขาดความกระตือรือร้น หงอยเหงา ขาดกำลังใจ บางรายอาจไม่ยินดียินร้ายหรืออาจกลายเป็นคนต่อต้านก้าวร้าวได้ เป็นต้น

ประเภทที่ 2 กลุ่มบุคคลที่เข้ามาในวิชาชีพนี้โดยที่ไม่มีเจตคติทั้งในทางบวกหรือทางลบ ไม่เคยมีความรู้สึกในเรื่องวิชาชีพนี้ เพราะไม่เคยเห็นมาก่อนว่าวิชาชีพการพยาบาลนั้น มีลักษณะงานอย่างไรทราบเพียงแต่ว่าการพยาบาลคือ ผู้ทำงานในโรงพยาบาลให้บริการผู้ป่วยแต่ไม่ทราบรายละเอียดว่าการบริการผู้ป่วยนั้นต้องปฏิบัติอย่างไร มีอะไรบ้าง บางคนอาจนึกถึงแต่เรื่องฉีดยา วัดความดันโลหิต ซึ่งเป็นงานที่ดูมีเกียรติรวมทั้งเครื่องแบบสีขาวสะอาดสะอ้านดึงดูดใจทำให้เข้ามาในวิชาชีพการพยาบาล แต่เมื่อเข้ามาในวิชาชีพแล้วจึงตระหนักในความจริงอีกหลายๆ อย่าง ซึ่งตนเองไม่ทราบมาก่อนทำให้ตระหนักว่าไม่เหมาะสมกับตนเอง ในกรณีเช่นนี้ หากบุคคลสามารถปรับตัวและปรับใจให้มองเห็นคุณค่าความเป็นจริงได้ก็จะอยู่ในวิชาชีพนี้โดยไม่ฝืนใจ แต่บุคคลที่ไม่สามารถทำได้เพราะไม่ยอมรับความจริง ก็จะหาทางเบนเข็มในชีวิตไปศึกษาวิชาชีพอื่นหรือไม่ก็ทนอยู่ในวิชาชีพโดยที่ใจไม่ยอมรับจึงทำให้เกิดรู้สึกเป็นทุกข์ ฝืนใจหมดกำลังใจ นานๆ เข้าก็อาจทำบุคคลนั้นบุคลิกภาพเปลี่ยนไปจากคนร่าเริงแจ่มใส เป็นคนเฉื่อยชา

ประเภทที่ 3 กลุ่มบุคคลที่เข้ามาในวิชาชีพการพยาบาลด้วยความสมัครใจ คิดชอบวิชาชีพนี้ อยากจะเป็นพยาบาลโดยความรู้สึกส่วนตัว เห็นความสำคัญและคุณค่าของการประกอบวิชาชีพการพยาบาลซึ่งได้ช่วยเหลือผู้อื่น บุคคลกลุ่มนี้จะอยู่ในวิชาชีพอย่างมีความสุขและเต็มใจปฏิบัติงานอย่างไม่ย่อท้อ มีความเชื่อมั่นในตนเอง

กล่าวโดยสรุป เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง ความรู้สึก การเห็นคุณค่า และแนวโน้มพฤติกรรมของบุคคลโดยส่วนตัวที่จะแสดงออกต่อวิชาชีพพยาบาล ตามประสบการณ์หรือการเรียนรู้ที่ได้รับ ทั้งในทางด้านบวกหรือทางด้านลบ ซึ่งอาจจะมีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลนั้น

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

แมคเคลแลนด์ และคณะ (McClelland and others. 1953 : 110-111) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แข่งกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม (Standard of excellence) หรือทำให้ดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ โดยไม่ย่อท้อ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จหรือประสบความล้มเหลว

แอทคินสัน (Atkinson. 1966 : 240-241) ได้อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินจากตนเองหรือบุคคลอื่น โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานอื่นที่ดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อกระทำจนสำเร็จ หรือไม่พอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จ

ลินด์เกรน (Lindgren. 1967 : 31-34) เชื่อว่าพฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความทะเยอทะยาน (Ambition) มุ่งการแข่งขัน (Competitiveness) และพยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น (Self improvement)

เฮร์แมน (Hermans. 1970 : 353) ได้อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความต้องการได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการเอาชนะอุปสรรค และบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเอง โดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

สแปฟฟอร์ด ฟิช และกรอสเซอร์ (Spafford Pesce & Grosser. 1997 : 3) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลแต่ละคนที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้ดี เพื่อบรรลุความสำเร็จที่ตั้งใจอย่างดีเลิศ

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 25) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความต้องการสัมฤทธิ์ผล เป็นแรงจูงใจที่พยายามกระทำหรือแข่งขันกันกระทำ เพื่อให้ได้เกณฑ์มาตรฐานอันดีเยี่ยม บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะพยายามกระทำเพื่อให้สัมฤทธิ์ในด้านอื่นๆ สูงด้วย

รุ่งเรือง ชงศิลา (2527 : 7) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่จะกระทำการสิ่งใดอย่างไม่ท้อถอยและมุ่งให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนได้ตั้งความคาดหวังไว้ มิใช่กระทำการอันนั้นด้วยความต้องการสินจ้างรางวัล แต่กระทำเพื่อความเรียบร้อยสมบูรณ์ของผลงาน ในอันที่จะได้ความรู้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและบุคคล

สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ (2527 : 11-12) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในงานที่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวางพยายามหาวิธีการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา มีความทะเยอทะยานสูงเพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จ มีความต้องการเป็นอิสระในการทำงานและการแสดงออก ต้องการชัยชนะในการแข่งขัน มุ่งมั่นที่

จะทำให้ดีเลิศ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานที่ตนตั้งไว้อย่างสูง มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จหรือประสบความล้มเหลว

สุชาติ สุธรรมรักษ์ (2531:186-187) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความมุ่งหวังที่จะประสบผลสำเร็จ ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเอาชนะคนอื่น หรือเพื่อความต้องการที่จะเพิ่มศักดิ์ศรีของตนเอง ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำและนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผล

อารี พันธุ์ณี (2534:140) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ให้ดี และประสบความสำเร็จ

นวลละอ อสุภาผล (2536 : 30) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งบางครั้งเรียกว่าความต้องการสัมฤทธิ์ผล หมายถึง พลังความต้องการของบุคคลในสิ่งที่ดีเยี่ยม มีความมานะบากบั่นฟันฝ่าอุปสรรคในการทำงาน ต้องการความสำเร็จในการทำงานที่ยาก และทำได้ดีกว่าคนอื่น ๆ รู้วิธีแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จอย่างถาวร ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงเป็นผู้ที่ตั้งใจทำงาน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูง เห็นความสำคัญของงานและคุณภาพของงานมากกว่าลาภยศสรรเสริญ

ปรียาภรณ์ เพ็ญสุขใจ (2542 : 10) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาหรือความพยายามที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุถึงผลสำเร็จในงาน โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก หรือย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามหาวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องการอิสระในการทำงาน ต้องการชัยชนะในการแข่งขัน มุ่งมั่นที่จะทำให้ดีเลิศ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และวิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2544 : 172) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of excellence) ที่ตนเองตั้งไว้

ประกิตศรี เผ่าเมือง (2546 : 22) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความปรารถนาหรือความต้องการของบุคคลที่จะทำสิ่งต่างๆ ด้วยความเพียรพยายามให้ประสบความสำเร็จ เพื่อบรรลุมาตรฐานอันดีเลิศ แม้จะยุ่งยากลำบากก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีวิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือความต้องการสัมฤทธิ์ผล หมายถึง ความพยายามหรือความปรารถนาของบุคคลที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ประสบความสำเร็จ มีความต้องการเอาชนะต่ออุปสรรคโดยไม่ย่อท้อแม้จะลำบาก พยายามหาวิธีแก้ปัญหาจนสำเร็จ มีความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีความมุ่งมั่นที่จะให้ผลงานดีเลิศ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีวิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว

3.2 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

กิลฟอร์ด (Guildford. 1959 : 437-439) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน มีความปรารถนาที่จะทำการให้สำเร็จ
2. มีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทนเต็มใจที่จะลำบากแม้จะยากเย็นเพียงใดก็ตาม เพื่อมุ่งทำการให้สำเร็จ ถึงแม้จะเสียเวลานาน

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1961 : 207-256) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

1. กล้าเสี่ยงพอสมควร (Moderate risk-taking) มีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ไม่ชอบงานที่ต้องอาศัยโชคกลาง ไม่พอใจทำสิ่งที่ง่าย ๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความสามารถ หากแต่จะเลือกทำสิ่งที่ยากเหมาะสมกับความสามารถของตน และการกระทำสิ่งที่ยากได้สำเร็จนั้นทำให้ตนเองพอใจ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มักไม่กล้าเสี่ยงเพราะกลัวไม่สำเร็จหรือไม่ก็เสี่ยงจนเกินไปทั้งที่รู้ว่าจะไม่สำเร็จ หวังพึ่งโชคกลาง

2. ความกระตือรือร้น (Energetic) หรือความขยันขันแข็งในการกระทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ได้ขยันไปทุกกรณี แต่จะเอาใจใส่มานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ย้ำความสามารถของตนทำงานที่ต้องใช้สมองขบคิด และจะทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าได้ทำงานสำเร็จลุล่วงไป

3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual responsibility) จะพยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง ไม่หวังการยกย่องชมเชยจากผู้อื่น ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีอิสระในการคิดและการกระทำ

4. ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of result decision) จะติดตามผลการกระทำของตนเองว่าเป็นอย่างไร ไม่ใช่คาดคะเนว่าจะเป็นเช่นนั้นอย่างนี้ เมื่อทราบผลการตัดสินใจแล้วจะปรับปรุงการกระทำของตนให้บรรลุเป้าหมายให้ดีกว่าเดิม

5. คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of future possibilities) เป็นผู้ที่มีการวางแผนระยะยาว (Long-range planning) เพราะเล็งเห็นการณ์ไกล

6. มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational skill) ข้อนี้ยังไม่มีหลักฐานการค้นคว้าเพียงพอแต่เป็นลักษณะที่น่าจะเกิดสมรรถภาพในการจัดระบบงานยิ่งขึ้น แมคเคลแลนด์ได้อ้างถึงการค้นคว้าของ เฟรนด์ ว่าในการเลือกผู้ร่วมงาน ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเลือกผู้ที่มีความสามารถในงานนั้นมากกว่าที่จะเลือกเพื่อนฝูงที่มีคุณสมบัติอย่างอื่น

เฮอร์แมน (Herman. 1970 : 354-355) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบผลสำเร็จ ถึงแม้ว่าผลจากการกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส

3. มีความพยายามได้เข้าไปสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น
4. มีความอดทนทำงานที่ยากๆ ได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะ หรือถูกรบกวน ก็จะพยายามทำต่อไปจนสำเร็จ
6. มีความรู้สึกที่เวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่างๆ จะผ่านพ้นไปอย่างรวดเร็ว จึง

ควรรีบทำสิ่งต่างๆ ให้ทันเวลา

7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
8. ในการเลือกเพื่อนร่วมงาน ก็จะเลือกเพื่อนที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
9. ต้องการให้ตนเองเป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ดี
10. พยายามปฏิบัติงานให้ดีอยู่เสมอ

ไวเนอร์ (Weiner, 1972 : 203-215) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเปรียบเทียบกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ไว้ดังนี้

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลวสูง ชอบเลือกงานที่สลับซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่าและภูมิใจที่ได้เลือกงานยากมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (2522 : 47-48) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ไว้ดังนี้

1. ทำสิ่งที่ยากๆ มีความมานะพยายาม สนุกสนานและชอบที่จะทำกิจกรรมนั้นๆ
2. ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ
3. มีความทะเยอทะยาน
4. ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ
5. มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่เด่นชัดและแน่นอน
6. พฤติกรรมที่แสดงออกจะมีเอกลักษณ์ของตนเอง

พรรณี ชูทัยเจนจิต (2523 : 29) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่างๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

2. เป็นผู้ที่ทำงานมีแผน
3. เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

ดารณี วงษ์อยู่น้อย (2525 : 73-74) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้

2 พวก คือ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง กับ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีพฤติกรรม ดังนี้

1. กล้าเสี่ยงพอสมควร
2. มีทักษะในการจัดระบบงาน

3. มีระดับความทะเยอทะยานสูง
4. ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง
5. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
6. เล็งการณ์ไกลและมีแผนระยะยาว
7. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
8. ต้องการทราบแน่ชัดว่าการตัดสินใจของตนมีผลเป็นอย่างไร
9. ขยันขันแข็งในงานที่ต้องใช้สมองขบคิดและงานที่ไม่ซ้ำแบบใคร
10. ชอบทำงานให้เสร็จตามความพอใจของตนโดยไม่ให้ใครบงการ
11. มักเลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับความสามารถ
12. มุ่งที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
13. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะหรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไปให้เสร็จ
14. จะทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตนเอง ไม่มุงรางวัลหรือชื่อเสียง
15. คิดว่าทุกสิ่งจะสำเร็จลงได้ด้วยความตั้งใจจริงและทำงานจริง ไม่ใช่เกิดจากโอกาส

และไม่เชื่อในสิ่งมหัศจรรย์

บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ จะมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

1. มักผลัดวันประกันพรุ่ง
2. มักขาดระบบในการทำงาน
3. ชอบทำงานตามคำสั่งของผู้อื่น
4. ทำงานไม่ค่อยเสร็จตามกำหนด
5. ขาดความตั้งใจจริงในการทำงาน
6. มักไม่ตั้งความคาดหวังในผลสำเร็จจากการทำงาน
7. ทำงานเพียงเพื่อพอเสร็จ ไม่สนใจคุณภาพของงาน
8. ชอบขอรับความช่วยเหลือจากเพื่อนหรือบุคคลอื่น
9. ขณะทำงานถ้าถูกรบกวนจะไม่สามารถทำงานต่อไปได้
10. เชื่อว่าบุญวาสนาจะทำให้งานที่ทำอยู่ประสบความสำเร็จได้
11. มุ่งหวังรางวัลหรือชื่อเสียงมากกว่าความสำเร็จของงาน
12. เมื่อพบอุปสรรคมักหลีกเลี่ยง ไม่กล้าเผชิญหน้ากับอุปสรรคนั้นๆ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534 : 199) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ว่ามี

คุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญกับความสำเร็จหรือความล้มเหลว
2. มีความมุ่งมั่นพยายาม ชอบทำงานที่ท้าทายความคิดและความสามารถ
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง รู้หน้าที่และภาระกิจของตนเอง
4. มีความรอบรู้ในการตัดสินใจ และติดตามผลในการตัดสินใจของตนเอง
5. มีความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าได้แม่นยำ

6. มีความสามารถที่จะเลือกทำงานที่จะประสบความสำเร็จได้มาก และด้วยความสามารถที่มีอยู่

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเป็นผู้ที่มีความมานะพยายาม อดทนต่องานที่ยากลำบาก มีความกระตือรือร้นและรับผิดชอบต่องาน มีความกล้าเสี่ยงที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการวางแผนไว้อย่างล่วงหน้า และติดตามผลการกระทำของตนเองพร้อมที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อให้งานนั้นมีคุณภาพที่ดี

4. ลักษณะมุ่งอนาคต

4.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ นักจิตวิทยาพบหลักฐานว่าเป็นด้านหนึ่งของพลังงานอีโก้ (Ego-strength) ของบุคคลซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่มียุทธศาสตร์มุ่งอนาคตสูง สามารถระงับหรือชะลอการบำบัดความต้องการต่างๆ ของตนได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2520 : 35) และเป็นด้านหนึ่งของบุคลิกภาพที่พัฒนามาจากการเรียนรู้ การศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งจะพัฒนาอย่างช้าๆ ในวัยเด็ก บุคคลบางคนจะอาศัยความสามารถของตนและเวลาในปัจจุบันเป็นรากฐานที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในอนาคตได้ การมุ่งอนาคตจะสัมพันธ์กับความจำเป็นที่จะต้องมีความคิดในการวางแผน ความตั้งใจที่จะกระทำและรายละเอียดบางอย่างที่จะต้องทำ ซึ่งเปลี่ยนไปตามกาลเวลา

มิเชล และคณะ (Mischel and others. 1966 : 147-153) กล่าวว่าไว้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับด้านอื่นๆ ของบุคคล เช่น ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการปรับตัวและด้านเซวาร์ปัญญา

เฮคคอนเซน (สมจิตต์ เพิ่มพูน. 2533 : 47 ; อ้างอิงจาก Heckhausen. 1967) กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่าการตั้งเป้าหมายในระยะยาวของการทำงาน การคาดการณ์ไกล การวางแผนระยะยาว การมองผลที่จะส่งไปยังอนาคต รู้จักอดใจรอได้ ลักษณะมุ่งอนาคตสูงนี้จะปรากฏมากในผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในทุกๆ ด้าน

มีด (Mead. 1971 : 175) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของบุคคลที่คาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในอนาคต

โรบินสัน (Robinson. 1971 : 1225-B) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง การวางแผนโครงการระยะยาวเกี่ยวกับอนาคตของบุคคล

มิเชล (Mischel. 1974 : 287) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นความสำคัญของผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่าหรือมากกว่าผลที่จะเกิดในปัจจุบัน จึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติ ต่อจากนั้นควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นไปตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต

เซกูรา (สุธาสินี ใจเย็น. 2545 : 33 ; อ้างอิงจาก Segura. 1975 : 5823-B) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการมองอนาคต การวางแผนและการจัดการเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้

นาดยา ปิรันธนานนท์ (2526 : 21-23) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยมีการคำนึงถึงผลของการกระทำนั้นๆว่าจะส่งผลร้าย หรือผลดีแก่ตนเอง และสังคมอย่างไร ควรประพฤติหรือปฏิบัติอย่างไร จึงจะทำให้ไม่เกิดผลร้ายทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เพ็ญแข ประจณปัจฉนิก (2527 : 15) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ลักษณะนิสัยที่อดใจรอได้ รู้จักห้ามใจตนเอง เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางของความสำเ็จ หรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่หรือมีคุณค่ามากกว่า

สมจิตต์ พิเศษพูน (2532 : 46) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของผลดีผลร้ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดีหรือป้องกันผลเสีย ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองในการกระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเอง เพราะเล็งเห็นผลเสียที่เกิดตามมาทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นในภายหลัง

สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 46) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และการบังคับตนเองให้อดใจรอได้ หรือเลือกที่จะไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันที แต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ หรือสำคัญกว่าที่ตามมาภายหลัง

สุพล วังสินธ์ (2534 : 31-35) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แม้จะเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ ก็ไม่ย่อท้อ มีความกระตือรือร้นที่จะฟันฝ่าอุปสรรคโดยมุ่งที่จะเกิดผลสำเร็จในอนาคต ยอมรับความลำบากในปัจจุบันเพื่ออนาคตที่ดี

กนกวรรณ อุ๋นใจ (2535 : 27) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง การมองสู่อนาคตของบุคคลโดยผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะเป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ไกลและตัดสินใจเลือกการกระทำอย่างเหมาะสมหาแนวทางแก้ปัญหา และวางแผนการดำเนินการ เพื่อเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดใจรอได้ และมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะมองการณ์ไกล โดยคาดการณ์และเห็นผลดีผลเสียของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการวางแผนและอดทนที่จะรอเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ

4.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

ไรท์ (Wright. 1975 : 298) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย ซึ่งจะเห็นว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย และยังพบอีกว่าเยาวชนอาชญากรมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ

ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ระเบียบ ประเพณี ประชาชนของประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องเห็นความสำคัญของการวางแผน เพื่อประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต (Michel.1974: 250) และลักษณะการมุ่งอนาคตยังเป็นลักษณะทางจิตใจที่สำคัญประการหนึ่งและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลในส่วนบุคคลและสังคม ทั้งยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตอื่นๆของบุคคลด้วย ที่สำคัญคือสติปัญญาและจริยธรรม (จรรยา สุวรรณทัต. 2531 : 50-52)

อุบลรัตน์ เต็งไตรลักษณ์ (2520 : 29-32) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กในการเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคต โรงเรียนจึงเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญที่จะเริ่มกำหนดจุดประสงค์และวิธีการศึกษาโดยพิจารณาอนาคตมิใช่อดีต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2530 : 100) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนเองไว้ดังนี้

1. สามารถคาดการณ์ไกลเห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม
2. หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต
3. รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้รอได้อย่างเหมาะสม
4. สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

มิสเชล (สมดุล ขาญนุวงศ์. 2533 : 51 ; อ้างอิงจาก Mischel. 1974 : 287) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มุ่งอนาคตและมีการควบคุมตนเองสูงไว้ดังนี้

1. สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ และสามารถคาดการณ์ถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้
2. สามารถอดได้รอได้ “สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวาน”
3. มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่า ทำดีย่อมได้ดีตอบแทน
4. เป็นบุคคลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆอย่างสมเหตุสมผล
5. สามารถถ่วงน้ำหนักจากกระทำบางชนิดที่สังคมไม่ยอมรับ หรือเป็นผลเสียต่อสุขภาพได้

พระเทพเวที (2532 : 38) ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า คนที่พัฒนา มีปัญญา มีชีวิตที่ดี ควรรู้จุดหมายของชีวิต เพื่อจะได้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่งดงาม และใช้สำรวจจนด้วยตนเอง จะได้มีความมั่นใจในการที่จะพัฒนาตนให้ดียิ่งขึ้นไป

นัตยา ปิณฑานนท์ (2526 : 6) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างอนาคตกับสมรรถภาพทางการเรียน มีผลทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเองและสามารถปรับตัวได้ดี

รังสรรค์ เพ็งหนู (2531 : 81) กล่าวว่าบุคคลที่ขาดสำนึกในอนาคต หรือมองอนาคตในแง่ร้าย มักจะสร้างปัญหา ก่อความยุ่งยากให้สังคมและขาดแรงจูงใจที่จะสร้างอนาคตของตนเอง

จากความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะของบุคคลที่ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม มีกาลเทศะ ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม มีจริยธรรมสูง มีเป้าหมายในชีวิต รู้จักการรอคอยเพื่อให้ได้สิ่งที่ดีในชีวิต

4.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต

เคย์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520 : 36 ; อ้างอิงจาก Kay. 1950) กล่าวว่า บ่อเกิดลักษณะมุ่งอนาคตนั้น อยู่ที่ลักษณะความมั่นคงของสังคมของบุคคล การที่เด็กจะเรียนรู้ว่าควรอดใจรอ นั้น ส่วนมากจะเกิดในครอบครัวฐานะปานกลางและฐานะสูงเท่านั้น เพราะครอบครัวฐานะยากจนย่อมไม่สามารถหาสิ่งของให้เด็กตามสัญญาได้มากนัก ทำให้เด็กขาดความเชื่อถือเกี่ยวกับอนาคต นอกจากนี้ การประสบความสำเร็จด้านต่างๆ ในชีวิต เป็นสิ่งที่เคย์ เชื่อว่าจะช่วยให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ทำให้เกิดความมานะพยายามในการกระทำสิ่งต่างๆ เพราะมีความหวังว่าจะทำได้สำเร็จดังที่เคยประสบมาแล้ว ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมนั่นเอง

มิสเซล และคนอื่นๆ (มณฑกานต์ ทรัพย์แก้ว. 2543 : 12 ; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520 : 36) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่นๆ ของบุคคล เช่น ความรับผิดชอบทางสังคม การมุ่งสัมฤทธิ์ผล การปรับตัว ความฉลาด สภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตจะเพิ่มมากขึ้นตามอายุ

พรณี ชูชัย (2522 : 21-23) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต ดังนี้

1. เด็กต้องได้รับแรงเสริมในทางบวกจากครู คือ ครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะ นำช่องทางให้เด็กรู้จักตั้งเป้าหมายหาแนวทางเลือกสำหรับชีวิตจริง มิใช่เพ้อฝัน
2. ในการเรียนการสอน ครูต้องกระตุ้นให้กำลังใจและส่งเสริมให้เด็กคิด คือ ครูต้องมีกิจกรรมการสอนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต เด็กจึงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตด้วย
3. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับความคิดเห็น คือ ในการแสดงความคิดเห็นในลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งแฝงไว้ด้วยค่านิยม การประเมินผลของครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีความมั่นใจในความคิด และแสดงออกในรูปพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องดูแลเอาใจใส่
4. ครูจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมภายในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจ กล่าวตัดสินใจ ให้เด็กมีโอกาสแก้ปัญหา ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองและอยู่ภายในบรรยากาศที่อบอุ่น ซึ่งจะเป็นแนวทางที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้ดี

จากเอกสารข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม การส่งเสริมและปลูกฝังจากครอบครัวและครูผู้สอน และความมั่นคงทางสังคมของบุคคลนั้น

5. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน

5.1 บรรยากาศการเรียนการสอน

5.1.1 ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอน

นักการศึกษา นักวิชาการ และนักจิตวิทยาได้ใช้คำต่างๆ ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน กับคำว่า บรรยากาศการเรียนการสอน เช่น บรรยากาศในชั้นเรียน บรรยากาศในห้องเรียน สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมทางการเรียน ซึ่งความหมายของคำที่กล่าวมา มีดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 106) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน ซึ่งไม่ใช่เพียงสภาพแวดล้อมทางกายภาพเท่านั้น แต่รวมถึงระดับอารมณ์และความรู้สึกด้วย

ลอว์เรนซ์ (Lawrens. 1976 : 418) กล่าวว่า บรรยากาศในการเรียนการสอน เป็นสภาพทางจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจอารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัวกระฉับกระเฉง ก็ จะมีความสนใจในการเรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

มูส (Moos.1978 : 263) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า เป็นบรรยากาศหรือสภาพการณ์ที่ครูผู้สอนพยายามสร้างขึ้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการจัดการเรียน สอนดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย พฤติกรรมของครูผู้ สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

วิทอลล์ (Whithall. 1979 : 347) กล่าวว่า การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้เมื่อ ประสบการณ์ในการเรียนรู้มีลักษณะที่มีความหมายต่อผู้เรียน กล่าวคือ นักเรียนเห็นว่าประสบการณ์นั้นตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของเขา และไม่ใช่สถานการณ์ที่ขู่เข็ญ คือ นักเรียนไม่รู้สึกว่าสถานการณ์นั้นๆ มีความน่ากลัว

ไชยยศ เรืองสุวรรณ และปรีชา วิหคโต (2537 : 7) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่รอบตัวผู้เรียน และส่งผลต่อกระบวนการ พัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม

บัญชา แสนทวี (2539 : 95) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า หมายถึง สภาพหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยาในระบบสังคม ซึ่งมีความเคลื่อนไหว อันประกอบด้วย พฤติกรรมของครูผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน กับนักเรียน

ทวีศิลป์ สารเสน (2543 : 9) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นทั้งด้านกายภาพ จิตภาพ และด้านสังคมที่มีอยู่หรือที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

ชาญชัย อาจีนสมาจาร (2544 : 43) ให้คำจำกัดความของบรรยากาศในการเรียนการสอนว่าเป็นสื่เหลื่อมของบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนและครูทำงานและมีปฏิสัมพันธ์กัน

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปว่า บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง เป็นสภาพหรือสิ่งแวดล้อมในการเรียนที่ครูผู้สอนพยายามจัดให้มีขึ้น เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนเกิดขึ้นอย่างราบรื่น และเกิดกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โดยมีพฤติกรรมของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน เป็นสิ่งช่วยให้บรรยากาศการเรียนการสอนดีขึ้น

5.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะบรรยากาศการเรียนการสอน

รอเจอร์ส (Rogers. 1969 : 157-164) มีความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนว่า ควรคำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความคิด ความรู้สึก ท่าที เจตคติ ค่านิยม และความเชื่อ ควรได้รับความสนใจและให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเน้นทางวิชาการและสติปัญญา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศไม่ตึงเครียดเป็นการเสริมความอบอุ่นมั่นใจ และเชื่อถือระหว่างครูกับนักเรียน

แอนเดอร์สัน (ประกายทิพย์ พิชัย. 2539 : 29 ; อ้างอิงจาก Anderson. 1970 :135-152) ได้ศึกษาผลของบรรยากาศในชั้นเรียนที่มีต่อผู้เรียน โดยได้ระบุถึงลักษณะบรรยากาศที่มีอิทธิพลและส่งเสริมต่อความรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนไว้ ดังนี้

1. ความเป็นกันเอง ความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนม ความคุ้นเคยของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
2. การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนต่างๆ ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
3. การปฏิบัติตามเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนที่มีรูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้และให้ประโยชน์
4. การดำเนินกิจกรรมการเรียนเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้าและมีความสอดคล้องเหมาะสม
5. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสือ เครื่องมือ วัสดุที่พร้อมจะใช้อยู่ตลอดเวลา
6. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน และมีความพยายามที่จะลดความขัดแย้งระหว่างกัน
7. ผู้สอนและผู้เรียนทราบจุดประสงค์และความคาดหวังในการเรียนอย่างชัดเจน
8. สร้างความเป็นธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชังของครู ซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น
9. ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่ทำหายความสามารถอยู่เสมอ

10. สร้างความตื่นตัวและจัดความเหนื่อยหัดอันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน

11. การตัดสินใจทำกิจกรรมต่างๆ มาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่

12. ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรคแบ่งพวกในหมู่นิสิตนักศึกษา

13. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน

14. เสรีภาพมีขอบเขต ไม่ปล่อยปละละเลยจนขาดระเบียบและขาดความรับผิดชอบ

บัล และโซลิตี (Bull & Solity. 1987 : 16-18) ได้จำแนกองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในห้องเรียนออกเป็น 3 ส่วน สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกายภาพ (The physical component) ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน

2. องค์ประกอบทางสังคม (The social component) ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในห้องเรียน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในห้อง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

3. องค์ประกอบทางการศึกษา (The education component) ได้แก่ สภาพการณ์ที่มีผลต่อการเรียนการสอน เช่น การกำหนดเนื้อหาหลักสูตร วิธีสอน กิจกรรมในชั้นเรียนอันก่อให้เกิดความพอใจในชั้นเรียน การแข่งขัน เป็นต้น

ประดินันท์ (2525 : 123-137) ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศทางการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. บุคลิกภาพบางประการของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน รูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย มีผลต่อการดึงดูดความสนใจ แต่บุคลิกบางประการ เช่น สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด อารมณ์ขันและบทบาทในฐานะผู้นำของครู มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างมาก

2. พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติและความคาดหวังบางประการที่ครูมีอยู่ มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและความคาดหวังที่มีต่อนักเรียน รวมทั้งเป็นคนมองโลกในแง่ดีย่อมเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนมากกว่าครูที่มีทัศนคติและความคาดหวังในทางตรงกันข้าม ทัศนคติและความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูที่แสดงออกต่อนักเรียนด้วย

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การให้นักเรียนได้มีโอกาสซักถามและเข้าร่วมกิจกรรมให้มาก จะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุก กระตือรือร้น และช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วย

4. การเสริมแรงที่เหมาะสมของครูจะช่วยให้เกิดบรรยากาศในชั้นเรียนดีขึ้น การให้การเสริมแรงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ไม่ควรเน้นเฉพาะกับพฤติกรรมที่ดีที่สุด แต่ควรให้เมื่อพฤติกรรมนั้นดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะกับนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือพฤติกรรมมีปัญหา

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 26-27) ได้แบ่งบรรยากาศในชั้นเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วยพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งจากบรรยากาศ 3 กลุ่มนี้ สามารถจัดเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Involvement) หมายถึง การที่นักเรียนในห้องมีความตั้งใจ และแสดงความสนใจในกิจกรรมของชั้นเรียน เช่น การมีส่วนร่วมในการอภิปราย การร่วมทำกิจกรรมต่างๆ

2. ความผูกพันกันฉันท์มิตร (Affiliation) หมายถึง นักเรียนมีความรู้สึก และแสดงออกซึ่งความเป็นมิตรต่อกันและกัน เช่น การรู้จักคุ้นเคยกัน ช่วยกันทำงาน มีความพอใจที่ได้ทำงานร่วมกัน

3. การสนับสนุนจากครู (Teacher support) หมายถึง การแสดงออกของครูที่แสดงถึงความสนใจต่อนักเรียน ไว้วางใจนักเรียน สนใจความคิดของนักเรียน

4. การเน้นงาน (Task orientation) หมายถึง การจัดกิจกรรมของชั้น มุ่งให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางวิชาการ ไม่ออกนอกเรื่องที่กำลังเรียนกำลังสอน

5. การแข่งขัน (Competition) หมายถึง การที่นักเรียนแข่งขันซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้คะแนนสูง หรือได้รับการยอมรับ

6. ระเบียบและการมีระบบงาน (Order and organization) หมายถึง การเน้นการประพฤติปฏิบัติในชั้นด้วยลักษณะที่เป็นระเบียบ กิจกรรมต่างๆ จัดไว้อย่างมีระบบ

สุพิชญา ชีระกุลและคณะ (2524 : 182-187) ได้เสนอแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. สภาพโรงเรียนและห้องเรียน โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ถูกหลักวิชาการ เช่น การวางแผนแนวอาคารถูกทิศทาง ได้รับแสงสว่างอย่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทดี ไม่ร้อนอบอ้าวจนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ภายในตกแต่งด้วยสิ่งสวยงาม เป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีสมาธิเรียน สภาพห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา บริเวณควรสะอาด โต๊ะ เก้าอี้ มีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียน และขนาดต้องเหมาะสมกับผู้เรียน

2. หลักสูตร คือแนวทางที่โรงเรียนจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก หรือเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หลักสูตรที่ดีจะต้องจัดให้ตรงกับความต้องการทางการศึกษา และตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย

3. แบบเรียนและบทเรียน แบบเรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และถือว่าเป็นอุปกรณ์การศึกษาที่โรงเรียนจะขาดเสียไม่ได้ สิ่งที่ครูควรพิจารณา คือการจัดบทเรียนที่เป็นประโยชน์เหมาะสมกับวัย ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และเหมาะสมกับท้องถิ่น

4. สื่ออุปกรณ์ทางการศึกษา เป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น

5. กิจกรรมต่างๆ ในการเรียนการสอน คือพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้

รู้ ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำนั้นตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ กิจกรรมที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีมากมาย ที่ครูสามารถจัดให้ได้ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด การเขียน การแสดง และการประดิษฐ์ เป็นต้น

6. เวลาและโอกาส การเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับเวลาเช่นกัน ครูจะต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับวิชาและเนื้อหาที่จะสอน เวลาควรมีการยืดหยุ่นไปตามเนื้อหาหรือสาขาวิชา ไม่ควรมีกฎเกณฑ์ตายตัว

7. สถานที่ สถานที่ใช้ในการเรียนนั้นอาจไม่ได้หมายถึงห้องเรียนเพียงอย่างเดียว บางครั้งอาจเป็นสนามโรงเรียนหรือสถานที่ที่ทัศนศึกษาด้วย สถานที่จึงมีส่วนช่วยสร้างความรู้สึกและสร้างบรรยากาศของการศึกษาเล่าเรียน การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการเรียนช่วยให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อ ช่วยให้สังคมของเด็กดีขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานที่ที่จะใช้เรียนต้องไม่มีเสียงรบกวนผู้เรียน และจะต้องไม่วิเวกวังเวงหรือดูสลับจนน่ากลัว ไม่เสี่ยงภัยหรือใกล้สิ่งที่เป็นอันตรายหรือสกปรก และสถานที่นั้นต้องเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนโดยตรง

8. ผู้เรียน การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้และเป็นผลดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม มีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้และรับรู้ ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนหรือเมื่อผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนก็ควรให้โอกาสแก่ผู้เรียนทันที ครูผู้สอนจะหมั่นสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน หากแสดงว่ามีความรู้สึกวิตกกังวล มีความคับข้องใจ ครูจะต้องช่วยลดความรู้สึกนั้นๆ เสียก่อน และพยายามสร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

9. ผู้สอนและวิธีสอนถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลดี นักการศึกษาต่างประเทศและการวิจัยการศึกษาได้ระบุไว้แน่ชัดว่า ยังไม่มีอุปกรณ์การสอนใดๆ ในโลกนี้ จะใช้แทนครูที่มีความสามารถทางการสอนได้

สุปรินา หิรัญโต (2524 : 183) ได้กล่าวถึงหลักการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนที่ดีไว้ว่า ควรมีแสงสว่างในระดับที่มองเห็นได้ คือเห็นได้เร็ว สบายตาและชัดเจน ควรไกลจากแหล่งกำเนิดเสียงรบกวนจากบริเวณรอบๆ หรือภายนอกห้องเรียน คือ ที่ตั้งโรงเรียนควรไกลจากเขตการจราจรหนาแน่นหรือทางรถไฟ เป็นต้น

สิริวรรณ ศรีพล (2526 : 172-174) ได้สรุปแนวทางการจัดบรรยากาศในห้องเรียนไว้ดังนี้

1. ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมอย่างเต็มที่ ฝึกฝนการใช้สติปัญญาคือ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การมีเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น

2. ส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติในการควบคุมตนเองและรับผิดชอบตนเอง โดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด

3. ส่งเสริมนักเรียนให้มีความคิดและแนวการปฏิบัติแบบประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และยอมรับมติของกลุ่ม

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544 : 46) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนี้

1. เป็นตัวอย่างในเจตคติ พฤติกรรมทางบวก และสร้างสรรค์ต่อเพื่อนร่วมงาน นักเรียน และผู้ปกครอง
2. ใช้อำนาจหน้าที่อย่างยุติธรรม
3. ให้ความอบอุ่นและการสนับสนุน
4. ส่งเสริมความคิดหรือความร่วมมืออิสระตามความเหมาะสม
5. กระตุ้นนักเรียนให้เรียนรู้ และให้มาตรการในการเลือกแก่เขาในกระบวนการเรียนรู้
6. ประกันความสมดุลที่มีเหตุผลระหว่างผลสะท้อนกลับในทางบวกและทางลบ
7. หาโอกาสเพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุน การยอมรับ มีคุณค่า ประสบความสำเร็จ มีความมั่นคงทางอารมณ์

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 48-52) ได้อธิบายถึงบรรยากาศการเรียนการสอน ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย บรรยากาศทางกายภาพ และบรรยากาศทางจิตใจ ดังนี้

1.บรรยากาศทางกายภาพหรือบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนและเจตคติของผู้เรียน ลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพที่เหมาะสมควรเป็นดังนี้

1.1 ห้องเรียนมีสีสันทนดูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

1.2 ห้องเรียนควรมีบรรยากาศความเป็นอิสระทางการเรียน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนการเคลื่อนไหวในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท

1.3 ห้องเรียนต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ น่าอยู่ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.4 สิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนต่างๆ เช่นกระดาน จอรับภาพ เครื่องฉายข้ามศีรษะ สามารถเคลื่อนไหวได้ และสามารถดัดแปลงให้เอื้ออำนวยต่อการสอน และการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ

1.5 ควรเตรียมห้องเรียนให้พร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง และให้เหมาะสมต่อการสอนวิธีต่างๆ เช่น เหมาะต่อวิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่ม วิธีบรรยาย วิธีการแสดงละคร เป็นต้น

2. บรรยากาศทางจิตใจ หรือบรรยากาศทางจิตวิทยา เป็นบรรยากาศของการให้ความร่วมมือกันและกัน ซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน มีดังนี้

2.1. บรรยากาศความคุ้นเคย หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ประกอบด้วย

2.1.1 บุคลิกภาพของครูผู้สอน ได้แก่ การยิ้มแย้มแจ่มใส การแต่งกายสุภาพ และสะอาด มีอารมณ์ขัน ท่าทางและการใช้คำพูดเหมาะสม และมีน้ำเสียงน่าฟัง ซึ่งเป็นการเข้าใจและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

2.1.2 พฤติกรรมการสอนของผู้สอน เป็นพฤติกรรมที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ค้นคว้าด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ซักถาม ได้แย้ง การสอนที่ผู้สอนมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ห้องเรียนดำเนินการเรียนการสอนด้วยความสนุกและมีชีวิตชีวา

2.1.3 พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน คือการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดอย่างเต็มใจ ผู้เรียนกับผู้เรียนรู้จักคุ้นเคย และไว้วางใจกันและกัน มีการถามคำถาม ตอบคำถาม และได้แย้งกับผู้สอนและผู้เรียนอย่างมีเหตุผล และถูกต้องตามกาลเทศะ

2.2 บรรยากาศที่เป็นอิสระ คือ บรรยากาศที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการค้นหาความรู้ และเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและประสานความคิดร่วมกัน เป็นบรรยากาศที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาและสนุกสนาน

2.3 บรรยากาศที่ท้าทาย คือ บรรยากาศที่ผู้สอนสร้างให้ผู้เรียนกระตือรือร้น สนใจติดตาม ค้นคว้าศึกษา เช่น การถามคำถามที่ต้องใช้ความคิด การค้นคว้า การถามเรื่องราวที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ของประเทศและโลก ทำให้การทำงานต้องอาศัยความพยายามในการค้นหา และทำให้สำเร็จ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศการแข่งขันระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่ม เป็นต้น

2.4 บรรยากาศการยอมรับนับถือ คือ บรรยากาศที่ผู้เรียนยอมรับนับถือผู้สอนในฐานะเป็นผู้ให้ความรู้ และมีความสามารถทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ และผู้สอนจะต้องยอมรับผู้เรียนในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีความสามารถ สติปัญญา ความถนัด ทักษะแตกต่างกัน โดยยอมรับให้คุณค่าของผู้เรียนแต่ละคน และนำคุณค่าหรือความสามารถที่แตกต่างกันประสานสัมพันธ์ให้เกิดประโยชน์

2.5 บรรยากาศของการควบคุม เป็นบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามเกณฑ์ ระเบียบวินัยของห้องเรียน โดยผู้เรียนมีหน้าที่รับผิดชอบงานของตน มีความตรงต่อเวลา ประพฤติปฏิบัติในห้องเรียนอย่างเหมาะสม ทั้งด้านการแต่งกาย ภาษา ท่าทางมีความสุภาพ และเป็นผู้มีสัมมาคารวะ

2.6 บรรยากาศของการกระตุ้นความสนใจ คือ ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ผู้สอนรู้จักการให้การเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความถี่ของการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนไม่ว่าจะจัดในหรือนอกห้องเรียนนั้นมีอิทธิพลต่อผู้เรียน บรรยากาศการเรียนการสอนดีย่อมทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนานกับการเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน พร้อม

ที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานในการค้นหาความรู้ สิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดลักษณะการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

5.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์

สไตส์ และดอร์ซีย์ (Stiles and Dorsey.1950 : 98-100) มีความเห็นเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอนว่า การเรียนการสอนแบบอัตตศึกษาโดยนั้น ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนเป็นแบบสั่งและเชื่อฟังโดยไม่มีข้อโต้แย้ง นักเรียนจะสนใจในบทเรียนเพื่อคะแนนของตนโดยไม่คำนึงถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ครูไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาให้นักเรียนให้มีความงอกงามในด้านต่างๆ เท่าที่ควร เพียงแต่ต้องการให้นักเรียนสนใจในบทเรียนที่ตนกำลังสอนเท่านั้น ครูใช้เกณฑ์ตามที่ตนพอใจ และบังคับให้นักเรียนปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ไม่คำนึงถึงธรรมชาติจิตใจหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนการสอนแบบนี้ นักเรียนจะมีบุคลิกภาพแบบตัวใครตัวมัน ไม่มีทักษะอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

วิทฮอลล์ และเลเวล (สุทธาสินี ใจเย็น. 2545 : 43 ; อ้างอิงจาก Withall & Lewis.1963) ได้ศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมของครูเป็นผู้กำหนดที่สำคัญของการสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียน
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อจิตใจของนักเรียน
3. การปฏิบัติของครูต่อนักเรียนจะมีผลต่อเจตคติของนักเรียนที่มีต่อสังคม และการปฏิบัติของนักเรียนต่อบุคคลอื่น นั่นคือ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องมนุษยสัมพันธ์นั่นเอง

โนลส์ (Knowles. 1975 : 34-37) ได้นำวิธีการเรียนการสอนแบบผู้ใหญ่มาประยุกต์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งได้เสนอแนะว่าอาจารย์ผู้สอนควรมีบทบาท ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นบรรยากาศของความเป็นอิสระไว้วางใจกัน ให้เกียรติกัน เคารพในกฎเกณฑ์ร่วมกัน เคารพในความเป็นมนุษย์ร่วมกัน
2. การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนอย่างเป็นระบบ
3. การศึกษาถึงความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน
4. การกำหนดทิศทางหรือวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ร่วมกัน
5. การออกแบบวิธีการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
6. การดำเนินกิจกรรมตามแผนและแบบที่กำหนดไว้
7. การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

โคเจน (Cogen. 1975 : 135-139) ได้ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาจะทำให้การเรียนของนักศึกษาดีขึ้น ยิ่งนักศึกษากับอาจารย์ที่มีความสัมพันธ์ต่อกันมาก นักศึกษาก็ยิ่งมีโอกาพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ให้สูงถึงขีดสูงสุดมากเพียงนั้น

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524 : 49-86) ได้กล่าวถึง บทบาทของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาว่า การสอนของอาจารย์ควรเน้นการสร้างเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้เป็น

สำคัญ บทบาทที่สำคัญของอาจารย์ คือ เป็นผู้คอยชี้แนะทางและวิธีการให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน งานที่อาจารย์ปฏิบัตินั้นมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะทางความรู้หรือสติปัญญากับทางมนุษยสัมพันธ์ หมายความว่า อาจารย์จะต้องรู้เนื้อหาที่ตนสอนและจะต้องมีทักษะทางสัมพันธ์ภาพที่ดีด้วย

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 48-67) กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับผู้สอนว่า ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้า และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

เทียน ทองแก้ว (2540 : 60) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในทางสร้างสรรค์ มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และส่งเสริมให้เกิดความสำนึกในการเป็นสมาชิกของชั้นเรียนและโรงเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองและผลการเรียนดีขึ้น

5.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

กราวลันด์ (พวงสร้อย วรกุล. 2522 : 29 ; อ้างอิงจาก Grouluncl. 1959 Sociometry in the Classroom) กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนจนรู้วัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์การเข้าสังคมย่อมกว้างขวางออกไปตามลำดับ หากทุกสิ่งทุกอย่างได้พัฒนาไปตามปกติ กล่าวคือ เมื่อถึงวัยเข้าเรียนเด็กได้มีโอกาสมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กจะได้รู้ถึงบทบาทของตนว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร เมื่อต้องการอยู่กับเพื่อน การที่เด็กอยู่ร่วมกันกับเพื่อนได้จะทำให้เด็กอบอุ่นใจ มีความมั่นใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

แกริสัน (Garison. 1965 : 297) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไว้ว่า เพื่อนเป็นสิ่งสำคัญมากในชีวิตวัยรุ่น เนื่องจากเป็นวัยที่มีการพัฒนาการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกัน ทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนปัญหา

เฟลด์แมน และนิวคอมบ์ (ประกอบ คูปรัดน์. 2525 : 179 ; อ้างอิงจาก Feldman & Newcomb. 1973 Social Psychology) ได้สรุปความสำคัญของเพื่อนที่มีต่อนักศึกษาไว้ ดังนี้

1. เป็นการเชื่อมโยงชีวิตภายในครอบครัวกับพ่อแม่ผู้ปกครองกับชีวิตการทำงานในโลกกว้าง ช่วยให้นักศึกษาผ่านพ้นช่วงวิกฤตต่างๆ และมีอิสระจากบ้านและครอบครัว
2. ในบางสถานการณ์ เพื่อนร่วมกลุ่มสามารถช่วยเหลือเกื้อหนุนในด้านกำหนดเป้าหมายในการเรียนและวิชาการได้
3. เพื่อนสามารถให้กำลังใจในเรื่องต่างๆ ไป ซึ่งไม่สามารถหาได้จากคณาจารย์ ชั้นเรียน หรือหลักสูตรกำหนดไว้ทั้งหมด

4. เพื่อนสามารถให้โอกาสนักศึกษาในการฝึกการอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบุคคลที่มีภูมิหลัง ความสนใจ และการอบรมที่แตกต่างกัน

5. เพื่อนช่วยเสริมสร้างคุณค่าภายในกลุ่มให้เข้มแข็งขึ้น และยากที่จะเปลี่ยนแปลง อาจแสดงออกมาในรูปการท้าทายและต่อต้านคุณค่าและความคิดเก่า กระตุ้นความสำนึกทางวิชาการ และเป็นเครื่องทดสอบแนวความคิด ประสบการณ์ใหม่ๆ แนะนำอาชีพ กระตุ้นและให้กำลังใจนักศึกษาที่กำลังจะเปลี่ยนแนวความคิด

6. เพื่อนช่วยเหลือให้นักศึกษามีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น ตอบสนองความสนใจของนักศึกษาที่ไม่ได้รับการตอบสนองด้านวิชาการหรือล้มเหลวทางวิชาการมาแล้ว และเพื่อนมีส่วนในการชักจูงให้เลิกล้มการศึกษาหรือลาออกจากสถาบัน

7. เพื่อนช่วยทำหน้าที่ในการฝึกการเข้าสังคมและการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะส่งผลในการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงาน เมื่อสำเร็จออกไปแล้ว

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524 : 12) ได้แบ่งความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. ความสัมพันธ์ทางด้านอารมณ์ คือ ความสัมพันธ์ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของความรู้สึกและความผูกพันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน เป็นต้น การตัดสินใจใดๆ อาศัยความรู้สึกอารมณ์ เช่น การบันเทิง การเลี้ยงสังสรรค์ การเชียร์กีฬา เป็นต้น

2. ความสัมพันธ์ทางสติปัญญา ตั้งอยู่บนเหตุผลและหลักการ อาศัยความรู้ ความคิด เหตุผลและสติปัญญาเป็นเครื่องเชื่อมโยง เช่น ความรู้สึกระหว่างเพื่อนร่วมงานระหว่างอาจารย์กับศิษย์ที่เฝ้าหาความรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดกัน การตัดสินใจปัญหาใดๆ ก็อาศัยเหตุผลและหลักการ และความรู้เป็นหลัก ผู้มีเหตุผลที่ดีกว่าย่อมถูกต้อง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบนี้ ได้แก่ การอภิปราย การพูดคุย ถกเถียงประชุมหรือสัมมนากันในเรื่องของวิชาความรู้ พบว่า ลักษณะวัฒนธรรมของกลุ่มเป็นองค์ประกอบอย่างเดี่ยวที่สำคัญที่สุดในประสบการณ์ของนักศึกษา ลักษณะของนักศึกษาที่เหมือนกันจะนำไปสู่ความสมัครสมานสามัคคีของกลุ่ม

ฟีโลไรต์ ทองอุไร (2529 : 57) กล่าวว่า สัมพันธภาพ หมายถึง การทำให้เกิดมีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อให้เป็นกระบวนการระหว่างบุคคลขึ้น โดยพยายามทำให้การปฏิสัมพันธ์กันนั้นเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งมีโนทัศน์พื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพ จะช่วยในการปฏิสัมพันธ์ที่เป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย ได้แก่ มโนทัศน์พื้นฐานเรื่องความรัก ความเอาใจใส่ มีน้ำใจ ความเห็นอกเห็นใจ ความเชื่อถือและการให้เกียรติต่อกัน เป็นบ่อเกิดแห่งการยอมรับ เมื่อเกิดการยอมรับแล้วความสนใจต่อกันจะมากขึ้น ก่อให้เกิดความต้องการที่จะติดต่อสื่อสาร และนั่นคือ จุดเริ่มต้นของการสร้างสัมพันธภาพ

พนม ลิ้มอารีย์ (2529 : 38-39) กล่าวถึง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อสมาชิกไว้หลายประการ ดังนี้

1. กลุ่มมีอิทธิพลต่อการศึกษาหรือการเรียนรู้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนและวิชาการบางโอกาส วิธีการที่สมาชิกแก้ปัญหา การจดจำบทเรียน การประพฤติปฏิบัติ การสร้างนิสัย และเจตคติ การดำเนินชีวิต การทำงาน ความทะเยอทะยาน ตลอดจนความพยายามที่จะให้บรรลุเป้าหมายของบุคคล ล้วนอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มทั้งสิ้น

2. กลุ่มเป็นเครื่องสนับสนุนและช่วยให้สมาชิกสามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด อากัปกริยาต่างๆ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี

3. กลุ่มช่วยสนองความต้องการของสมาชิก นั่นคือ การที่สมาชิกรวมกันเป็นกลุ่มนั้น แต่ละคนย่อมมีความต้องการอยู่ภายในจิตใจของตน ซึ่งบุคคลอื่นอาจจะทราบหรือไม่ทราบก็ได้ และโดยธรรมชาติของมนุษย์ย่อมจะอยู่คนเดียวไม่ได้ เพราะอาจเกิดความเบื่อหน่าย บุคคลทุกคนย่อมต้องมีพรรคพวกเพื่อนฝูง ต้องการความรัก การยอมรับจากกลุ่ม จึงเป็นเหตุให้คนมาเข้าร่วมกลุ่มกับคนอื่น ๆ มากขึ้น เพราะหวังว่ากลุ่มจะช่วยตอบสนองความต้องการของตนได้ และกลุ่มส่วนใหญ่ก็สามารถบำบัดความต้องการของสมาชิกได้

4. กลุ่มช่วยให้สมาชิกมองเห็นภาพของตนเอง (Perception of self) ชัดเจนขึ้น คือ ช่วยให้สมาชิกทราบว่าตนเป็นอย่างไร ความสวยงาม ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ สิ่งเหล่านี้สมาชิกไม่สามารถรู้เห็นได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน ขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นๆ หรือกลุ่มที่จะส่องหรือสะท้อนให้เห็นสภาพของสมาชิกแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

5. กลุ่มที่มีอิทธิพลเหนือผลงานและการทำงานของสมาชิก จะเห็นๆ ได้จากการทำงานของบุคคลแต่ละคน การที่บุคคลจะทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเพื่อนในกลุ่ม ถ้าสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ก็จะทำให้สมาชิกส่วนน้อยมีความกระตือรือร้นตามไปด้วย

6. กลุ่มมีอิทธิพลในการช่วยตัดสินใจ ในกรณีที่มีปัญหาหรือมีสิ่งที่จะต้องเลือก ต้องตัดสินใจ อาจจะใช้มติของกลุ่มเป็นเครื่องตัดสินใจได้ คือการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมออกความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการที่จะแก้ปัญหานั้นๆ ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจ และยังก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันในหมู่สมาชิกอีกด้วย

7. กลุ่มที่มีอิทธิพลเหนือความกลัว ความวิตกกังวล ความห่อเหี่ยวของสมาชิก เช่น คนที่มีความกลัวเมื่อเข้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนๆ

ลัดดา กิติวิภาต (2530 : 20) ให้ทัศนะว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมอื่นๆ อีก กลุ่มเพื่อนจะเป็นตัวแบบที่นักเรียนจะเรียนรู้ ทศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมต่างๆ และยังพบว่าความปรารถนาในการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับกลุ่มเพื่อน

ณรงค์ เสียงประชา (2538 : 166) ให้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัวหรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นผู้นำ ในกลุ่มเพื่อนเด็กจะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เด็กจะเลือกคบเพื่อนที่ถูกต้องและ

อาจนำเอาพฤติกรรมต่างๆ ของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตนเอง กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ดังนี้

1. ยึดมั่นในประเพณีน้อยลง สร้างค่านิยมและความรู้ใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น
2. สอนให้รู้จักแบบแผนของการอยู่ร่วมกันในสังคมมากขึ้น เช่น การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มในการเล่นกีฬา หรือทำงานร่วมกัน
3. สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
4. เป็นการส่งเสริมในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง แบบของอารมณ์ เอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ความคิดเห็นของตนเอง ฯลฯ
5. สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัวมากกว่าที่จะใช้อำนาจ

พยอม ธีรยุทธ (2540 : 8) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธกับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อกันในห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้กำลังใจกัน การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการร่วมมือกันในด้านวิชาการและด้านทั่วไป

สมพร พรหมจรรย์ (2540 : 9) กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนว่าเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันด้านการเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

ชนนุช บุญสิทธิ์ (2541 : 5) กล่าวถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนและเพื่อนทั้งทางด้านการใช้วาจา การแสดงกิริยาท่าทาง อันประกอบด้วยลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ รู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักเข้าใจตนเอง สนใจในความรู้สึกรักของเพื่อน ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานกลุ่มและการปฏิบัติกับเพื่อนเป็นไปอย่างเหมาะสม

ธนู ฤทธิกุล (2542 : 36) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลอย่างมากกับนักเรียน เพราะนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียนและอยู่กับเพื่อน กลุ่มเพื่อนจึงเป็นประโยชน์ที่เอื้อต่อวิชาการ โดยการร่วมมือกันแสวงหาความรู้ สัมพันธภาพอันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับนักเรียนนั้นมีความสำคัญ เพราะเพื่อนในกลุ่มจะเป็นผู้ที่ส่งเสริมและฝึกให้นักศึกษาได้อยู่ในสังคม เกิดการเรียนรู้ที่จะยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเชื่อถือกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วยกันแก้ปัญหาในบางสถานการณ์ ร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ และมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดแนวโน้มเจตคติ ค่านิยม ไปในทิศทางเดียวกัน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แรฟฟินิ (Raffina. 1970 : 1085-A) ได้ศึกษาผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้และการจำในกลุ่มนิสิตปริญญาตรี พบว่า ชายและหญิงที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีผลทางการเรียนสูงกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทัฟ (Tough.1975 : 122) ได้ศึกษากิจกรรการศึกษาของผู้ใหญ่ทั้งกลุ่มที่เรียนในระบบโรงเรียนและกลุ่มที่ศึกษาอยู่นอกระบบโรงเรียนในประเทศแคนาดา และผู้เรียนที่เรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ พบว่า ผู้ใหญ่เป็นจำนวนมากใช้เวลาประมาณ 700-800 ชั่วโมงต่อปี ในการศึกษาด้วยตนเอง และประมาณร้อยละ 70 ของการเรียนรู้ทั้งหมดเป็นการเรียนรู้โดยการนำตนเองและเป็นการเรียนนอกระบบโรงเรียน

บ็อกซ์ (Box. 1983 : 679) ได้ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาในโปรแกรมวิชาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปัจจุบันปีที่ 1 และปีที่ 2 และนักศึกษาที่จบระดับอนุปริญญาด้านการพยาบาลจากวิทยาลัยทัสซาลูเนียร์ (Tulsa Junior College) เมืองทัสซา (Tulsa) มลรัฐโอกลาโฮมา (Oklahoma) จำนวน 477 คน เครื่องที่ใช้ คือ SDLRS ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ และเพศต่างกัน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่แตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์กันระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับเกรดเฉลี่ย

แมคคาร์ที (McCarthy. 1985 : 3279-A) ได้ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกคณิตศาสตร์ ระหว่างนักศึกษาอายุน้อย กับนักศึกษาอายุมาก โดยใช้ SDLRS และ MAS (The Math Attitude Scale) กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 183 คน ประกอบด้วย นักศึกษาที่มีอายุน้อย 110 คน และนักศึกษาที่มีอายุมาก 73 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุน้อยมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับปานกลาง และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ในเชิงลบ นักศึกษาที่มีอายุมากมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับสูงกว่า และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ แต่ยังคงมีความกังวลต่อการเรียนเช่นเดียวกับนักศึกษาที่มีอายุน้อย และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ย้ง (Young. 1986 : 1886) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติ เพศ และการควบคุมตนเอง กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยจอร์เจีย (Georgia) จำนวน 126 คน

เรย์โนลส์ (Reynolds. 1986 : 3571) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับเหตุผลหรือแรงจูงใจในการเข้าศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนนอกเวลาในวิทยาลัยชุมชน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 95 คน มีอายุเฉลี่ย 35.17 ปี เครื่องที่ใช้คือ SDLRS และ EPS (Education Participation Scale) ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับแรงจูงใจด้านพุทธิปัญญามีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยประสพการณ์และสิ่ง

ปะทะที่ท้าทายต่างๆ ในชีวิตเป็นอิทธิพลที่สำคัญ และระบุว่าความสนใจทางพุทธิปัญญาเป็นเหตุผลสำคัญในการเข้าร่วมโปรแกรม

เมอเรีย (Murray. 1987 : 108-112) ได้ศึกษาผลการฝึกความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี โดยเปรียบเทียบคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองประกอบด้วยนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี 67 คน กลุ่มควบคุมกลุ่มแรกประกอบด้วยนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี 18 คน จากวิทยาลัยทางด้านศิลปะ ซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้านทักษะ ส่วนกลุ่มควบคุมกลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย นักศึกษาพยาบาล 9 คน จากมหาวิทยาลัยเดียวกับกลุ่มทดลอง แต่ไม่ได้รับการฝึกทักษะ ผลการทดลองพบว่า คะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มที่ฝึกทักษะกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โพสนอร์ (Posner. 1990 : 813-A) ได้ศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเอง การรับรู้ความสามารถทางการเรียนและการปรับตัวของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมแบบเปิด (An open alternative high school) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เจตคติต่อการเรียนและลักษณะนิสัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนจบการศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถทางการเรียนกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนที่เข้าโครงการการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางดารสถานภาพส่วนตัวและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เครื่องมือ The self-perception profile for adolescents (Harter.1988) , A scale of intrinsic versus extrinsic orientation in the classroom (Harter.1980) และ The self-directed learning readiness scale (Guglielmino, L.M. 1977) กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 149 คน จาก 5 ระดับชั้น ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เจตคติต่อการเรียนและลักษณะนิสัยค่อยๆ เปลี่ยนแปลงทีละน้อยในขั้นตอนแรกของการเรียน และเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเรียนจบโครงการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่า 1 โครงการขึ้นไป นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถทางการเรียนสูงขึ้น และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง องค์ประกอบที่จะทำให้โครงการการเรียนรู้ด้วยตนเองสมบูรณ์ขึ้น ได้แก่ การจัดสถานการณ์การเรียนรู้ที่ท้าทาย ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ต่างๆ การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น และมีความสนใจในการเรียน การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองจะต้องให้การสนับสนุนที่ดี โดยให้โอกาสและอิสระแก่ผู้เรียน

เชลลีย์ (Shelley. 1991 : 4190-A) ได้ทำการวิจัยความสัมพันธ์ของลักษณะการพึ่งพาผู้อื่น และความมีอิสระในตนเองของผู้ใหญ่กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการพึ่งพาผู้อื่น และความมีอิสระในตนเองของผู้ใหญ่กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของความพร้อมในการ

เรียนรู้ด้วยตนเอง กับเกรดเฉลี่ยชั้นปีที่ศึกษา อายุ และเพศ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะการพึ่งพาผู้อื่น และความมีอิสระในตนเอง กับเกรดเฉลี่ยชั้นปีที่ศึกษา อายุ และเพศ โดยใช้แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์กับกลุ่ม The Group Embedded Figures Test (GEFT) วัดลักษณะการพึ่งพาผู้อื่น และความมีอิสระในตนเอง และแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง Self-directed learning readiness scale (SDLRS) โดยนำแบบวัดทั้งสองไปใช้กับนักศึกษาวิทยาลัยครู จำนวน 204 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) คะแนนของ SDLRS และคะแนน GEFT มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) คะแนนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสัมพันธ์กับชั้นปีที่ศึกษาและอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) คะแนนของความสัมพันธ์กับกลุ่มมีความสัมพันธ์กับชั้นปีที่ศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนความสัมพันธ์กับกลุ่มและอายุ สามารถรวมกันพยากรณ์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฮัดสปิธ (Hudspeth, 1992 : 3514-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอนของครูกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในวิทยาลัยชุมชนในรัฐมอนทานา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพศ และความตั้งใจ กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม โดยใช้ Pretest เป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ในการวัด Posttest การวิจัยนี้ทำขึ้นในเดือนกันยายน 1989 ถึงเดือนมิถุนายน 1990 ในวิทยาลัยชุมชนมอนทานา 3 แห่ง และวิทยาลัยชุมชนวอชิงตัน 1 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ คือ Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) ของ Guglielmino ใช้วัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน และใช้ The Principles of Adult Learning Scale (PALS) เพื่อวัดรูปแบบการสอนของครู โดยครูผู้สอนจะไม่ได้รับข้อมูลหรือคำแนะนำเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของรูปแบบการสอน และครูผู้สอนใช้วิธีสอนนักเรียนในชั้นเรียนของตนอย่างที่เคยสอน ผลการวิจัยพบว่า อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษา และความตั้งใจ มีผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนรูปแบบการสอน และเพศไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

ดิกสัน (Dixon, 1995 : 1789-A) ได้ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความเป็นทางการในการเรียน และประสบการณ์การเรียนรู้ โดยศึกษากับนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจำนวน 228 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในโปรแกรมการเรียนสายสามัญ และสายอาชีวศึกษาทั้งหมด 21 โปรแกรมของ Michigan Correctional Institute ในรัฐมิชิแกน โดยวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้แบบวัด Self-directed learning readiness scale (SDLRS) ระดับของความเป็นทางการที่ผู้เรียนต้องการในการเรียน และประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ที่เป็นทางการต่ำ ทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเรียนรู้ในสภาพการเรียนที่เป็นทางการสูง แต่ไม่พบความสัมพันธ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับระดับของความเป็นทางการในการเรียน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับประสบการณ์การเรียนรู้ แต่พบความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับอายุ และ

เพศของผู้เรียน สำหรับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นไม่สามารถทำนายได้ด้วยระดับความเป็นทางการในการเรียน หรือประสบการณ์การเรียนรู้ได้

วูด (Wood. 1996 : 1257) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความท้อถอยในการมีส่วนร่วมและความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แบบวัด Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) และ Deterrent to Participation Scale กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่สนใจโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า ผู้ที่เกิดความท้อถอย ขาดความเชื่อมั่นจะมีความพร้อมในการเรียนรู้ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีผลต่อความท้อถอยและความพร้อมคือ ความแตกต่างระหว่างสังคมการเข้าเรียนก่อนถึงวัยอันสมควร

6.2 งานวิจัยในประเทศ

นรินทร์ บุญชู (2532 : 95-99) ศึกษาลักษณะการเรียนรู้โดยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับตัวแปรทางด้าน เพศ คณะที่ศึกษา เหตุผลในการเข้าศึกษา วิธีการเรียน ผลการศึกษา และการประกอบอาชีพขณะศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่แจ้งจบสำเร็จการศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,054 คน จาก 7 คณะ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยดัดแปลงจากแบบวัดระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการนำตนเอง (Self-Directed Learning Readiness Scale Form A) ของกลุกลีเอลมีโน (Guglielmino, L.M. 1977) ซึ่งทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่น .84 แล้วได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ สกัดตัวประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ และหมุนแกนองค์ประกอบแบบอโรโกนอนด้วยวิธีแวนแมกซ์ ได้องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 8 ด้าน คล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ Guglielmino ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับสูงเพียง 2 ด้านคือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ และการมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอยู่ในระดับกลาง 6 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การมองอนาคตในแง่ดี มีความรักในการเรียน มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากการศึกษาดัชนีที่มีผลต่อการเรียนรู้ พบว่า คณะที่ศึกษา และผลการศึกษาที่ต่างกันจะมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกัน นักศึกษาชายมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากกว่านักศึกษาหญิง ส่วนตัวแปรอื่นๆ อีก 3 ด้าน คือ เหตุผลที่เข้าศึกษา วิธีเรียน และการประกอบอาชีพขณะศึกษาไม่แตกต่างกัน

ส่องหล้า เทพชาวันนะ (2534 : 101-106) ได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาทางไกลระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาทางไกลระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครปฐมที่เริ่มลงทะเบียนทั้งในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2533 จำนวน 245 คน แบบวัดที่ใช้พัฒนาและดัดแปลงมาจาก

แบบวัดของนรินทร์ บุญชู ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบรวมลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับสูง และเมื่อวิเคราะห์รายองค์ประกอบ มีเพียง 2 ด้านที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง นอกนั้นอีก 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ อัตมโนทัศน์ในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ ความรักในการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การมองอนาคตในแง่ดี และสามารถใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทางไกลทั้งหมด และแยกวิเคราะห์ในกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำ กลาง สูง ปรากฏว่า ไม่พบความสัมพันธ์ แต่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งในองค์ประกอบรวม และรายองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ อัตมโนทัศน์ในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้อย่างตนเอง ส่วนในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับกลางและสูง ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุภมาส ทองใส (2536 : 99-106) ได้ทำการศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยดัดแปลงมาจากแบบวัด Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) ของ Guglielmino กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพฯ จำนวน 420 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีองค์ประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน คือ ด้านมโนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านความรักในการเรียน ด้านการรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง ด้านการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี และด้านความคิดสร้างสรรค์ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามตัวแปร เพศ อายุ สาขาวิชาชีพ ระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน และการทำงานระหว่างศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จักรวาล ภูพันธ์ (2537 : 72-75) ได้ศึกษาผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร จำนวน 24 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศศิธร กุลศิริสวัสดิ์ (2537 : 80-85) ได้ศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนามาจากแบบวัด Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) ของ Guglielmino กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 418 คน จากวิทยาลัยเกษตรกรรมชัยนาท วิทยาลัยเกษตรกรรมชลบุรี และศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมเกษตรกรรม ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมนักศึกษา มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองระดับสูง เมื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพร้อมในการ

เรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง จำแนกตามเพศ อาชีพของผู้ปกครอง อาชีพที่นักศึกษาคาดหวัง ขนาดวิทยาลัย และประเภทสถานศึกษา พบว่า มีระดับความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .003, .003 และ .007 ตามลำดับ

สมคิด อิศระวัฒน์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย กลุ่มตัวอย่างคือ บุคคลซึ่งประสบความสำเร็จในวิชาชีพของตน โดยไม่ได้รับการศึกษาหรือเรียนจากสถาบันการศึกษาในสาขาวิชาชีพนั้นๆ เป็นบุคคลซึ่งได้รับการยอมรับจากท้องถิ่นหรือสถาบัน หรือเป็นบุคคลที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็นคนซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพนั้นๆ จำนวน 30 คน จากภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้นจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ประวัติชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กโดยละเอียด และลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จากการวิจัยพบว่า คุณสมบัติของคนไทยซึ่งเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ ต้องเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างวิเคราะห์ เป็นนักปฏิบัติและเป็นนักประเมินผล รวมทั้งเป็นคนมีความเพียรพยายาม มีความตั้งใจจริง เมื่อมีปัญหาในการเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการคิดและลองทำด้วยตนเองก่อน หากทำไม่ได้จะสอบถามจากผู้รู้ แหล่งข้อมูลในการเรียนรู้คือ การทดลองด้วยตนเอง ผู้รู้ หนังสือ เพื่อน และการดูงาน สำหรับปัจจัยซึ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ บุคลิกภาพของพ่อแม่หรือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด วิธีการสร้างสิ่งแวดล้อมเมื่อเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่ และวิธีการสอน สถาบันครอบครัวโดยเฉพาะบิดามารดา เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองในสังคมไทย ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองมิได้เกิดขึ้นในบุคคลทุกคนแต่เป็นสิ่งที่อาจทำให้เกิดขึ้นได้ถ้ามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา

นฤมล เกื่อนมา (2539 : 101-106) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในวิทยาลัย กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 634 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยดัดแปลงจาก Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) ของ Guglielmino ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อวิชาชีพ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิไลพร มณีพันธ์ (2539 : 94-96) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในการทำงาน กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลของรัฐในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐในกรุงเทพฯ จำนวน 470 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการทำงาน และแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยดัดแปลงมาจาก Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) ของ Guglielmino ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา และสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตัวแปรที่ร่วมกันทำนายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 คือ สภาพแวดล้อมทางจิตใจด้านความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านความมีอิสระในการทำงาน สภาพแวดล้อมทางสังคมด้านการสนับสนุน ด้านสัมพันธภาพ และระดับการศึกษา สามารถร่วมกันทำนายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการได้ร้อยละ 43.96

วิชุดา หารราชารุพันธ์ (2540 : 99-103) ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จากสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน 7 แห่ง จำนวน 329 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลรับรู้ความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับสูง และพบว่านักศึกษาพยาบาลที่มีเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลทางบวก มีความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลปานกลาง และนักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การพยาบาลในคลินิกมาก รับรู้ว่ามีความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพมากกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การพยาบาลในคลินิกปานกลางและน้อย โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชรี มะแสงสม (2544 : 74-77) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตัวแปรอิสระที่ศึกษาได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 489 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู และแบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้นตามแนวแบบวัด Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) ของ Guglielmino ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เพศ การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ยุวดี ทรัพย์ประเสริฐ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาชีพ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี ชั้นปี 1-4 กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2544 จำนวน 174 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเจตคติที่มีต่อวิชาชีพ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย และแบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้นตามแนวแบบวัด Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) ของ Guglielmino ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาชีพ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม และรายด้าน ด้านอัตมโนทัศน์ในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ด้านการเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการมองอนาคตในแง่ดี ด้านมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านมีความสามารถในการใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา และด้านการเรียนแบบริเริ่มและอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง

สุทธาสินี ใจเย็น (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนระบบการศึกษาทางไกลในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งตัวแปรเป็น 3 ด้านคือ ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางการเรียนแก่นักศึกษาของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครอง ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศทางการเรียน ได้แก่บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนระบบการศึกษาทางไกลในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 280 คน เป็นนักศึกษาชาย 140 คน เป็นนักศึกษาหญิง 140 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางการเรียนแก่นักศึกษาของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ การประกอบอาชีพ บรรยากาศการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ ไม่ประกอบอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศชาย เพศหญิง อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ได้แก่ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว

ครัว เพศหญิง ลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 นี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ร้อยละ 58.90

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาทั้งหมด พบว่ามีตัวแปรหลายตัวแปรที่น่าจะส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต สิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา โดยแบ่งตัวแปรอิสระที่จะนำมาศึกษาเป็น 2 ด้าน คือ ตัวแปรด้านส่วนตัว ประกอบด้วยเจตคติต่อวิชาชีพ ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ประกอบด้วย บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เพื่อศึกษาดูว่าตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใดและตัวแปรใดที่ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

✓การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยพยาบาลในเครือข่ายภาคกลาง สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 10 แห่ง มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 499 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2546 ของวิทยาลัยพยาบาลในเครือข่ายภาคกลาง สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 6 แห่ง มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 281 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้สถาบันการศึกษาเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit) รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันการศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี	55	55
2. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตน์	41	-
3. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสยาม	40	-
4. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสพรั่งบุรี	44	44
5. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตน์	55	21
6. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครปฐม	70	70
7. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครปฐม	53	-
8. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครปฐม	39	39
9. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครปฐม	50	-
10. วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี	52	52
รวม	499	281

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ 275 คน คิดเป็นร้อยละ 97.86 ของกลุ่มตัวอย่างที่วางแผนไว้แต่เบื้องต้น ✓

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาล เลขที่ประจำตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 7 ฉบับ ดังนี้

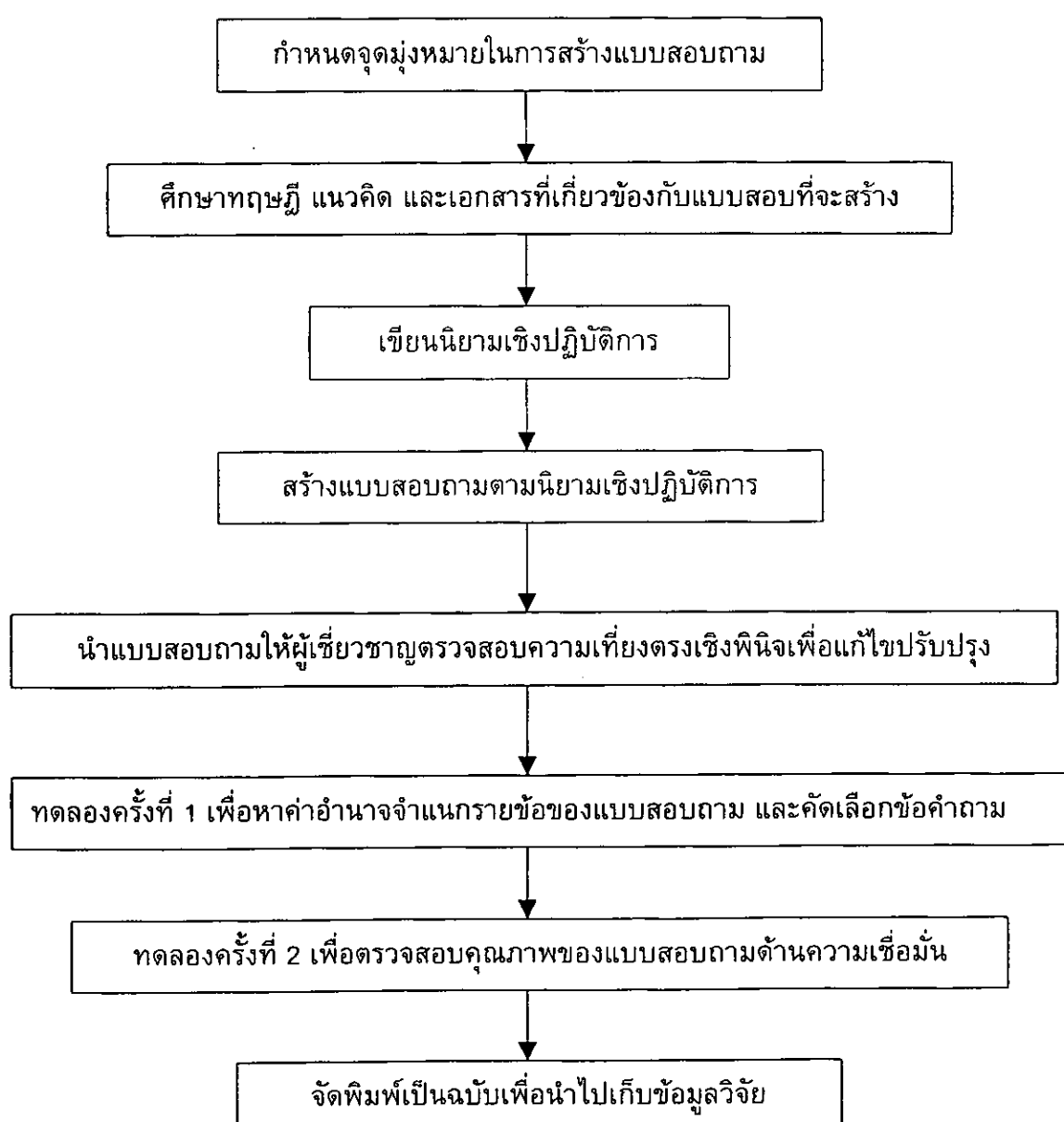
ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	จำนวน 40 ข้อ
ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล	จำนวน 18 ข้อ
ฉบับที่ 3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต	จำนวน 18 ข้อ
ฉบับที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน 16 ข้อ
ฉบับที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน	จำนวน 16 ข้อ
ฉบับที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์	จำนวน 20 ข้อ
ฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	จำนวน 21 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 7 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. แบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล
3. แบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต
4. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน
6. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
7. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

วิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังภาพประกอบ ดังนี้

จากภาพประกอบ ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม มีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

- 1.1 เพื่อสร้างแบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.2 เพื่อสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล
- 1.3 เพื่อสร้างแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต
- 1.4 เพื่อสร้างแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 1.5 เพื่อสร้างแบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน
- 1.6 เพื่อสร้างแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์
- 1.7 เพื่อสร้างแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน

2. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน

4. สร้างแบบสอบถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

4.1 เขียนแบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน โดยข้อคำถามแต่ละข้อมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เป็นจริงมากที่สุด เป็นจริงมาก เป็นจริงบ้าง เป็นจริงน้อย เป็นจริงน้อยที่สุด ซึ่งมีทั้งข้อความเชิงบวกและลบ ได้แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 70 ข้อ แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน จำนวน 30 ข้อ

4.2 เขียนแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล โดยข้อคำถามแต่ละข้อมีลักษณะตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งมีทั้งข้อความเชิงบวกและลบ จำนวน 30 ข้อ

5. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ อาจารย์ดร.ราชันย์ บุญธิมา รองศาสตราจารย์ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธ์ อาจารย์ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธ์ และอาจารย์ดร.กาญจนา จันทรีไทย ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมและความสอดคล้องตามนิยามตัวแปร แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of congruence) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลดังนี้

5.1 แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา จำนวน 70 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1 คัดเลือกไว้ 55 ข้อ

5.2 แบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1 คัดเลือกไว้ 26 ข้อ

5.3 แบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1 คัดเลือกไว้ 29 ข้อ

5.4 แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1 คัดเลือกไว้ 25 ข้อ

5.5 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1 คัดเลือกไว้หมด 30 ข้อ

5.6 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1 คัดเลือกไว้ 25 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 5 ไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 1 กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพุกผาต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครวัดประดู่ฯ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วตรวจให้คะแนน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-total correlation) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อนำไปใช้ครั้งที่ 2 ได้ผลดังนี้

6.1 แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา จำนวน 55 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.039 ถึง 0.488 คัดเลือกไว้ 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.245 ถึง 0.639

6.2 แบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล จำนวน 26 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ -0.017 ถึง 0.499 คัดเลือกไว้ 18 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.223 ถึง 0.562

6.3 แบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.145 ถึง 0.637 คัดเลือกไว้ 18 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.240 ถึง 0.478

6.4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ -0.068 ถึง 0.534 คัดเลือกไว้ 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.235 ถึง 0.570

6.5 แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.137 ถึง 0.607 คัดเลือกไว้ 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.286 ถึง 0.729

6.6 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก -0.021 ถึง 0.531 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.223 ถึง 0.700

6.7 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.087 ถึง 0.683 คัดเลือกไว้ 21 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.336 ถึง 0.778

7. นำแบบทดสอบที่คัดได้จากข้อ 6 มาจัดพิมพ์ใหม่แล้วนำไปทดลองครั้งที่ 2 กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครวัดประดู่ฯ และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม วิทยาลัยพยาบาลนพรัตน์วชิระ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แล้วตรวจให้คะแนน นำผล

ที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach) ได้ผลดังนี้

7.1 แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น 0.9105

7.2 แบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น 0.8216

7.3 แบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต มีค่าความเชื่อมั่น 0.7931

7.4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.7999

7.5 แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน มีค่าความเชื่อมั่น 0.8808

7.6 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีค่าความเชื่อมั่น 0.8899

7.7 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น 0.8892

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นประจำ

เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่

เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษานานในบางครั้ง

เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาน้อยหรือนานๆครั้ง

เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาน้อยที่สุดหรือไม่ปฏิบัติเลย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อที่	คำถาม	เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	เป็นจริงน้อยที่สุด
0.	การเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าชอบที่จะเข้า ห้องสมุดหรือเข้า web-site ต่างๆ เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม					
00.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือเพิ่มเติม อยู่ เสมอ					

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ต่อ)

ข้อที่	คำถาม	เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	เป็นจริงน้อยที่สุด
0.	<u>มโนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ</u> เมื่อมีโจทย์ในการเรียน ข้าพเจ้าสามารถสืบค้นคำตอบได้เอง					
00.	ข้าพเจ้าสามารถแบ่งเวลาสำหรับการศึกษาค้นคว้าได้ แม้ว่าจะเรียนหลายวิชา					
0.	<u>การเรียนรู้แบบริเริ่มและอิสระ</u> ข้าพเจ้าสามารถหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆที่เหมาะสมกับเรื่องที่สนใจ					
00.	ข้าพเจ้าสามารถวางแผนการทำงานได้ด้วยตนเอง					
0.	<u>ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน</u> เมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ข้าพเจ้าจะศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง					
00.	ข้าพเจ้าจะอดทนและทุ่มเทเวลาให้กับงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงอย่างดี					
0.	<u>ความรักในการเรียนรู้</u> ข้าพเจ้าคิดว่า " ชีวิตคือการเรียนรู้ " ดังนั้นข้าพเจ้าจะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
00.	ข้าพเจ้าสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยตนเอง เพราะความอยากรู้อยากเห็นไม่ให้เกิดจากการบังคับหรือต้องการรางวัล					
0.	<u>ความคิดสร้างสรรค์</u> ข้าพเจ้าสามารถคิดโครงการในวิชาต่างๆได้โดยไม่ต้องลอกเลียนผู้อื่น					
00.	ข้าพเจ้าคิดว่าการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนเป็นการพัฒนาความคิด					

ข้อที่	คำถาม	เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	เป็นจริงน้อยที่สุด
0.	<u>การมองอนาคตในแง่ดี</u> ข้าพเจ้าคิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ทำลาย ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ทำให้ท้อแท้					
00.	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเรียนรู้ทำให้คนมี การพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ					
0.	<u>ความสามารถในการใช้ทักษะการ ศึกษาและทักษะการแก้ปัญหา</u> ข้าพเจ้ามักจะเรียนตามเพื่อนไม่ค่อย ทัน เพราะขาดทักษะการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และการจำ					
00.	เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ข้าพเจ้าสามารถ วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และวิธี การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เป็นจริงมาก ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อย ให้ 2 คะแนน

เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 1 คะแนน

เป็นจริงมาก ให้ 2 คะแนน

เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อย ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย

จากข้อคำถามในแบบสอบถาม จำนวน 40 ข้อ แปลความหมายได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 40.00–59.99 หมายถึง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับต่ำมาก

คะแนนเฉลี่ย 60.00–99.99 หมายถึง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 100.00–139.99 หมายถึง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 140.00–179.99 หมายถึง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ย 180.00–200.00 หมายถึง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับสูงมาก

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบความรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักศึกษามากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักศึกษามาก
		พอสมควร
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักศึกษาที่เห็นด้วยเท่ากับไม่เห็นด้วย
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักศึกษาเท่าใดนัก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักศึกษาเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0.	ข้าพเจ้าเข้ามาเรียนวิชาชีพพยาบาลเพราะความรักในวิชาชีพนี้					
00.	วิชาชีพพยาบาลทำให้คนมีความละเอียดรอบคอบ					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก ให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ ให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย

จากข้อคำถามในแบบสอบถาม จำนวน 18 ข้อ แปลความหมายได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 18.00 – 26.99 หมายถึง มีเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลอยู่ในระดับไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 27.00 – 44.99 หมายถึง มีเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 45.00 – 62.99 หมายถึง มีเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 63.00 – 80.99 หมายถึง มีเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลอยู่ในระดับค่อนข้างดี

คะแนนเฉลี่ย 81.00 – 90.00 หมายถึง มีเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลอยู่ในระดับดี

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นประจำ
 เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่
 เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาบ้างในบางครั้ง
 เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาน้อยหรือนานๆครั้ง
 เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาน้อยที่สุดหรือไม่ปฏิบัติเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
0.	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการตั้งใจเรียนจะทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน					
00.	ข้าพเจ้าขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อความก้าวหน้าของตนเอง					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เป็นจริงมาก ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อย ให้ 2 คะแนน

เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 1 คะแนน

เป็นจริงมาก ให้ 2 คะแนน

เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อย ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย

จากข้อคำถามในแบบสอบถาม จำนวน 18 ข้อ แปลความหมายได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 18.00 – 26.99 หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับต่ำมาก

คะแนนเฉลี่ย 27.00 – 44.99 หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 45.00 – 62.99 หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 63.00 – 80.99 หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ย 81.00 – 90.00 หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับสูงมาก

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นประจำ
 เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่
 เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาบ้างในบางครั้ง
 เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของศึกษาน้อยหรือนานๆครั้ง
 เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของศึกษาน้อยที่สุด หรือไม่ปฏิบัติเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
0.	ข้าพเจ้าจะคิดหาวิธีใหม่ๆ ที่จะทำงานให้สำเร็จ					
00.	ข้าพเจ้าชอบแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้ตนเอง					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เป็นจริงมาก ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อย ให้ 2 คะแนน

เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 1 คะแนน

เป็นจริงมาก ให้ 2 คะแนน

เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อย ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย

จากข้อคำถามในแบบสอบถาม จำนวน 16 ข้อ แปลความหมายได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 16.00 – 23.99 หมายถึง มีลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำมาก

คะแนนเฉลี่ย 24.00 – 39.99 หมายถึง มีลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 40.00 – 55.99 หมายถึง มีลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 56.00 - 71.99 หมายถึง มีลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ย 72.00 - 80.00 หมายถึง มีลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูงมาก

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นประจำ
เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่
เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษบ้างในบางครั้ง
เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาน้อยหรือนานๆครั้ง
เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาน้อยที่สุดหรือไม่ปฏิบัติเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
0.	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนพูดคุยซักถามปัญหาในการเรียนที่ไม่เข้าใจ					
00.	เนื้อหาวิชาที่อาจารย์นำมาสอนมีความทันสมัย					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เป็นจริงมาก ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อย ให้ 2 คะแนน

เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 1 คะแนน

เป็นจริงมาก ให้ 2 คะแนน

เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อย ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย

จากข้อคำถามในแบบสอบถาม จำนวน 16 ข้อ แปลความหมายได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 16.00 – 23.99 หมายถึง มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 24.00 – 39.99 หมายถึง มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 40.00 – 55.99 หมายถึง มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 56.00 – 71.99 หมายถึง มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับค่อนข้างดี

คะแนนเฉลี่ย 72.00 – 80.00 หมายถึง มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมาก

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษามากที่สุด
เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษามากพอสมควร
เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาบ้างเป็นบางครั้ง
เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาน้อย
เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ไม่ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
0.	<u>พฤติกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติต่อนักศึกษา</u> อาจารย์พึงเหตุผลของนักศึกษา เมื่อ นักศึกษาทำผิด					
00.	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้า พูดคุย เมื่อมีปัญหาและขอคำปรึกษา					/
0.	<u>พฤติกรรมที่นักศึกษาปฏิบัติต่ออาจารย์</u> ข้าพเจ้าทำความเคารพเมื่อพบ อาจารย์					
00.	ข้าพเจ้ามีความเต็มใจปฏิบัติ เมื่อ อาจารย์ขอความช่วยเหลือ					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน
เป็นจริงมาก ให้ 4 คะแนน
เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน
เป็นจริงน้อย ให้ 2 คะแนน
เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 1 คะแนน
เป็นจริงมาก ให้ 2 คะแนน
เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน
เป็นจริงน้อย ให้ 4 คะแนน
เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย

จากข้อคำถามในแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ แปลความหมายได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 20.00 – 29.99 หมายถึง สัมพันธภาพนักศึกษากับอาจารย์อยู่ในระดับไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 30.00 – 49.99 หมายถึง สัมพันธภาพนักศึกษากับอาจารย์อยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 50.00 – 69.99 หมายถึง สัมพันธภาพนักศึกษากับอาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 70.00 – 89.99 หมายถึง สัมพันธภาพนักศึกษากับอาจารย์อยู่ในระดับค่อนข้างดี

คะแนนเฉลี่ย 90.00 – 100.00 หมายถึง สัมพันธภาพนักศึกษากับอาจารย์อยู่ในระดับดีมาก

ฉบับที่ 7 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษามากที่สุด

เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษามากพอสมควร

เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาบ้างเป็นบางครั้ง

เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาน้อย

เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ไม่ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
0.	ข้าพเจ้าสามารถขอคำปรึกษาด้าน การเรียนกับเพื่อนๆได้					
00.	ข้าพเจ้าและเพื่อนพยายามหากิจ กรรมทำร่วมกันเสมอ					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เป็นจริงมาก ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อย ให้ 2 คะแนน

เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ ให้คะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด ให้ 1 คะแนน

เป็นจริงมาก ให้ 2 คะแนน

เป็นจริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อย ให้ 4 คะแนน

เป็นจริงน้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย

จากข้อคำถามในแบบสอบถาม จำนวน 21 ข้อ แปลความหมายได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 21.00 – 31.49 หมายถึง สัมพันธภาพนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับไม่ดีเลย

คะแนนเฉลี่ย 31.50 - 52.49 หมายถึง สัมพันธภาพนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 52.50 – 73.49 หมายถึง สัมพันธภาพนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 73.50 - 94.49 หมายถึง สัมพันธภาพนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับค่อนข้างดี

คะแนนเฉลี่ย 94.50 – 105.00 หมายถึง สัมพันธภาพนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับดีมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัยไปขออนุญาตผู้อำนวยการวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล

2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ในวิทยาลัยของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอธิบายรายละเอียดของการเก็บรวบรวมข้อมูลให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบทราบ พร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาที่ผู้วิจัยมารับแบบสอบถามคืน ช่วงเวลาการเก็บข้อมูลวิจัย ระหว่างวันที่ 1 – 12 มีนาคม 2547

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้กลับมา จำนวน 281ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 275 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.86 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสอบถามทุกฉบับ ดังนี้ ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุงอนาคต ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศทางการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน กับตัวแปรตาม คือ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่าง ตัวแปรอิสระด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test)

3. ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยการนำตัวแปรเข้าสมการด้วยวิธี Enter และ Blockwise และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face validity) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด กับจำนวนผู้เชี่ยวชาญ (IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 249 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton. 1977) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2538 : 164)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

N แทน จำนวนผู้สอบ

X แทน คะแนนของข้อคำถาม

Y แทน คะแนนรวมของแต่ละคน

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left[\frac{\sum s_i^2}{s^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ
s^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

2.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย (S_x) และผลรวมการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร

2.2 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Pearson product moment correlation coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 314) โดยใช้สูตร

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ r_{xy}	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y ทุกคู่
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 การทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 317 ; อ้างอิงจาก Welkowitz. 1951 : 158) ดังนี้

$$t = r \sqrt{\frac{N - 2}{1 - r^2}} \quad df = N - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าจากการแจกแจงแบบที
 r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.4 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ที่มีตัวพยากรณ์มากกว่า 2 ตัว โดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 136-137)

$$R^2_{Y1.2.3...k} = \beta_1 r_{Y1} + \beta_2 r_{Y2} + \dots + \beta_k r_{Yk}$$

เมื่อ $R^2_{Y1.2.3...k}$ แทน ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
 ของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k กับตัวแปรเกณฑ์ที่ Y
 $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta weight)
 ของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k
 $r_{Y1}, r_{Y2}, \dots, r_{Yk}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์ Y
 กับ ตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k

2.5 การทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 337) ดังนี้

$$F = \frac{R^2}{1 - R^2} \cdot \frac{N - K - 1}{K}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงแบบเอฟ
 R แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 K แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

2.6 การหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (บุญชม ศรีสะอาด. 2541 : 153)

$$b_j = \beta_j \frac{s_y}{s_j}$$

เมื่อ b_j แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระตัวที่ j

β_j แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ j

s_y แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของตัวแปรตาม

s_j แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ j

2.7 การทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย โดยใช้ t-test (บุญชม ศรีสะอาด. 2541 : 171)

$$t_j = \frac{b_j}{SE_{b_j}} ; df = N - k - 1$$

เมื่อ t_j แทน ค่าการแจกแจงแบบที ของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยตัวที่ j

b_j แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระตัวที่ j

SE_{b_j} แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่านำหนักความสำคัญตัวที่ j

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

k แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

หมายเหตุ : ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

SPSS for WINDOWS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$S_{\bar{X}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของคะแนนเฉลี่ย
X_1	แทน	เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล
X_2	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคต
X_3	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_4	แทน	บรรยากาศการเรียนการสอน
X_5	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
X_6	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
Y	แทน	ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
df	แทน	Degree of freedom
SS	แทน	Sum of squares
MS	แทน	Mean squares
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE_b	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน
t	แทน	ค่า t - distribution
F	แทน	ค่า F - distribution

การเสนอผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอเป็นผลลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลรวมการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียน การสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และตัวแปรตาม คือ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยทดสอบค่าเอฟ (F-test)

3. ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรด้านส่วนตัว และ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Enter

3.2 หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรด้านส่วนตัว และ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยการนำเข้าตัวแปรแบบ Blockwise และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Stepwise

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ของตัวแปรด้านส่วนตัว ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน และตัวแปรตาม ได้ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรด้านส่วนตัว ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา (N = 275)

ตัวแปร	X	S	S _x	ผลการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร	การแปลความหมาย
ตัวแปรด้านส่วนตัว					
เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล (X ₁)	65.62	8.02	0.48	30.55-32.43	ค่อนข้างดี
ลักษณะมุ่งอนาคต (X ₂)	74.93	7.78	0.47	34.29-36.13	ค่อนข้างสูง
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X ₃)	54.32	7.75	0.47	24.69-26.45	ปานกลาง
ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน					
บรรยากาศทางการเรียน (X ₄)	56.98	8.21	0.50	27.51-29.47	ค่อนข้างดี
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X ₅)	77.50	8.37	0.50	37.77-39.73	ค่อนข้างดี
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X ₆)	81.11	9.89	0.59	46.69-49.01	ค่อนข้างดี
ตัวแปรตาม					
ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Y)	151.70	14.93	0.90	134.76-138.29	ค่อนข้างสูง

จากตาราง 2 พบว่า ตัวแปรด้านส่วนตัวของนักศึกษา ในด้านเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล อยู่ในระดับค่อนข้างดี มีค่าเฉลี่ย 65.62 ด้านลักษณะมุ่งอนาคต อยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ย 74.93 ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 54.32 สำหรับผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของตัวแปรด้านส่วนตัว มีค่าอยู่ระหว่าง 24.69 - 36.13

ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักศึกษา ในด้านบรรยากาศทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน อยู่ในระดับค่อนข้างดี มีค่าเฉลี่ย 56.98, 77.50, 81.11 ตามลำดับ สำหรับผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีค่าอยู่ระหว่าง 27.51 - 49.01

ตัวแปรตาม คือความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา อยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ย 151.70 ผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร มีค่าอยู่ระหว่าง 134.76 - 138.29

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการวิเคราะห์ปรากฏดัง ตาราง 3 – ตาราง 4

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่าง ตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตัวแปร	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	Y
ตัวแปรด้านส่วนตัว							
x_1	1.000	0.553**	0.391**	0.346**	0.489**	0.427**	0.556**
x_2		1.000	0.632**	0.324**	0.508**	0.565**	0.729**
x_3			1.000	0.304**	0.336**	0.389**	0.689**
ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน							
x_4				1.000	0.554**	0.476**	0.407**
x_5					1.000	0.549**	0.577**
x_6						1.000	0.578**
Y							1.000

** $p < .01$

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาตัวแปรด้านส่วนตัว พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต(x_2) มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา(Y) มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.729 และเจตคติต่อวิชาชีพ(x_1) มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา(Y) น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.556

ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (x_6) และความสัมพันธระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (x_5) มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา(Y) มากใกล้เคียงกัน มีค่าเท่ากับ 0.578 และ 0.577 ตามลำดับ และบรรยากาศการเรียนการสอน(x_4) มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา(Y) น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.407

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.304 – 0.632 โดยลักษณะมุ่งอนาคต(x_2)กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน(x_3) มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.632 ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน(x_3)กับบรรยากาศการเรียนการสอน(x_4) มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.304

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	6	26.488	4.415	101.035**
Residual	268	11.710	.044	
Total	274	38.198		
R = .833 R ² = .693 F = 101.035**				

** p < .01

จากตาราง 4 พบว่าตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .833 โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัวรวมกันอธิบายความแปรปรวนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 69.30 (R² = .693)

3. คำนำน้าหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยการทดสอบค่าที (t-test) มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 หาคำน้าหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Enter ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 คำนำนั้ความสำคัญของตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	β	b	SE _b	t
เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล (X_1)	.118	.099	.036	2.775**
ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2)	.265	.228	.046	5.011**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3)	.359	.276	.034	8.130**
บรรยากาศทางการเรียนการสอน(X_4)	.002	.001	.031	.046
ความสัมพันธ์นักศึกษากับอาจารย์(X_5)	.191	.170	.042	4.057**
ความสัมพันธ์นักศึกษากับเพื่อน (X_6)	.132	.105	.036	2.906**
F = 101.035**				

** p < .01

จากตาราง 5 พบว่า ตัวแปรด้านส่วนตัวได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่านำนั้ความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ระหว่าง .118 - .359 โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามากที่สุด ($\beta = .359$) ส่วนปัจจัยที่ส่งผลรองลงมา คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ($\beta = .265, .191$ และ .132) ตามลำดับ ส่วนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อยที่สุด ($\beta = .118$) สำหรับบรรยากาศการเรียนการสอนส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ .

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยการคัดเลือกตัวแปรด้วยวิธี Enter พบว่ามีปัจจัย 5 ด้าน คือ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา แต่เพื่อเป็นการยืนยันตามแนวคิดที่ผู้วิจัยได้วางไว้แต่เบื้องต้นว่า ปัจจัยด้านส่วนตัวที่มีอยู่ในตัวนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมปัจจัยด้านส่วนตัวให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงได้วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยการนำตัวแปรเข้าเป็นชุด (Blockwise) และคัดเลือกตัวแปรด้วยวิธี Stepwise โดยการสลับการเข้าก่อนหลัง เพื่อเป็นการเปรียบเทียบและช่วยยืนยันแนวคิดของผู้วิจัยด้วยการใช้วิธีทางสถิติ

3.2 หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยการนำเข้าตัวแปรแบบ Blockwise และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Stepwise ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 6 – ตาราง 7

ตาราง 6 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรด้านส่วนตัว และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา จากการเข้าตัวแปรเป็นชุด(Blockwise) โดยตัวแปรด้านส่วนตัวเป็น Block 1 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนเป็น Block 2 และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Stepwise

ตัวแปร	β	b	SE _b	t
<u>ตัวแปรด้านส่วนตัว</u>				
ลักษณะมุงอนาคต (X_2)	.264	.228	.045	5.052**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3)	.359	.277	.034	8.221**
เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล (X_1)	.119	.099	.036	2.782**
$R_{Y.231} = .803$ $R^2_{Y.231} = .645$ $F = 20.636^{**}$				
<u>ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน</u>				
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_5)	.192	.171	.039	4.400**
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X_6)	.133	.105	.035	3.008**
$R_{Y.23156} = .833$ $R^2_{Y.23156} = .693$ $F = 9.046^{**}$				

**p < .01

จากตาราง 6 พบว่า เมื่อนำตัวแปรด้านส่วนตัวเข้าสมการชุดที่ 1 ตัวแปรทั้ง 3 ตัวถูกเลือกเข้าสมการตามลำดับดังนี้ ลักษณะมุงอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามากที่สุด ($\beta = .359$) ปัจจัยที่ส่งผลรองลงมา คือ ลักษณะมุงอนาคต ($\beta = .264$) และเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ($\beta = .119$) โดยมีค่า $R^2_{Y.231} = .645$ ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 64.50

เมื่อนำตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนเข้าสมการเป็นชุดที่ 2 มีตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าสมการ 2 ตัว คือความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β) เท่ากับ .192 และ.133 ตามลำดับ โดยมีค่า $R^2_{Y.23156} = .693$ ซึ่งร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.80

ตาราง 7 คำนำนักความสำคัญของตัวแปรด้านส่วนตัว และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา จากการเข้าตัวแปรเป็นชุด (Blockwise) โดยตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนเป็น Block 1 ตัวแปรด้านส่วนตัวเป็น Block 2 และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Stepwise

ตัวแปร	β	b	SE _b	t
<u>ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน</u>				
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X ₆)	.141	.112	.035	3.155**
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X ₅)	.222	.198	.038	5.199**
$R_{Y.65} = .656 \quad R^2_{Y.65} = .431 \quad F = 46.209^{**}$				
<u>ตัวแปรด้านส่วนตัว</u>				
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X ₃)	.359	.277	.034	8.221**
ลักษณะมุ่งอนาคต (X ₂)	.264	.228	.045	5.052**
เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล (X ₁)	.119	.099	.036	2.789**
$R_{Y.65321} = .833 \quad R^2_{Y.65321} = .693 \quad F = 7.780^{**}$				

**p < .01

จากตาราง 7 พบว่า เมื่อนำตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนเข้าสมการเป็นชุดที่ 1 มีตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าสมการ 2 ตัว คือความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β) เท่ากับ .141 และ .222 ตามลำดับ โดยมีค่า $R^2_{Y.65} = .431$ ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 43.10

เมื่อนำตัวแปรด้านส่วนตัวเข้าสมการเป็นชุดที่ 2 ตัวแปรทั้ง 3 ตัวถูกเลือกเข้าสมการตามลำดับ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต และเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามากที่สุด ($\beta = .359$) ปัจจัยที่ส่งผลรองลงมา คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ($\beta = .264$) และเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ($\beta = .119$) โดยมีค่า $R^2_{Y.65321} = .693$ ซึ่งร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.20

เมื่อพิจารณาจากตาราง 6 และตาราง 7 ประกอบกัน เป็นการยืนยันแนวคิดของผู้วิจัยที่ตั้งไว้เบื้องต้นว่า ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอยู่ในตัวนักศึกษาส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการด้านส่วนตัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลางในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลางในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

ในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2546 ของวิทยาลัยพยาบาลในเครือข่ายภาคกลาง สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 6 แห่ง มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 281 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้สถาบันการศึกษาเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1-12 มีนาคม 2547 โดยได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 281 ฉบับ นำมาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ได้ 275 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.86

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 7 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9105 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล จำนวน 18 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8216 ฉบับที่ 3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 18 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7931 ฉบับที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 16 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.7999 ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 16 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8808 ฉบับที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8899 และฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำนวน 21 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8892

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS for window version 11.0 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามทุกฉบับ วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อย่างง่าย สัมประสิทธิ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา วิเคราะห์หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่

ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) เพื่อเป็นการทดสอบและยืนยันตามแนวคิดของผู้วิจัย โดยใช้วิธีการทางสถิติเป็นการยืนยัน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Enter เพื่อเป็นการให้โอกาสกับตัวแปรทุกตัวในการเข้าสมการ โดยดูว่าตัวแปรใดที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา

2. หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรด้านส่วนตัวและตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยการนำเข้าตัวแปรแบบเป็นชุด (Blockwise) สลับการเข้าก่อนหลัง และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Stepwise

สรุปผลการวิจัย

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพ พยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.407 – 0.729 โดยลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามากที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.729 และบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.407

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพ พยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีค่าเท่ากับ .833 โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 69.30 ($R^2 = .693$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพ พยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ระหว่าง .118 - .359 โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามากที่สุด ($\beta = .359$) ปัจจัยที่ส่งผลรองลงมา คือ

ลักษณะมุ่งอนาคต ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ($\beta = .265, .191$ และ $.132$) ตามลำดับ ส่วนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลส่งผล ต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาน้อยที่สุด ($\beta = .118$) สำหรับบรรยากาศ การเรียนการสอนไม่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ของนักศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเข้าตัวแปรเป็นชุด (Blockwise) พบว่า ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็น ปัจจัยที่มีความสำคัญสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วย ตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 64.50 และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ความ สัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เป็นปัจจัยที่ช่วย ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยร่วมกันอธิบายความแปรปรวน ของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.80

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียน การสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยบางประการด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 แสดงได้ว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเกี่ยว ข้องกับเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน โดยปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับความพร้อมใน การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามากที่สุด ($r = 0.729$) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่มีอยู่ใน ตัวนักศึกษาเอง หากนักศึกษามีลักษณะมุ่งอนาคตสูงก็จะเป็นสิ่งที่สนับสนุนทำให้นักศึกษามี พฤติกรรมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มิเชลและ กิลลิแกน (Mischel & Gilligan, 1964:375-417) ที่พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะของ ความเป็นพลเมืองดีที่ส่งผลต่อความเจริญงอกงามของตนเองและประเทศชาติ ส่งผลต่อพฤติ กรรมในการเรียนของนักเรียน และจากผลการศึกษาของนฤมล เกื่อนมา (2539 : 101-106) พบ ว่า ทศนคติต่อวิชาชีพ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา พยาบาล

2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยด้านส่วนตัวและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ซึ่งมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอนที่ไม่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา อาจเป็นเพราะบรรยากาศการเรียนการสอนของแต่ละวิทยาลัยพยาบาลมีลักษณะคล้ายคลึงกันจึงไม่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา สำหรับปัจจัยด้านส่วนตัวและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกัน ดังที่ กุกกลีเอลมีโน (Guglielmino, 1977:34) ได้กล่าวว่าลักษณะของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย เจตคติ ค่านิยม และความสามารถของผู้เรียน จะมีโอกาสเกิดขึ้นได้สูงเมื่อมีการจัดสภาพการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกัน และสเกเจอร์ (Skager, 1978 : 116-117) ได้อธิบายคุณลักษณะของผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจภายในต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยปราศจากสิ่งควบคุมภายนอก เช่น รางวัล การถูกตำหนิ หรือเรียนเพื่อต้องการวุฒิบัตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541 : 110-113) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และสอดคล้องกับความเห็นของสุพล วงสินธุ์ (2534 : 31-35) ที่กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตนั้นเป็นความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้เกิดผลสำเร็จลุส่งไปด้วยดี แม้จะเผชิญอุปสรรคต่างๆ ก็ไม่ย่อท้อ มีความกระตือรือร้นที่จะฝ่าฟันอุปสรรคโดยมุ่งหวังให้เกิดความสำเร็จในอนาคต บรอกเคตและเฮมสตรา (Brockett and Hiemstra, 1991:11-16) ได้กล่าวว่า ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกต่อการชี้นำตนเองในการเรียนรู้ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ และยังต้องมีสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน มีส่วนร่วมในการถ่ายโอนการเรียนการสอน และสมพร พรหมจรรย์ (2540 : 9) กล่าวถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนว่าเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันด้านการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิมสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันในกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ที่เข้ามาศึกษาวิชาชีพพยาบาลจึงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะสำเร็จการศึกษาเพื่อไปประกอบอาชีพตามที่ตนเองปรารถนา

ข้อสังเกต จากการศึกษาครั้งนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.632 อาจเป็นเพราะปัจจัยทั้ง 2 ตัวนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกัน การสร้างแบบสอบถามอาจมีลักษณะใกล้เคียงกัน จึงทำให้ปัจจัยทั้ง 2 ตัวมีความสัมพันธ์กันสูง ดังนั้นการศึกษาจึงควรคัดเลือกตัวแปรที่มีความเป็นอิสระต่อกันมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ตัวแปรด้านส่วนตัวได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองของนักศึกษา ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือบุคคลในครอบครัว ครู อาจารย์ผู้สอน ควรดูแลและปลูกฝังให้นักศึกษาเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพที่นักศึกษาสนใจ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดลักษณะมุ่งอนาคตและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ตั้งแต่ปฐมวัย และจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักศึกษากับอาจารย์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีกับอาจารย์และเพื่อน เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอาจจัดให้มีโครงการเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาเกิดศักยภาพในการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองมากขึ้น เพื่อตอบสนองพ.ร.บ.การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้และเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพที่นักศึกษาสนใจ และส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษามีลักษณะมุ่งอนาคต และสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนให้นักศึกษามากขึ้น เพื่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองของนักศึกษา

2. ด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 เพื่อเป็นการเตรียมนักศึกษาที่จะสำเร็จให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 2 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต(ต่อเนื่อง) ในชั้นปี 1 และชั้นปี 2 ซึ่งนักศึกษาหลักสูตรนี้เป็นนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับต้นแล้วและเข้ามาศึกษาเพิ่มเติม บริบทในการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองอาจจะแตกต่างกับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

2.4 ควรมีการศึกษาในเรื่อง การจัดกิจกรรมในหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีปัจจัยตัวใดที่ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ของนักศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ อุ่นใจ. (2535). ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2538). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2530). การศึกษานอกโรงเรียนกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณาพร คมสัน. (2540). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.(หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร. /
- จักรวาล ภูวพันธ์. (2537). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชนนุช บุญสิทธิ์. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัย รามวิทยาเขต กรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชูชีพ อ่อนโกลสง. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2544, เมษายน). "บรรยากาศในชั้นเรียนและการจูงใจนักเรียน," วารสารวิชาการ. 4(4) : 42-47.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ และปรีชา วิหคโต. (2537). "การวิจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา," การวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทองจันทร์ หงส์ลดาธมภ์. (2531, พฤศจิกายน-ธันวาคม). "การเรียนรู้ด้วยการพึ่งตนเอง (Self- directed learning)." สารพัฒนาอาจารย์ 5 ฉบับที่ 11.
- ทองคำ จิตอามาตย์. (2540). การศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีศิลป์ สารเสน. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ด.(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ทิพพา เตียวประเสริฐ. (2541). ผลการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ พย.ม.(การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์รัตน์ สุทธิพงศ์ และคณะ. (2540). การศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท. ม.ป.พ.
- ธนู ฤทธิกุล. (2542). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการหน่วยศึกษานิเทศก์ นครนายก สำนักงานการประถมศึกษา.
- ณรงค์ เดิมสันเทียะ. (2535). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนจากการสอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรมเรียนเป็นคณะและการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2538). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2527). "นักบริหาร : ผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้," ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : อเนกศิลป์การพิมพ์.
- นรินทร์ บุญชู. (2532). ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร. /
- นฤมล เกื่อนมา. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ พย.ม.(การบริหารการพยาบาล). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นวลละอ อสุภาผล. (2536). ผลสะท้อนแห่งโครงการนักเรียนนายร้อยตำรวจฝึกปฏิบัติประชาชนในชนบท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นาดยา ปิลันธนาพันธ์. (2536). อนาคตศาสตร์. กรุงเทพฯ : พีระพินา.
- บัญชา แสนทวี. (2539). การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.(จิตวิทยาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- _____ (2538). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2534). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.

- ปรียาภรณ์ เพ็ญสุขใจ. (2542). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน : กรณีศึกษาจากนักศึกษาปริญญาตรีหลักสูตรภาคพิเศษ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. ปริญญาโท กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประกอบ คูปรัตน์. (2525). "นิสิตนักศึกษาและกระบวนการกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา," นิสิตนักศึกษา. หน้า 117-190. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประกิตศรี เผ่าเมือง. (2546). การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยการวิเคราะห์หุระดับ. ปริญญาโท กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2525). "เด็กกับการพัฒนาบุคลิกภาพ," เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พนม ลิ้มอารีย์. (2529). กลุ่มสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรจันทร์ สุวรรณชาติ. (2540,มกราคม). "การศึกษาพยาบาลเปิด กรณีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช," วารสารการศึกษาพยาบาล. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 1) :18-28.
- พัชรีย์ พลาวงศ์. (2526,ฉบับพิเศษพัฒนาบุคลากร). "การเรียนรู้ด้วยตนเอง," วารสารรามคำแหง. ปีที่ 9 : 83-91.
- พัชรีย์ มะแสงสม. (2544). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.ปริญญาโท กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร. /
- พัชรีย์ สานแก้ว. (2536). จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธี และเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2524). "การพัฒนาการเรียนการสอน," คู่มือการจัดประชุมปฏิบัติการด้านการเรียนการสอน. หน้า 7-27. ฝ่ายวิชาการหน่วยพัฒนาอาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก. (2526). "ลักษณะมุ่งอนาคต," เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุวดี ทรัพย์ประเสริฐ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช. ม.ป.พ.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). การปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- รัตนา ทองสวัสดิ์. (2539). วิชาชีพพยาบาล ประเด็นและแนวโน้ม. เชียงใหม่ : ธนบรรณการพิมพ์.
- รัตนภรณ์ วงศาโรจน์. (2533). การศึกษาแบบการคิดและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดสมุทรสงคราม. ปริญญาโท กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ละเอียด แจ่มจันทร์. (2540). *อนาคตภาพของหลักสูตรพยาบาลศาสตรสำหรับพยาบาลวิชาชีพ ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ลัดดา กิติวิภาด. (2530). *จิตวิทยาสังคมและประยุกต์การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิควิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.*
- _____. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.*
- _____. (2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.*
- วิชุดา หารษาจารย์พันธุ์. (2540). *การศึกษาความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 สถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน. วิทยานิพนธ์ พย.ม.(การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2520). *การวัดและประเมินผล. ม.ป.พ.*
- _____. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). "ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้." *ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 18(3) : 8-11.*
- วิไลพร มณีพันธ์. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พย.ม.(การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- ศศิธร กุลศิริสวัสดิ์. (2537). *การศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.*
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2544). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.*
- ศรีสุภาภรณ์ บินตาประสิทธิ์. (2540). *ผลการใช้สัญญาณการเรียนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ พย.ม.(การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- ศักดิ์ชัย นิธิภูทิว. (2539). "พัฒนศึกษาศาสตร์ แนวความคิดในการศึกษาปัญหาการศึกษา," *พัฒนศึกษาศาสตร์ ศาสตรแห่งการเรียนรู้และถ่ายทอดการพัฒนา. บรรณาธิการโดย นภาพร หะวานนท์. หน้า89-95. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แปลนโมทิฟ.*
- สมพร พรหมจรรย์. (2540). *ตัวแปรที่ดักเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2538). *รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. /*
- _____. (2541 ก). "การเรียนรู้ด้วยตนเอง." ใน *คู่มือการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา. บรรณาธิการโดย อุดลย์ วิริยเวชกุล. หน้า 77-85. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.*

- สมจิตต์ เพิ่มพูน. (2532). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ส่องหล้า เทพเชาว์นะ. (2534). ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาทางไกลจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- สุนทร สุธองหล่อ. (2542). คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพล วังสินธุ์. (2534,ธันวาคม-มกราคม). "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม," วารสารแนะแนว. 25(132) : 31-35.
- สุภาส ทองใส. (2536). การศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การศึกษานอกระบบโรงเรียน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไถ้วตระกูล. (2544) จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรกุล เจนอบรม. (2532,กรกฎาคม). "การเรียนรู้ด้วยตนเอง : นวัตกรรมทางการศึกษาที่ไม่เคยเก่า," เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนาคณะครุศาสตร์. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2538). จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2532). "พยาบาลกับการพัฒนาบุคลิกภาพ," เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพพยาบาล หน่วยที่ 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรพิน แสงสว่าง. (2536). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัย สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มี. (2534). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- Allport, Gordon W. (1978). "The Handbook of Social Psychology," in *The Nature of Attitude and Attitudes Change*. Massachusettle : Weisley.
- Atkinson, John W. (1966). *Motive in Fantasy Action and Society*. New Jersey : D. Van Nostrand.
- Bandura, A. (1978). "The Self System in Reciprocal Determinism," *American Psychologist*. 33(1) : 344-358.
- Bouchard, Paul. (1994). *Self-Directed Professional and Autodidactic Choice : A Framwork for Analysis*. n.p. 1994.
- Box, Barbara Jean. (1983,September). "Self-Directed Learning Readiness of Students and Graduates of and Associate Degree Nursing," *Dissertation Abstracts International-A*. 43(3) : 679.

- Brockett, R.G. and R. Hiemstra. (1991). *Self-Direction in Adult Learning*. New York : Chapman and Hall.
- Brookfield, Stephen D. (1985). *Self-Directed Learning : From Theory to Practice*. *New Direction for Continuing Education* No.25. San Francisco : Jossey-Bass.
- Burge, E.V. and Frewin, C.C. (1985). "Self-Directed in Distance Learning." In Husen, Torstin. *The International Encyclopedia of Education*. New York : Pergamon Press Inc.
- Bull, Shirley and Solity, Jonathan. (1987). *Classroom Management : Principles to Practice*. New York : Croom Helm.
- Caffarella, Rosemary S. (1983, May). "Fostering Self-Directed Learning in Post-Secondary Education", *An Omnibus of Practice and Research*. 13(5) : 7-26. /
- Candy, P.C. (1991). *Self-Directed for Lifelong Learning : A Comprehensive Guide to Theory and Practice*. San Francisco : Jossey-Bass. /
- Cogen, M.L. (1975, January). "Studies of Teacher Behavior," *The Journal of Experimental Education*. 135-139.
- Dixon, Wills Barrington. (1995, January). "An Exploratory Study of Self-Directed Learning Readiness and Pedagogical Expectations About Learning Among adult Inmate Learners in Michigan," *Dissertation Abstracts International-A*. (CD-ROM). 55(7). 1789. Available : UMI : Dissertation Abstracts. (1999).
- Good Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, Inc.
- Guglielmino, Lucy Madsen. (1977, January). "Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale," *Dissertation Abstracts International-A*. 38(11) : 6467. /
- Guilford, J.P. (1975). *Psychometric Methods*. New York : McGraw Hill Book.
- Herman, Herbert J.M. (1970, August). "A Questionnaire Measure of Achievement Motivation," *Journal of Applied Psychology*. 54(2) : 353-363.
- Hudspeth, Jerald Henry. (1992, April). "Student Outcomes : The relationship of Teaching Style to Readiness for Self-Directed Learning," *Dissertation Abstracts International-A*. (CD-ROM).
- Jones, Carol Johnson. (1990, May). "A Study of The Relationship of Self-Directed Learning Readiness to Observable Behavioral Characteristics in an Adult Basic Education Program," *Dissertation Abstracts International-A*. 50(10) : 3446.
- Knowles, M.S. (1975). *Self-Directed Learning : A Guide for Learner and teacher*. New York : Association Press. /
- McCarthy, William Francis. (1985, October). "The Self-Directed and Attitude toward in mathematics of Younger and older Undergraduate Mathematics Student," *Dissertation Abstracts International*. 46(11) : 3279-A.
- Mead, Robert D. (1971, February). "Future Time Perspective of College Students in America and India," *Journal of Personality and Social*. 83(12) : 175-182.
- Michel, W. (1974). "Processes in Delay of Gratification," in L. Berkowitz(ed.) *Advances in Experimental Social Psychology*. Vol.7, p.p.249-293. New York : Academic Press.

- Moos, Rudolf H. and Moos, Bemice S. (1978, April). "Classroom Social Climate and Student Absences and Grades," *Journal of Educational Psychology*. 70(2) : 263-269.
- Murry, Judith Ann. (1987). *The Effect of a Clinical Intership on The Self-Directed Learning Readiness of Baccalaureate Nursing Students*. Dissertation Thesis Ph.d. Iowa . University of Iowa.
- Posner, Fredric G. (1990, September). "A Study of Self-Directed Learning, Percived Comprtence and Personal Orientation among Students in an Open Alternative High School," *Dissertation Abstracts International-A*. (CD-ROM). 51(3) : 813. Available : UMI : ProQuest-Dissertation Abstracts. /
- Raffini, James P. (1970, June). "The Relationship between Resultant Achievement Motivation and College Student Examination Performance," *Dissertation Abstracts International*. 31(7) :1085-A.
- Reynolds, Michael Merie. (1986, June). "Self-Directedness and Motivational Orientation of Adult Part-Time Students at Community College," *Dissertation Abstracts International-A*. 46(12) : 3571.
- Robinson, Charles Loe. (1971, August). "Future Time Perspective in Non-Incarcerated Juvenile Delinquents," *Dissertation Abstracts International*. 32(2) : 1225-B.
- Shelley, Rita. (1992, June). "Relationship of Adults' Field Dependence-Independence and Self-Directed Learning (Cognitive Style)," *Dissertation Abstracts International-A*. (CD-ROM). 52(12) : 4190. Available : UMI : ProQuest-Dissertation Abstracts.
- Skager, Rodney. (1978). *Lifelong Education and Evaluation Practice*. Oxford Frankfurt UNESCO Institute for Education. /
- Smith, R.M. (1982). *Learning How to Learn*. Chicago : Follett. ,
- Thomson, C. (1993, January-February). "Learning Style Research : A Critical Review of The Literature and Implication for Nursing Education," *Journal of Professional Nursing*. 34-40.
- Weiner, Bernard. (1972, September). "Attribution Theory Achievement Motivation and the Education Process," *Review of Education Research*. 42(9) : 203-215.
- Young, Lugenia Dixon. (1986, January). "The Relationship of Race, Sex and Locus of Control to Self-Directed Learning," *Dissertation Abstracts International*. 45(07) : 1886-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธุ์	นักวิจัย และอาจารย์พิเศษ วิทยาลัยพยาบาล พระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธุ์	รองคณบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์ ดร.กาญจนา จันทร์ไทย	ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย
เรื่อง ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ของนักศึกษา
พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง
ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 7 ฉบับ ได้แก่
 - ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา
 - ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล
 - ฉบับที่ 3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต
 - ฉบับที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน
 - ฉบับที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
 - ฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
2. คำตอบที่จริงใจของนักศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางการพยาบาล ผู้วิจัยขอรับรองว่าคำตอบของนักศึกษาไม่มีผลกระทบต่อการเรียนใดๆของนักศึกษาทั้งสิ้น และจะรักษาเป็นความลับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. วิทยาลัยพยาบาล.....
2. เลขที่ประจำตัว.....

ตอนที่ 2

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

- เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นประจำ
- เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่
- เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาบ้างในบางครั้ง
- เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของศึกษาน้อยหรือนานๆครั้ง
- เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของศึกษาน้อยที่สุดหรือไม่ปฏิบัติเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
1.	เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าชอบที่จะเข้าห้องสมุดหรือเข้า web-site ต่างๆเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม					
2.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือเล่มอื่นๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่อาจารย์สอน					
3.	ข้าพเจ้าคิดว่า มีความรู้อีกมากที่สามารถเรียนรู้ได้จากนอกห้องเรียน					
4.	ข้าพเจ้ามีความสนุกสนานในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น					
5.	ข้าพเจ้าไม่พอใจเมื่อมีคนชี้ให้เห็นถึงข้อผิดพลาดในสิ่งที่ข้าพเจ้ากระทำ					
6.	ข้าพเจ้าทำการบ้าน หรืองานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ต้องให้ใครเตือน					
7.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย					

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
8.	เมื่อมีโจทย์ในการเรียน ข้าพเจ้าสามารถสืบค้นคำตอบได้เอง					
9.	ข้าพเจ้าสามารถแบ่งเวลาสำหรับการศึกษาค้นคว้าได้ แม้ว่าจะเรียนหลายวิชา					
10.	ข้าพเจ้ามักจะเข้าเรียนสาย หรือไม่เข้าเรียนถ้าเป็นวิชาที่ไม่ชอบเรียน					
11.	ข้าพเจ้าสามารถสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดได้อย่างรวดเร็ว					
12.	ข้าพเจ้าสามารถหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆที่เหมาะสมกับเรื่องที่สนใจ					
13.	ข้าพเจ้าสามารถวางแผนการทำงานได้ด้วยตนเอง					
14.	เมื่อข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้เรื่องใด ข้าพเจ้าชอบที่จะอ่านหนังสือและทำความเข้าใจด้วยตนเอง					
15.	ข้าพเจ้าชอบที่จะชักชวนเพื่อนให้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ					
16.	เมื่อมีเวลาว่าง ข้าพเจ้าจะคิดวางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและการทำงาน					
17.	ข้าพเจ้าต้องการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง					
18.	เมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ข้าพเจ้าจะศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง					
19.	ข้าพเจ้าจะอดทนและทุ่มเทเวลาให้กับงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงอย่างดี					
20.	เมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ทำ ข้าพเจ้าจะวางแผนทำ เพื่อให้ส่งทันเวลา					

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
21.	ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจได้ว่า ข้าพเจ้าควรเรียนเพิ่มเติมในเรื่องใด เพื่อพัฒนาการเรียนของตนเองให้ดีขึ้น					
22.	ข้าพเจ้าคิดว่า " ชีวิตคือการเรียนรู้ " ดังนั้นข้าพเจ้าจะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
23.	ข้าพเจ้าสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เพราะความอยากรู้ไม่ใช่เกิดจากการบังคับหรือต้องการรางวัล					
24.	ข้าพเจ้าคิดว่าบุคคลที่ " ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ " เป็นบุคคลที่น่ายกย่อง					
25.	ข้าพเจ้าสามารถคิดโครงการในวิชาต่างๆ ได้โดยไม่ต้องลอกเลียนผู้อื่น					
26.	ข้าพเจ้าคิดว่าการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนเป็นการพัฒนาความคิด					
27.	ข้าพเจ้าสามารถนำความคิดไปปฏิบัติให้เกิดผลได้					
28.	ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ข้าพเจ้าคิดว่าควรนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงาน					
29.	ข้าพเจ้าสามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้					
30.	ข้าพเจ้าคิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ทำลาย ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ทำให้ท้อแท้					
31.	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเรียนรู้ทำให้คนมีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ					
32.	ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนจะเป็นประโยชน์กับตัวข้าพเจ้าในอนาคต					
33.	การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นการฝึกฝนให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต					
34.	ข้าพเจ้าพยายามเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่กำลังศึกษากับเป้าหมายระยะยาวที่ตั้งไว้					

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
35.	ข้าพเจ้ามักจะเรียนตามเพื่อนไม่ค่อย ทัน เพราะขาดทักษะการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และการจำ					
36.	เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ข้าพเจ้าสามารถ วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และวิธี การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง					
37.	เมื่ออาจารย์มอบหมายให้ทำรายงาน ข้าพเจ้าสามารถค้นคว้า รวบรวมข้อ มูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ และจัดทำ รายงานสรุปผลได้ด้วยตนเอง					
38.	ข้าพเจ้าหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ได้อย่างรวดเร็ว					
39.	ข้าพเจ้ามักขอให้เพื่อนๆ เป็นผู้ค้นคว้า ข้อมูลมาให้ เนื่องจากข้าพเจ้าไม่ทราบ ว่าจะหาได้จากที่ใดบ้าง					
40.	ข้าพเจ้ามักจะทำงานที่อาจารย์มอบ หมายด้วยตนเองไม่ได้ เพราะไม่เข้าใจ					

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบความรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักศึกษามากที่สุด
 เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักศึกษามากพอสมควร
 ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักศึกษาที่เห็นด้วยเท่ากับไม่เห็นด้วย
 ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักศึกษาเท่าใดนัก
 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักศึกษาเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1.	ข้าพเจ้าเข้ามาเรียนวิชาชีพพยาบาลเพราะความรักในวิชาชีพนี้					
2.	วิชาชีพพยาบาลทำให้เป็นคนมีความละเอียดรอบคอบ					
3.	วิชาชีพพยาบาลเป็นงานที่ต้องรับใช้แพทย์					
4.	การปฏิบัติงานพยาบาลทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์					
5.	ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลมักจะมีโลกทัศน์แคบ					
6.	วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องจากสังคม					
7.	ถ้าเลือกประกอบวิชาชีพอื่นได้ ข้าพเจ้าจะไม่ทำงานพยาบาล					
8.	วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้แรงงานมากกว่าความรู้					
9.	วิชาชีพพยาบาลสอนให้รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์					

ข้อ ที่	คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
10.	วิชาชีพพยาบาลต้องปฏิบัติงานเวร บาย เวรตึก ทำให้เกิดปัญหาครอบ ครว					
11.	การปฏิบัติงานพยาบาลทำให้สุขภาพ ทรุดโทรม					
12.	ข้าพเจ้ามาเรียนพยาบาล เพราะไม่รู้ จะเรียนอะไรดี					
13.	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ประกอบวิชา ชีพพยาบาล					
14.	วิชาชีพพยาบาลมีโอกาสก้าวหน้า					
15.	ข้าพเจ้าคิดว่า วิชาชีพพยาบาลเป็น วิชาชีพที่ต้องรับใช้ผู้ป่วย					
16.	การปฏิบัติงานพยาบาลทำให้เสี่ยง ต่อการติดโรค					
17.	การปฏิบัติการพยาบาลทำให้ข้าพเจ้า รู้สึกจิตใจหดหู่					
18.	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจเมื่อบุคคลภายนอก ทราบว่าข้าพเจ้าเป็นพยาบาล					

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นประจำ
เป็นจริงมาก	หมายถึง	ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่
เป็นจริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาบ้างในบางครั้ง
เป็นจริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาน้อยหรือนานๆครั้ง
เป็นจริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาน้อยที่สุด หรือไม่ปฏิบัติเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการตั้งใจเรียนจะทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน					
2.	ข้าพเจ้าขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง					
3.	ข้าพเจ้าต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ					
4.	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะต้องเป็นพยาบาลที่ดี					
5.	ข้าพเจ้าไม่ได้วางแผนการเรียนในอนาคต เพราะยังมาไม่ถึง					
6.	ข้าพเจ้ามักจะตั้งความหวังและพยายามให้เป็นไปตามที่หวัง					
7.	ข้าพเจ้าเป็นผู้วางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จ					

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
8.	เมื่อสำเร็จปริญญาตรีแล้ว ข้าพเจ้ามีความปรารถนาที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น					
9.	ข้าพเจ้ายอมทนลำบากในการเรียนเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย					
10.	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ					
11.	ข้าพเจ้าพยายามแสวงหาความรู้ความชำนาญในวิชาชีพที่เรียน					
12.	เมื่อข้าพเจ้าคิดถึงวันที่จะสำเร็จการศึกษาในอนาคต ทำให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจมุ่งมั่นต่อการเรียนต่อไป					
13.	ข้าพเจ้าคาดหวังว่า ข้าพเจ้าจะสำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่กำหนด					
14.	ข้าพเจ้าคิดว่าความพยายามทำให้ข้าพเจ้าพบกับความสำเร็จในอนาคตได้					
15.	ข้าพเจ้าไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แม้ว่าจะไม่เป็นไปตามที่ข้าพเจ้าคาดหวังไว้					
16.	ในช่วงปิดเทอม ข้าพเจ้าจะใช้เวลาในการทบทวนตำราโดยไม่ปล่อยเวลาให้ไร้ประโยชน์ เพื่อความสำเร็จในอนาคต					
17.	ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนจะเป็นประโยชน์กับตัวข้าพเจ้าในอนาคต					
18.	ข้าพเจ้ามักจะถามตนเองว่า ข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้อะไรเพิ่มเติมมากขึ้น เพื่อความก้าวหน้าในชีวิต					

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ
ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลัก
เกณฑ์ในการเลือกดังนี้

- เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็น
ประจำ
- เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็น
ส่วนใหญ่
- เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาบ้าง
ในบางครั้ง
- เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของศึกษาน้อย
หรือ นานๆครั้ง
- เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของศึกษาน้อย
ที่สุด หรือไม่ปฏิบัติเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้าจะคิดหาวิธีใหม่ๆ ที่จะทำงานให้สำเร็จ					
2.	ข้าพเจ้าชอบแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้ตนเอง					
3.	ข้าพเจ้าพยายามอ่านหนังสือ เพื่อทำคะแนนให้สูงกว่าเพื่อนในชั้นเรียน					
4.	ปกติข้าพเจ้าจะใช้เวลาวางที่หอพักหรือที่บ้านทำงานมากกว่าคุยกันหรือเล่นกับผู้อื่น					
5.	เมื่อข้าพเจ้าพบคนที่ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญว่าทำงานดีเด่น ข้าพเจ้าจะพยายามทำงานให้ดีเด่นเช่นคนนั้น					
6.	ในการสอบถ้าข้าพเจ้ายังไม่ได้คะแนนสูงสุด ข้าพเจ้าจะพยายามทำให้ได้					
7.	ข้าพเจ้ามักจะตั้งความหวังไว้สูงๆ เพื่อที่จะได้ใช้ความพยายามและความสามารถเต็มที่					

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
8.	ข้าพเจ้าเรียนหนังสือด้วยความสนุกสนานมากกว่ารู้สึกทุกข์ใจ					
9.	ทุกครั้งที่ได้รับมอบหมายงานให้ทำ ข้าพเจ้าจะทำให้สำเร็จถึงแม้ว่าจะยากเพียงใดก็ตาม					
10.	ไม่ว่าข้าพเจ้าจะทำอะไรก็ตาม ข้าพเจ้าจะทำจนสุดความสามารถเสมอ					
11.	ข้าพเจ้ามุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จของงาน					
12.	ข้าพเจ้าจะยิ่งพยายามทำงานนั้นมากขึ้น เมื่องานนั้นเป็นงานที่ยาก					
13.	ข้าพเจ้าพยายามที่จะคิดดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้มีความแปลกใหม่และดีเด่นเสมอ					
14.	ข้าพเจ้ามีความพยายามมากขึ้น เมื่อรู้ตัวว่ามีความรู้ด้อยกว่าเพื่อนๆ					
15.	ข้าพเจ้าชอบทำงานทุกอย่างให้สำเร็จด้วยตนเอง					
16.	งานที่ข้าพเจ้าพอใจจะทำอย่างยิ่งคืองานที่ข้าพเจ้าได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่					

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ
ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลัก
เกณฑ์ในการเลือกดังนี้

- เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นประจำ
- เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่
- เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาบ้างในบางครั้ง
- เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาน้อยหรือนานๆครั้ง
- เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักศึกษาน้อยที่สุด หรือไม่ปฏิบัติเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
1.	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนพูดคุยซักถามปัญหาในการเรียนที่ไม่เข้าใจ					
2.	เนื้อหาวิชาที่อาจารย์นำมาสอนมีความทันสมัย					
3.	อาจารย์แนะนำแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้กับนักศึกษา					
4.	วิธีการสอนของอาจารย์ส่งเสริมให้นักศึกษามีการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
5.	ห้องปฏิบัติการมีเครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา					
6.	อุปกรณ์การเรียนการสอนที่อาจารย์ใช้มีประสิทธิภาพ					
7.	ห้องเรียนแต่ละห้องมีอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ					
8.	สภาพห้องเรียนมีแสงสว่างพอเหมาะ					

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
9.	ขณะที่เรียนปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก					
10.	ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทดี และอุณหภูมิพอเหมาะ					
11.	บรรยากาศในการเรียนของห้องเรียนข้าพเจ้าเป็นไปด้วยความสนุกสนานมีชีวิตชีวา					
12.	การจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ ในห้องเรียนเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมในชั้นเรียน					
13.	ห้องสมุดมีบริการที่ดี					
14.	ห้องสมุดมีหนังสือภาษาไทยให้ค้นคว้าอย่างเพียงพอ					
15.	ห้องสมุดมีหนังสือต่างประเทศให้ค้นคว้าอย่างเพียงพอ					
16.	วิทยาลัยเอื้ออำนวยให้นักศึกษาใช้ internet ในการสืบค้นข้อมูลอย่างเพียงพอ					

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ
ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลัก
เกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษามากที่สุด

เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาพอ
สมควร

เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาบ้าง
เป็นบางครั้ง

เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของศึกษาน้อย

เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ไม่ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
1.	อาจารย์พึงเหตุผลของนักศึกษา เมื่อ นักศึกษาทำผิด					
2.	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้า พูดคุยเมื่อมีปัญหาและขอคำปรึกษา					
3.	อาจารย์มักจะดูหรือตำหนินักศึกษา ต่อหน้าผู้อื่น					
4.	อาจารย์จะพูดคุยกับนักศึกษาด้วยคำ พูดที่ไพเราะ และเป็นมิตร					
5.	อาจารย์ตักเตือนนักศึกษาเมื่อทำผิด ด้วยความเมตตา					
6.	อาจารย์จะดูแลเอาใจใส่ ตักเตือนและ ชี้แนะนักศึกษาในเรื่อง ความ ประพฤติ					
7.	อาจารย์ปฏิบัติต่อนักศึกษาทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน					
8.	อาจารย์พูดให้กำลังใจกับนักศึกษา เมื่อนักศึกษารู้สึกท้อแท้					
9.	อาจารย์ให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่นัก ศึกษาเหมือนญาติผู้ใหญ่					

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
10.	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น					
11.	อาจารย์คอยตักเตือนกระตุ้นให้นักศึกษาศึกษาสนใจการเรียนมากขึ้น					
12.	นอกห้องเรียน อาจารย์จะหมางเมิน ไม่สนใจพูดคุยกับนักศึกษา					
13.	อาจารย์จะกล่าวชมเชยหรือให้รางวัลเมื่อนักศึกษาทำความดีต่อหน้าผู้อื่น					
14.	อาจารย์พูดคุยเล่นและให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา					
15.	ข้าพเจ้าทำความเคารพเมื่อพบอาจารย์					
16.	ข้าพเจ้ามีความเต็มใจปฏิบัติ เมื่ออาจารย์ขอความช่วยเหลือ					
17.	ข้าพเจ้ามักจะแสดงกิริยาไม่พอใจเมื่ออาจารย์ดุด่าข้าพเจ้า					
18.	ข้าพเจ้ามักจะเล่นกับเพื่อนในห้องเรียน โดยไม่สนใจความรู้สึกของอาจารย์					
19.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามการอบรมสั่งสอนของอาจารย์					
20.	ข้าพเจ้าจะรู้สึกดีใจเมื่ออาจารย์เรียกไปคุย					

ฉบับที่ 7 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ
ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลัก
เกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษามากที่สุด

เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษามากพอ
สมควร

เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาบ้างเป็น
บางครั้ง

เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาน้อย

เป็นจริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนี้ไม่ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักศึกษาเลย

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้าสามารถขอคำปรึกษาด้าน การเรียนกับเพื่อนๆ ได้					
2.	ข้าพเจ้ามักหากิจกรรมทำร่วมกับ เพื่อนเสมอ					
3.	ในการทำงานกลุ่ม ข้าพเจ้าเต็มใจที่ จะปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม					
4.	เพื่อนๆ ช่วยแนะนำอธิบายเนื้อหา วิชา เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจ					
5.	ข้าพเจ้ามักแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับเพื่อนในเรื่องการเรียน					
6.	ข้าพเจ้ามีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อนเป็น ประจำ					
7.	ข้าพเจ้าชอบอยู่คนเดียวตามลำพัง มากกว่าอยู่กับเพื่อน					
8.	ถ้ามีเรื่องไม่สบายใจ ข้าพเจ้าสามารถ ปรับทุกข์กับเพื่อนๆ ได้					
9.	ข้าพเจ้าและเพื่อนจะร่วมมือกัน ทำงานที่อาจารย์มอบหมายให้อย่าง ตั้งใจ					

ข้อ ที่	คำถาม	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง บ้าง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อยที่สุด
10.	ข้าพเจ้าจะปรับความเข้าใจกับเพื่อน เมื่อมีเรื่องไม่เข้าใจกัน					
11.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มีเพื่อนที่จริงใจกับ ข้าพเจ้า					
12.	ข้าพเจ้าและเพื่อนๆจะเต็มใจให้ความ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
13.	ข้าพเจ้าและเพื่อนจะพูดจาสุภาพต่อ กัน ถึงแม้ว่าจะมีอารมณ์หงุดหงิด					
14.	ข้าพเจ้ารู้สึกอิจฉาเพื่อน เมื่อเพื่อนดี เด่นกว่าข้าพเจ้า					
15.	เพื่อนๆและข้าพเจ้าจะผลักดันเป็นผู้ นำของกลุ่มเมื่อทำกิจกรรม					
16.	เพื่อนๆ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่ง กันและกัน					
17.	เพื่อนวางใจเล่าเรื่องส่วนตัวให้ ข้าพเจ้าฟัง					
18.	ข้าพเจ้าชอบไปไหนมาไหนกับเพื่อน เป็นกลุ่ม					
19.	ข้าพเจ้าและเพื่อนให้ความช่วยเหลือ กันในทุกเรื่อง					
20.	ข้าพเจ้าและเพื่อนมักจะข้อชนมมา ฝากกัน					
21.	ข้าพเจ้าและเพื่อนมีความห่วงใยซึ่ง กันและกัน					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางพิศดี มินศิริ
วันเดือนปีเกิด	15 มิถุนายน 2503
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	203 ม.2 ถ.คีรีรัฐยา ต.ธงชัย อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000
ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน	พยาบาลวิชาชีพ 8
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2516	ประถมศึกษาจาก โรงเรียนยะลาบำรุง อ.เมือง จ.ยะลา
พ.ศ. 2519	มัธยมต้นจากโรงเรียนผดุงประชา อ.เมือง จ.ยะลา
พ.ศ. 2522	มัธยมปลายจากโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง อ.เมือง จ.ยะลา
พ.ศ. 2526	ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง เทียบเท่า ปริญญาตรี จากวิทยาลัยพยาบาลสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา